

**T.C.
ERCIYES ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
İLKÖĞRETİM ANABİLİM DALI
SOSYAL BİLGİLER EĞİTİMİ BİLİM DALI**

**8.SINIF T.C. İNKILAP TARİHİ VE ATATÜRKÇÜLÜK DERSİNDE
YENİ YAKLAŞIMLAR DİKKATE ALINARAK HAZIRLANAN
ETKİNLİKLERİN ÖĞRETMEN VE ÖĞRENCİ AÇISINDAN
İNCELENMESİ
(EYLEM ARAŞTIRMASI)**

**Hazırlayan
Rukiye DEMİREZEN**

**Danışman
Doç. Dr. Cevdet KIRPIK**

Yüksek Lisans Tezi

**Nisan 2014
KAYSERİ**

**T.C.
ERCIYES ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
İLKÖĞRETİM ANABİLİM DALI
SOSYAL BİLGİLER EĞİTİMİ BİLİM DALI**

**8.SINIF T.C. İNKILAP TARİHİ VE ATATÜRKÇÜLÜK DERSİNDE
YENİ YAKLAŞIMLAR DİKKATE ALINARAK HAZIRLANAN
ETKİNLİKLERİN ÖĞRETMEN VE ÖĞRENCİ AÇISINDAN
İNCELENMESİ
(EYLEM ARAŞTIRMASI)**

(Yüksek Lisans Tezi)

**Hazırlayan
Rukiye DEMİREZEN**

**Danışman
Doç. Dr. Cevdet KIRPIK**

**Bu çalışma; Erciyes Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Birimi
Tarafından SBY-12-3952 kodlu proje ile desteklenmiştir.**

**Nisan 2014
KAYSERİ**

BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK

Bu çalışmadaki tüm bilgilerin, akademik ve etik kurallara uygun bir şekilde elde edildiğini beyan ederim. Aynı zamanda bu kural ve davranışların gerektirdiği gibi, bu çalışmanın özünde olmayan tüm materyal ve sonuçları tam olarak aktardığımı ve referans gösterdiğimi belirtirim.

Rukiye DEMİREZEN

İmza

YÖNERGEYE UYGUNLUK ONAYI

“8.Sınıf T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük Dersinde Yeni Yaklaşımlar Dikkate Alınarak Hazırlanan Etkinliklerin Öğretmen ve Öğrenci Açısından İncelenmesi (Eylem Araştırması)” adlı Yüksek Lisans Tezi, Erciyes Üniversitesi Lisansüstü Tez Önerisi ve Tez Yazma Yönergesi 'ne uygun olarak hazırlanmıştır.

Tezi Hazırlayan

Rukiye DEMİREZEN

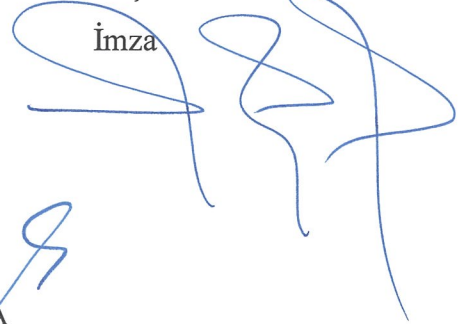
İmza

Danışman

Doç. Dr. Cevdet KIRPIK

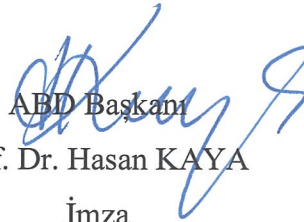
İmza

ABD Başkanı

Prof. Dr. Hasan KAYA

İmza

KABUL ve ONAY SAYFASI

Doç. Dr. Cevdet KIRPIK danışmanlığında Rukiye DEMİREZEN tarafından hazırlanan **“8.Sınıf T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük Dersinde Yeni Yaklaşımlar Dikkate Alınarak Hazırlanan Etkinliklerin Öğretmen ve Öğrenci Açısından İncelenmesi (Eylem Araştırması)”**adlı bu çalışma jürimiz tarafından Erciyes Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü İlköğretim Anabilim Dalında **yüksek lisans** tezi olarak kabul edilmiştir.

15/04/ 2014

JÜRİ:

Danışman: Doç. Dr. Cevdet KIRPIK

Üye : Doç. Dr. Mustafa ÖZTÜRK

Üye : Doç. Dr. Adnan KARADÜZ

ONAY:

Bu tezin kabulü Enstitü Yönetim Kurulunun 12/06/2014 tarih ve17.....sayılı kararı ile onaylanmıştır.

.....12/06/2014.....

Prof. Dr. Ahmet ŞAHİN
Enstitü Müdürü V.

ÖNSÖZ/TEŞEKKÜR

Mesleğimin değerinin farkında olarak büyük bir ilgi ve istekle yaptığım bu çalışmada;

Öncelikle bilgi gemisinin asil kaptanları, yıllar geçse de saygı ile anılan, öğrenmenin öğrencisi olabilen, mesleğini hakkıyla icra etme gururunu yaşayan, bütün öğretmenlere saygılar sunarım.

Değerini kelimelerle ifade etmekte zorlandığım, öğretmenlik eğitimine adım attığım günden beri bilgi ve tecrübesiyle yolumu aydınlatan, çalışmamın her aşamasında bilgisini ve manevi emeğini esirgemeyen kıymetli danışmanım, Sayın Doç. Dr. Cevdet KIRPIK'a

Öğretmenlik mesleğine farklı bir pencereden bakmamı sağlayan, tezimin her aşamasında kıymetli bilgilerini paylaşıp, fikirleriyle çalışmayı zenginleştiren değerli hocam Sayın Doç. Dr. Mustafa ÖZTÜRK'e,

Kıymetli bilgilerini ve emeklerini esirgemeyen değerli hocam Sayın Prof. Dr. Abdullah SAYDAM'a ve Sayın Doç. Dr. Adnan KARADÜZ'e

Çalışma yaptığım Okul Müdürü Sayın Kadir YAĞLIOĞLU'na ve bu çalışmanın başkahramanları Sosyal Bilgiler Öğretmeni Sayın Rana ELBİR ile 8-A sınıfı öğrencilerine, göstermiş oldukları ilgiye ve nezakete,

Çalışmayı maddi yönden destekleyen Erciyes Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Birimine,

Hayatımın vazgeçilmezleri, bu çalışmaya ve bana benden daha çok inanıp, sabır gösteren kıymetlilerim, maddi ve manevi destekçilerim başta annem ve babam olmak üzere canım aileme,

Sonsuz teşekkürler ve saygılar sunarım.

Rukiye DEMİREZEN

Kayseri, Nisan 2014

8. SINIF T.C. İNKILAP TARİHİ VE ATATÜRKÇÜLÜK DERSİNDE YENİ YAKLAŞIMLAR DİKKATE ALINARAK HAZIRLANAN ETKİNLİKLERİN ÖĞRETMEN VE ÖĞRENCİ AÇISINDAN İNCELENMESİ (EYLEM ARAŞTIRMASI)

Rukiye DEMİREZEN
Erciyes Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Yüksek Lisans Tezi, Nisan 2014
Danışman: Doç. Dr. Cevdet KIRPIK

ÖZET

8. Sınıf T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük dersinde, yeni yaklaşımlar dikkate alınarak hazırlanan etkinliklerin öğretmen ve öğrenci açısından incelenmesi (eylem araştırması) adlı bu çalışmada, araştırmacı tarafından hazırlanan etkinlikler, öğretmen liderliğinde uygulanmıştır. Nitel araştırma yöntemlerinden eylem araştırması ile yapılan bu çalışmada, çalışma grubunu bir sosyal bilgiler öğretmeni ve 20 kişiden oluşan 8. sınıf öğrencileri oluşturmaktadır.

Araştırma, 2011-2012 Eğitim Öğretim yılı birinci döneminde, Kayseri İli Develi İlçesinde resmi bir okulda, 8. sınıf T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük dersinde sosyal bilgiler öğretmeni liderliğinde 8-A sınıfı öğrencileri ile birlikte yapılmıştır. Araştırma süreci iki aşamada planlanmış, birinci aşamasında öğretmen o zamana kadar nasıl ders işlemişse o şekilde devam etmiş ve araştırmacı gözlemlerini gerçekleştirmiştir. İkinci aşamada etkinliklerle ders işleme süreci başlamış ve gözlem devam etmiştir. Bu çalışmanın başladığı andan itibaren hem öğretmen hem de öğrenciler günlük tutmaya devam etmişlerdir.

Araştırmada, öğretmen ve öğrenci günlükleri, gözlemler ve görüşmelerle elde edilmiş olan veriler, nitel analiz yöntemlerinden içerik analizine tabi tutulmuştur. Böylece sonuçlar elde edilmeye çalışılmıştır. Yapılan analiz sonucunda etkinlik öncesi ve sonrası, başta öğretmende olmak üzere öğrencilerde de olumlu değişimlere sebep olduğu sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Tarih Eğitimi, Sosyal Bilgiler Eğitimi, T.C. İnkılap Tarihi Eğitimi

**THE EXAMINATION FOR TEACHER AND STUDENT OF ACTIVITIES
PREPARED BY BEING TAKEN INTO ACCOUNT NEW APPROACHES IN
THE LESSON OF 8TH CLASS'S T.C THE HISTORY OF REVOLUTION
AND KEMALISM (ACTION RESEARCH)**

Rukiye DEMİREZEN

Erciyes University, Institute of Education Sciences

Master's Thesis, April 2014

Supervisor: Assoc. Prof. Dr. Cevdet KIRPIK

ABSTRACT

In this study called examination of activities prepared by being taken into account new approaches in the lesson of 8th class's T.C the history of revolution and Kemalism' ,activities which are prepared by researcher are applied under the leadership of teacher. In this study made with the action research which is from qualitative research methods, working group is constituted with the teacher of social sciences and 8th class's students who consist of 20 people.

The research is made together 8-A class's students under the leadership of teacher of social sciences in the first period of 2011-2012 education year, in a formal school in Develi district of Kayseri, the lesson of 8th class's T.C. History of Revolution and Kemalism. The period of research has been planned as two stages. In the first stage , teacher goes on in similar way that she has studied a lesson beforehand until activities are started and researcher has carried out her observation. In second stage, the period of studying a lesson has been started with activities and the observation has been continued, Ever since the study was started, both teachers and students have gone on keeping a diary.

In the research, diaries of teacher and students, the data which have been obtained with observations and negotiations have been made dependent on the content analysis of qualitative analysis methods. Therefore, the result has been tried to obtain. As a result of analysis, in the pre and past of activity, firstly it has been concluded that activities cause to positive changes on both teachers and students.

Keywords: History Education, Social Studies Education, TC History of Education

İÇİNDEKİLER

8. SINIF T.C. İNKILAP TARİHİ VE ATATÜRKÇÜLÜK DERSİNDE YENİ YAKLAŞIMLAR DİKKATE ALINARAK HAZIRLANAN ETKİNLİKLERİN ÖĞRETMEN VE ÖĞRENCİ AÇISINDAN İNCELENMESİ (EYLEM ARAŞTIRMASI)

BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK.....	i
YÖNERGEYE UYGUNLUK ONAYI	ii
KABUL ve ONAY SAYFASI	iii
ÖNSÖZ/TEŞEKKÜR	iv
ÖZET.....	v
ABSTRACT	vi
İÇİNDEKİLER.....	vii
1.GİRİŞ	1
1.1. Problem.....	3
1.2. Araştırmanın Amacı	4
1.3. Araştırmanın Önemi	5
1.4. Alanda Yapılan Çalışmalar	6
1.5. Araştırmanın Sınırlılıkları.....	13
2. LİTERATÜR.....	14
2.1. Eğitim	14
2.2. Eğitim Sistemimizde Yeni Yaklaşımlar	15
2.3. Tarih Eğitimi	15
2.3.1. Tarih Eğitiminde Yeni Yaklaşımlar	17
2.3.2. T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük Dersi Öğretimi.....	18
2.3.2.1. T.C. İnkılâp Tarihi Ve Atatürkçülük Dersinde Yeni Yaklaşımlar	21
2.4. Tarih Eğitiminde Kullanılabilecek Aktif Öğrenme Yöntemleri	22
3. YÖNTEM	25
3.1. Araştırmanın Modeli.....	26
3.2. Çalışma Grubu.....	28
3.3. Veri Toplama Etkinliklerinin Hazırlanması ve Uygulaması	28
3.4. Verilerin Toplanması ve Analizi	29

4.BULGULAR VE YORUMLAR	33
4.1. İLETİŞİM.....	33
4.1.1. Sınıf İçi İletişim	33
4.1.1.1.Etkinlikler Öncesi Öğretmen Günlüğü	33
4.1.1.2. Etkinlikler öncesi öğrenci günlükleri.....	35
4.1.1.3.Etkinlikler Öncesi Gözlem.....	38
4.1.1.4.Etkinlikler Sonrası Öğretmen Günlüğü	39
4.1.1.5. Etkinlikler Sonrası Öğrenci Günlükleri	40
4.1.1.6. Etkinlikler sonrası gözlem.....	41
4.1.2. Öğretmen-Öğrenci, Öğrenci –Öğretmen İletişimi	42
4.1.2.1. Etkinlikler Öncesi Öğretmen Günlüğü	42
4.1.2.2. Etkinlikler Öncesi Öğrenci Günlükleri.....	43
4.1.2.3. Etkinlikler Öncesi Gözlem	43
4.1.2.4. Etkinlikler Sonrası Öğretmen Günlüğü	44
4.1.2.5. Etkinlikler Sonrası Öğrenci Günlükleri	44
4.1.2.6. Etkinlikler Sonrası Gözlem	44
4.2.DERSE OLAN İLGİ-DİKKAT	45
4.2.1.Etkinlik Öncesi Öğretmen Günlüğü.....	45
4.2.2. Etkinlikler öncesi öğrenci günlükleri	46
4.2.3.Etkinlik Öncesi Gözlem	48
4.2.4.Etkinlik Sonrası Öğretmen Günlüğü.....	49
4.2.5. Etkinlikler Sonrası Öğrenci Günlükleri.....	50
4.2.6. Etkinlik Sonrası Gözlem.....	51
4.3. DERS İÇİ ETKİNLİKLER.....	52
4.3.1. Etkinlik Öncesi Öğretmen Günlüğü.....	52
4.3.2. Etkinlik Öncesi Öğrenci Günlükleri.....	53
4.3.3. Etkinlikler Öncesi Gözlem	55
4.3.4. Etkinlik Sonrası Öğretmen Günlüğü	55
4.3.5. Etkinlik Sonrası Öğrenci Günlükleri.....	58
4.3.6. Etkinlik Sonrası Gözlem.....	63
4.4. BEKLENTİLER.....	64
4.4.1. Etkinlikler Öncesi Öğretmen Günlüğü.....	64
4.4.2. Etkinlik Öncesi Öğrenci Günlükleri.....	66

4.4.3. Etkinlik Öncesi Gözlem	68
4.4.4. Etkinlik Sonrası Öğretmen Günlükleri.....	68
4.4.5. Etkinlik Sonrası Öğrenci Günlükleri.....	69
4.4.6. Etkinlikler Sonrası Gözlem	70
4.5. ÖNYARGILAR, SIKINTILAR	70
4.5.1. Etkinlik öncesi öğretmen günlükleri.....	70
4.5.2. Etkinlikler Öncesi Öğrenci Günlükleri	72
4.5.3. Etkinlik Öncesi Gözlem	73
4.5.4. Etkinlik Sonrası Öğretmen Günlüğü	73
4.5.5. Etkinlik Sonrası Öğrenci Günlükleri.....	74
4.5.6. Etkinlik Sonrası Gözlem.....	74
5. SONUÇLAR VE ÖNERİLER.....	76
5.1. Sonuçlar	76
5.1.1. Öğrenciler (Öğrenenler) Açısından Sonuçlar	76
5.1.2. Öğretmen (Öğreten) Açısından Sonuçlar	77
5.1.3. Araştırmacı Açısından Sonuçlar	79
5.2. Öneriler	79
KAYNAKÇA.....	81
E K L E R.....	86
ÖZGEÇMİŞ	139

1.GİRİŞ

Bilimin, bilginin, teknolojinin, toplumların, doğanın, olayların değıştiği, hatta değışimin değıştiği bir dünyada var olan insanoğlu, bu sürekliliği sağlayan ana unsur olmuştur. Geçmişten günümüze bu değışimin önemli parçalarından olan eğitim, insan dinamiği ile sürekli canlı tutulmuş ve üzerine sayısız tartışmalar yapılmıştır. Bu tartışmalar eğitime hem kavram olarak hem de uygulama sahası olarak geniş fırsatlar sunmuş, yeni anlayışlar kazandırmış ve kazandırmaya da devam etmektedir.

Son yıllarda felsefeci, program geliştirmeci, psikolog ve eğitimcilerin en çok ilgilendikleri ve tartıştıkları kavramlardan biri oluşturmacılıktır (Erden, 2007: 171). Oluşturmacılık diğer bir adıyla Yapılandırmacılık; bilgi, bilginin doğası, nasıl bildiğimiz, bilginin yapılandırılması sürecinin nasıl bir süreç olduğu, bu sürecin nelerden etkilendiği gibi konularla ilgilenmektedir (Açıkgöz, 2004: 60-61). Yapılandırmacılık alanında dönüm noktası 20. yüzyılın ikinci yarısında ve son zamanlarında öne çıkan Piaget, Vygotsky, Ausubel, Bruner ve Von Glasersfeld gibi araştırmacıların çalışmalarıyla gerçekleşmiştir (Yelken, 2010: 49).

Yapılandırmacılık bir bilme kuramı olduğu için; bilme, bilen, bilinen, bilgiyi yapılandırma süreci, bu süreci etkileyen etkenlerle ilgili birçok açıklamayı içinde barındırmaktadır. Yapılandırmacılığa göre bilgi, öğrenen tarafından yapılandırılır, üretilir. Bu nedenle yapılar kişiye aittir. Bilgiyi yapılandırma gereksinimi de bireyin çevresiyle etkileşimi sırasında geçirdiği yaşantılardan anlam çıkarmaya çalışırken ortaya çıkar. Birey, içinde yaşadığı çevreyle ve geçirdiği yaşantıların getirdiği sıkıntılarla baş etmek için bilgiyi yapılandırmak zorundadır. Bu süreç yaşam boyu sürer (Açıkgöz, 2004: 60).

Yapılandırmacılıkta öğrenenler tarafından aktif olarak oluşturulan bilgi esastır. Yapılandırmacılıkta grup öğrenme algılamaları ile öğrenenin kendisinin bilgiyi oluşturması arasında bir şemsiye gibidir (Haris&Alexander, 1998; Tynjala, 1999;

Birenbaum, 2003; Gijbels ve Diğ. 2006. Akt. Yelken, 2010: 50). Asıl amacı “öğrenmeyi öğretmek olan” yapılandırmacı yaklaşım, öğrenenin keşfetmesine dayalı bir yaklaşımdır. Bilgiyi kendi düşünsel süzgecinden geçirecek, anlamlandırarak olan öğrenenin ta kendisidir. Bunun için şu örnekle yapılandırmacılığı özetlemek mümkün olacaktır:

“Onu yükseltmek zor bir iş. İnsanın bazen yerlere kadar eğilmesi bazen ayaklarının ucunda yükselmesi gerekebiliyor. Ancak, onun yükseldiğini görmek insana müthiş bir zevk veriyor.” (Açıkgöz, 2004: 44).

Bu cümleleri ilk duyan kişilere yukarıdaki paragrafın neden bahsettiği sorulduğunda; “uçak” , “bayrak”, “bir insanın yetişmesi” gibi yanıtlar alınmıştır. Oysa yukarıda ki tümceler uçurtmalarla ilgili metinden alınmıştır. Aynı dili konuşan insanların bir paragraftan bile bu kadar farklı anlamlar çıkarıyor olması, bize öğrenenin öğrenmeyi kendine özgü bir şekilde aldığını göstermektedir.

Yenilenen ilköğretim programlarında, öğrenci merkezli öğrenme anlayışına dayalı olarak yapılandırmacı yaklaşım ve çoklu zekâ kuramı temel alınmıştır. T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersi (8.Sınıf) öğretim programı hazırlanırken de aynı mantıkla hareket edilmiştir (MEB, 2009). Programın dört ögesi yapılandırmacı anlayışla tekrardan oluşturulmuştur. Değişen 8. sınıf İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersinde mümkün mertebe öğrencinin ön planda tutulduğu, tarihin sıkıcılıktan uzak etkinliklerle zenginleştirildiği görülmektedir.

8. sınıf T.C. İnkılâp tarihi ve Atatürkçülük dersi genel amaçlarına bakıldığında ağırlıklı olarak Atatürkçülük konularına vurgu yapıldığı görülmekle birlikte, tarih metodolojisini gerektiren amaçların olduğu da dikkat çekmektedir. Milli Eğitim Bakanlığı 8. Sınıf T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersi öğretmen kılavuz kitabında “Öğretmen, öğrencilerin Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersinde geçen tarih metodolojisine özgü kavramları (kanıt, sebep-sonuç, süreklilik-değişim, benzerlik-farklılık gibi), zaman ve mekânâ özgü tarih kavramlarını (Kurtuluş Savaşı, Tekâlif-i Milliye, Kuvayı Milliye gibi) ve diğer gündelik kavramları (cumhuriyet, demokrasi, Türk milleti, Türkiye, Türkiye Cumhuriyeti Devleti, meclis, TBMM, insan hakları gibi) öğrenmelerine dikkat etmelidir. Öğrencilerin hazırladıkları kavram ve zihin haritalarından yararlanarak varsa kavram yanlışlarını düzeltmelerine yardımcı

olmalıdır (MEB, 2009)” şeklinde dersin öğretiminde dikkat edilmesi gerekenleri belirtmiştir. Yukarıda vurgulanan sebep, sonuç, değişim, süreklilik gibi kavramlar tarihsel düşünme becerilerinin birer parçası niteliğindedir. Bugün artık çağdaş ülkelerde tarih öğretimi problem çözme becerisinin geliştirilmesi, yaratıcı düşünme, empati gibi kavramlar ile birlikte anılmaktadır. Bu ülkelerde tarih ezberlenecek bir konu olmaktan çok bir araştırma ve soruşturma mantığıyla sunulur olmuştur (Safran, 2002: 938). Tarih öğretimi, öğrencilerin düşünme becerilerinin gelişmesi ve kendilerini tanımaları için ihtiyaç duyabileceği “deneyim” in geniş kapsamlı bir birikim olarak sunulması şeklinde tanımlanabilir (Köksal, 2007: 233-234; Candan, 2003: 9). Bu tanımda geçen tarihsel düşünmeyi Dilek (2002: 68) şu şekilde ifade etmiştir; *"Tarihi anlamak, geçmiş hakkında yorumlar yapmak ve geçmişle güncel arasında bağlar kurmak açısından öğrencilerde geliştirilmesi gereken bir yetenektir."* Özalp (2000: 4) de, tarih öğretiminin hedefleri arasında, gençlere tarih bilgisinin yanı sıra eleştirel, analitik, yansıtıcı düşünme ve araştırma becerisi ile geçmişle daha değişik açılardan görebilme yeteneği kazandırmanın olduğunu vurgulamıştır. Ayrıca tarih derslerinde, öğrencilere tarihsel materyali çözümlemede ve yorumlamada yardım edecek becerileri kazandırma üzerine odaklanması gerektiğini belirtmiştir. Kaplan (2005: 23) da yapmış olduğu araştırmada tarihsel düşünme becerilerini: Kronolojik düşünme, tarihsel anlama, tarihsel analiz ve yorum, tarihsel araştırma becerisi, tarihsel konuların analizi ve karar verme, tarihsel kavramlar olarak belirtmiştir.

Bu konu Milli Eğitim Bakanlığı 8. Sınıf T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersi öğretim programı “beceriler” başlığı altında şu şekilde belirtilmiştir: *“beceri; öğrencilerde, öğrenme süreci içerisinde kazanılması, geliştirilmesi ve yaşama aktarılması tasarlanan kabiliyetlerdir. Bu beceriler ise zaman ve kronolojiyi algılama, iletişim, karar verme, değişim ve sürekliliği algılama, sosyal katılım, bilgi teknolojisini kullanma, çıkarımda bulunmadır”* (MEB, 2009: 41).

1.1. Problem

Tarihsel düşünme becerileri öğrencilere tarihi anlamlandırmada kolaylık sağlarken, ezbercilikten çok, benzer durumlarda nasıl düşünceleri gerektiğini beceri olarak kazandırmaktadır. 8. Sınıf T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersi ana hedefi, öğrencilerin kronik tarihi bilgileri ezberleyip bunları davranışlarına yansıtmaktan öte

Atatürkçülüğe karşı olumlu tutumlar geliştirmek, aynı zamanda da savaşların sebepleri sonuçları, antlaşmaların tarihleri, orduların sayısal ve teknik özellikleri, açıklamalar, kavramlar, tanımlar vb. bilgiler yerine, tarihsel olayların iç yüzünü gösterecek ve bugüne ayna tutacak sınıf etkinlikleri ile öğrencilerde tarihsel düşünmeyi sağlamak olmalıdır. Buradan hareketle yeni yaklaşımlar kullanarak hazırlanan etkinlikler, etkinlikleri uygulayan öğretmen ve uygulayacağı öğrencileri açısından önemli bir kazanım olacaktır. Bu yüzden yeni yaklaşımlar dikkate alınarak hazırlanan etkinliklerin öğretmen ve öğrenci açısından incelenmesi bu araştırmanın konusunu oluşturmaktadır.

Problem cümlesi;

8.sınıf T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersinin, yeni yaklaşımlar dikkate alınarak hazırlanan etkinliklerle işlenmesi öğretmen ve öğrenci üzerinde nasıl bir etkiye sahip olabilir?

Alt problemler;

Yeni yaklaşımlar dikkate alınarak hazırlanan 8. sınıf T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersi etkinlikleri öğrenenlerin öğrenme süreçlerini nasıl etkilemektedir?

Yeni yaklaşımlar dikkate alınarak hazırlanan 8. sınıf T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersi etkinlikleri öğretmenin öğrenme ve öğretme sürecini nasıl etkilemektedir?

1.2. Araştırmanın Amacı

Ülkemizde 1998 yılından itibaren zorunlu eğitim 8 yıla çıkarılmış, bu değişiklikle birlikte 6,7 sınıflarda Sosyal Bilgiler dersi konulmuştur. 8. Sınıfta T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersi adıyla ayrı bir tarih dersi mevcuttur. 2011-2012 eğitim öğretim yılıyla da 4+4+4 şeklinde eğitim sistemimiz yeniden şekillenmiş ve inkılâp tarihi dersi 8.sınıfta yani ortaokul düzeyinde müfredatta aynı kazanımlarla yer almıştır. Tarihle ilgili konular 4. sınıftan itibaren verilen Sosyal Bilgiler dersinin bir parçası halinde iken, Sosyal Bilgiler eğitimi uzun yıllar boyunca tarih, coğrafya ve vatandaşlık derslerinin bir bütünü olarak ele alınmış ve tarih üniteleri de sosyal bilgiler dersleri içinde verilmiştir (Aktekin, 2009: 35). Fakat yeni Sosyal Bilgiler programında da tarih, coğrafya, ekonomi, sosyoloji, antropoloji, siyaset bilimi, hukuk vb. sosyal bilimler ve insan

hakları ve vatandaşlık bilgisi konuları birleştirilmiş olarak ele alınmaktadır (MEB, 2005). Tarih konuları da bu yüzden kazanım, içerik ve öğrenme alanlarıyla ilişkili olduğu ölçüde ve diğer disiplinlerle birlikte ele alınmaktadır (Aktekin, 2009: 36). Tarihin başlı başına hakim olduğu 8.sınıf T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük dersinde öğrencileri bunaltmadan, eğlenceli tarih öğretim anlayışı ve yeni yaklaşımların getirdiği öğretmen profili böyle bir çalışmanın yapılmasını gerekli kılmıştır.

Bu çalışmanın temel amacı, değişen 8. Sınıf T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersinde yeni yaklaşımlar ve getirisi olan aktif öğrenme yöntemleri dikkate alınarak hazırlanan etkinliklerin öğretmen ve öğrenciler üzerinde bıraktığı etkileri, ortaya çıkan kazanımları değerlendirmektir. Bu doğrultuda Kayseri İli Develi İlçesi Mehmet Akif Ersoy İlköğretim Okulu sekizinci sınıf öğrencilerine, Sosyal Bilgiler dersi öğretmenine, İnkılâp Tarihi dersi kapsamında, yeni yaklaşımlar dikkate alınarak araştırmacı tarafından hazırlanan etkinlikleri uygulama imkanı sunulmuştur. Araştırma sonucunda elde edilen bulgular analiz edilerek sunulmaya çalışılmıştır.

1.3. Araştırmanın Önemi

Eğitim alanında sayısız çalışmaların yapıldığı günümüzde, Sosyal Bilgiler eğitiminde de oldukça fazla çalışma yapılmaktadır. Sosyal bilgiler alanında yapılan çalışmaların önemli bir kısmı 4.5.6.7 sınıflarda Sosyal Bilgiler dersinde kullanılan yöntemler, özellikle yeni yaklaşımların getirisi olan aktif öğrenme yöntemleri üzerinde yoğunlaşmaktadır. Ancak 8. sınıf T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersi, gerek kazanımları gerekse tarih metodolojisinin ağırlıklı olması nedeniyle sosyal bilgilerden ayrılmakta ve bu dersin işlenmesi sırasında bu noktaların göz ardı edilmemesi gerekmektedir. 8. sınıf İnkılap Tarihi derslerini de ülkemizde sosyal bilgiler öğretmenleri yürütmektedir. Ancak tarih eğitimi ve sosyal bilgiler eğitimi alanında yapılan çalışmalara bakıldığında tarih eğitimi 9.sınıftan itibaren, sosyal bilgiler eğitiminin de 7. Sınıfa kadar kapsayan bölümlerinin daha fazla araştırma konusu olduğu görülmektedir. Oysa 8. sınıf T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersi öğretimi alanında yapılan çalışmaların çok da fazla olmadığı anlaşılmaktadır.

Bu çalışma diğer çalışmalardan; 9. Sınıflardan itibaren yenilenen tarih öğretimiyle gündeme gelen tarihsel düşünme becerileri ile 6.7. sınıfların sosyal bilgiler öğretiminde kullanılan aktif öğrenme yöntemlerinin sentezlenerek yeni bir uygulama alanı

oluşturması ve her ne kadar yapılandırmacı anlayışa geçmiş olsak da davranışçı anlayışın hala hâkim olduğu öğretmen profilini değiştirmek amacı olması sebebiyle ayrılmaktadır. Bu çalışmanın diğer önemli yanı ise tarihsel düşünme becerilerini amaçtan ziyade araç olarak kullanmak ve uygulayıcı öğretmenin çalışmadan sonraki öğretmenlik hayatında da kalıcı izler bırakmaktır.

1.4. Alanda Yapılan Çalışmalar

Karaduman (2005) tarafından yapılan araştırmada, ilköğretim beşinci sınıf Sosyal Bilgiler dersinde yapılandırmacı öğrenme ilkelerine göre hazırlanan öğretim materyallerinin öğrencilerin derse ilişkin tutumlarına, başarılarına ve hatırlama düzeylerine etkisi araştırılmıştır. Çalışmada 2000 öğrenci, 50 öğretmen, 162 öğrenci ailesi ve okul yöneticileri ve okul aile birliği üzerinde tarama modeli uygulanmış, mevcut durum tespit edilmeye çalışılmıştır. Deney grubu ve kontrol grubu oluşturulmuştur. Araştırmada öğrencilerin denkleştirilmesinde kullanılmak üzere bir anket formu, öğrencilerin akademik başarılarını ve öğrenilenleri hatırlama düzeyini ölçecek çoktan seçmeli ve açık uçlu sorulardan oluşan iki farklı başarı testi uygulanmıştır. Oluşturmacı kurama uygun olarak öğretim materyalleri hazırlanarak bu materyaller hakkında öğrenci görüşlerine başvurulmuştur. Öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersine karşı tutumlarını belirlemek amacıyla Deveci ve Güven tarafından geliştirilen “Sosyal Bilgiler Dersine Yönelik Tutum Ölçeği” kullanılmıştır. Araştırma sonucunda oluşturmacı sınıf ve kontrol grubu arasında derse ilişkin tutumlarında oluşturmacı sınıflar lehine anlamlı bir fark bulunmuştur. Öğrencilerin akademik başarılarına ve hatırlama düzeylerine bakıldığında deney grubu lehinde anlamlı fark olduğu ortaya çıkmıştır.

Doğan (2005) tarafından yapılan araştırma 4, 5, 6 ve 7. sınıf öğrencilerinden oluşan altı ilköğretim okulunda gerçekleştirilmiştir. Çalışmadaki gruplar rastgele yöntemle seçilmiştir. Sosyal Bilgiler dersinde bilgi çağının gereklerine uygun olarak modern bilginin edinim şeklini analiz etmiş, bilginin edinilmesini etkileyen faktörleri belirlemeye çalışmıştır. Veriler Öğrenci Tutum, Davranış ve Eğitim Öğretim Yeterliliğine İlişkin Öğretmen Görüşleri Anketi, Çağdaş Bilgi Edinimi ve Kullanımı Testi, Davranış Belirleme Testi, Öğrenci Öz Değerlendirme Anketi, Öğretmen Görüşleri Ölçeği, Öğretmenlerle İlişkili Nitel Sorular ve Öğrenci Aileleri Testi kullanılmıştır.

Araştırma verilerinin analizinde; Frekans Analizi, Betimsel İstatistik, Çapraz Tablolar, Korelasyon Analizi, Regresyon Analizi Ki-Kare Testi, Faktör Analizi, Pearson Ki- Kare Testi ve Fisher Ki- Kare Testleri, Kruskal Wallis Testi Ve Mann whitnğey U Testi, Güvenlik Analizi, Korelasyon Analizi, Tek Değişkenli Varyans Analizi, Bağımsız Örneklemli T Testi uygulanmıştır. Bu araştırmayla birlikte sosyal bilgiler dersinde çağdaş bilginin edinimi ve kullanımında sosyal-ekonomik statü, sınıf düzeyi, cinsiyet, öğrenme ortamı, aile öğretmen ve okul yöneticileri değişkenlerine göre farklılaşmalar olduğu tespit edilmiştir.

Karakuş (2006) tarafından yapılan çalışmada ilköğretim dördüncü sınıf Sosyal Bilgiler dersi “Tarih, İlk Yurdumuz ve Tarihte Anadolu I ve II” ünitelerinin öğretiminde yapıcı öğrenme ve otantik değerlendirme yaklaşımlarının öğrencilerin akademik başarı, kalıcılık ve Sosyal Bilgiler dersine yönelik tutumlarına etkisi araştırılmıştır. Araştırma iki devlet okulunda uygulanmıştır. Araştırma bir deney ve iki kontrol grubundaki 90 öğrenciyle gerçekleştirilmiştir. Gruplar “Tarih, İlk Yurdumuz ve Tarihte Anadolu Ünitesi Otantik Kâğıt Kalem Testi”, Sosyal Bilgiler Tutum Ölçeği Ön Test Puanları, kişisel bilgi formları ve araştırmadan önce yaptırılan resimler ve yazdırılan öykülere göre eşitleme yapılmıştır. Dersler deney grubunda yapılandırmacı öğrenme ve otantik değerlendirme yaklaşımlarıyla, kontrol gruplarında geleneksel öğrenme yöntemiyle işlenmiştir. Üzerinde araştırma yapılan ünite ön test, son test ve kalıcılık testi olarak her iki gruba da uygulanmıştır. Deney grubunda nitel araştırma yöntemine uygun olarak materyaller hazırlanmış ve uygulanmıştır. Elde edilen nitel veriler, içerik analizi yöntemiyle değerlendirilmiştir. Araştırmada deney grubunun kalıcılık puanlarının kontrol grubuna oranla daha iyi olduğu gözlemlenmesine rağmen, öğrencilerin başarı son test puanları kontrol altına alındığında gruplar arasında anlamlı bir farka rastlanamamıştır. Araştırmada grupların sosyal bilgiler tutum ölçeğinden aldıkları ön test puanları kontrol altına alındığında, son test puanları arasında deney grubu lehine anlamlı bir fark bulunmuştur. Araştırmada grupların sosyal bilgiler tutum ölçeğinden aldıkları son test puanları kontrol altına alındığında kalıcılık puanları arasında deney grubu lehine anlamlı fark bulunmuştur. Yapılandırmacı öğrenme ve otantik değerlendirme yaklaşımlarına dayalı öğretim uygulanan deney grubu öğrencilerinin süreci değerlendirmeye yönelik cevaplarında yapılan içerik analizleri sonucunda deney

grubu öğrencilerinin yapılandırmacı öğrenme ve otantik değerlendirme sürecinin algıları üzerinde etkili olduğu sonucuna varılmıştır.

Kılıç (2006) tarafından yapılan araştırmada ilköğretim dördüncü sınıf Sosyal Bilgiler dersinin “Geçmişimi Öğreniyorum” ve “Yaşadığımız Yer” ünitelerinin kubaşık öğrenme yaklaşımının yeniden uyarlanmış birleştirme tekniği ve geleneksel küme çalışması yönteminin öğrencilerin akademik başarılarına ve benlik saygılarına nasıl bir etki yaptığını araştırılmıştır. Araştırma Adana ilinde resmi bir ilköğretim okulunda gerçekleştirilmiştir. Çalışma 14 haftalık bir süreçte gerçekleştirilmiştir. Dersler deney grubunda kubaşık öğrenme yaklaşımının yeniden uyarlanmış birleştirme tekniği, kontrol grubunda ise geleneksel küme çalışması yöntemine göre gerçekleştirilmiştir. Deney ve kontrol gruplarına Sosyal Bilgiler Geçmişimi Öğreniyorum Başarı Testi, Sosyal Bilgiler Yaşadığımız Yer Başarı Testi ön test ve son test olarak verilmiştir. Coopersmith Benlik Saygısı Ölçeği ön test-son test olarak uygulanmıştır. Çalışma grubunun kendi özelliklerini belirlemek amacıyla da Kişisel Bilgiler Formu dağıtılmıştır. Elde edilen veriler üzerine kovaryans analizi uygulanmıştır. Çalışma sonunda Sosyal Bilgiler “Geçmişimi Öğreniyorum” ünitesinde kubaşık öğrenme yönteminin yeniden uyarlanmış birleştirme tekniğine göre düzenlenen öğretimin durumunun akademik başarıları ve benlik saygıları üzerinde etkili olduğu sonucuna varılmıştır.

Yapıcı (2006) tarafından yapılan araştırmada, bir grup Avrupa ülkesinde uygulanan ve “tipik birer iyi örnek” olarak nitelenen Tarih dersi örneklerini sınıf değerleri, derslerin perspektifi, tarihsel sorgulama süreci, sınıfta kullanılan söylem türü, tarihsel düşünme becerileri ve çalışma süreçleri bağlamında karşılaştırmalı olarak analiz edilmiştir. Farklı ülkelerdeki tarih öğretimi anlayışının benzeşen ve farklılaşan yönleri izah edilmeye çalışılmıştır. Araştırma, nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi yoluyla yapılmıştır. Araştırmanın dokümanları İngiltere, Fransa, İsviçre ve Türkiye’deki tarih dersi uygulamalarının video kayıtları, transkriptleri ve Türkiye’de işlenen tarih dersinden elde edilen öğrenci ürünlerinden oluşturulmuştur. Araştırmada ders süreci, sınıf düzeni ve çalışma süreçlerine ait ürünler betimsel analiz, ders konusu ve tarihsel sorgulama sürecine ait veriler içerik analizi, sınıftaki söylemler ve düşünme süreçleri söylem analizi yoluyla gerçekleştirilmiştir. İngiltere, Fransa ve İsviçre ders uygulama ve tarihsel kaynakların sorgulandığı ve analiz edildiği yöntem olarak tarih becerilerine geniş yer verildiği, derslerin bir bölümünün işbirlikçi öğrenmeye ayrıldığı görülmüştür.

Türkiye örneğinde disiplinler arası bir yaklaşımla kaynaklara dayalı olarak tarihsel düşünme, imgelem ve özgün bir tarihsel ürün ortaya koyma becerilerinin öne çıktığı ve tüm ülkelerin yapılandırmacı yaklaşıma uygun eğitim yaptığı kanısına varılmıştır.

Birişik (2006) tarafından yapılan çalışmada, 8.sınıf T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersinde ders içeriğinin yapılandırmacı kurama göre düzenlenmesinin öğrencilerin öğrenme düzeyleri üzerine etkisini araştırılmıştır. Son Test Kontrol Gruplu DeneySEL Desen kullanılan çalışma, biri deney diğeri kontrol olmak üzere rastgele seçilen iki grup üzerinde uygulanmıştır. Araştırma verilerinin analizinde aritmetik ortalama, standart sapma, bağımsız gruplar t testi ve pearson momentler korelasyon katsayısı analizleri kullanılmıştır. Dersler her iki grupta da araştırmacı tarafından yürütülmüştür. Deney grubunda içerik, yapılandırmacı öğrenme kuramına göre gerçekleştirilirken kontrol grubunda dersler geleneksel eğitim anlayışıyla gerçekleştirilmiştir. Deney grubundaki öğrencilere ders kitabındaki yazılı bilgilerin yanında, konuyla ilgili anılar, belgeler, fotoğraflar, filmler, asetat ve benzeri eğitim materyalleri kullanılmıştır. Sonuçta deney grubundaki öğrencilerin akademik başarıları ve kendi anlamlarını oluşturma düzeylerinin kontrol grubundaki öğrencilere oranla belirli bir oranda arttığı tespit edilmiştir.

Yekrek (2006) yaptığı araştırmada, T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersi “Türkiye Cumhuriyeti’nin Dış Siyaseti” ünitesinin öğretiminde çoklu zekâ kuramının öğrenci tutumlarına etkisini incelemiştir. Çalışma sekizinci sınıfta okuyan iki grup öğrenci üzerinde gerçekleştirilmiştir. Kontrol grubunda geleneksel öğretim, deney grubunda ise çoklu zekâ kuramı uygulanmıştır. Araştırmada veriler ön test, son test ve tutum testi ile toplanmıştır. Bu veriler aritmetik ortalama, standart sapma ve “t” testi ile analiz edilmiştir. Araştırma sonucunda, çoklu zekâ kuramının uygulandığı deney grubu ile geleneksel öğretimin uygulandığı kontrol grubu arasında, bilgi düzeyi puanları açısından çoklu zekâ kuramının uygulandığı sınıflar lehine anlamlı fark olduğu tespit edilmiştir. Çoklu zekâ kuramının uygulandığı deney grubu ile geleneksel öğretimin uygulandığı kontrol grubu arasında, kavrama düzeyi durumları açısından deney grubu lehine anlamlı bir fark bulunmuştur. Uygulamada, daha üst düzey bilgi, toplam bilgi puanları ve tutum puanları açısından deney grubu lehine anlamlı fark olduğu tespit edilmiştir. Bu veriler ışığında çoklu zekâ kuramının uygulanması durumunda T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersinin daha verimli olacağı sonucuna varılmıştır.

Sağlam (2006) tarafından yapılan çalışmada, Türkiye’de ilköğretim okullarında davranışçı ve yapılandırmacı sosyal bilgiler öğretim uygulamalarını, öğretmen ve öğrenci görüşleri bağlamında karşılaştırılmıştır. Araştırma dördüncü ve beşinci sınıf öğretmen ve öğrencilerini kapsayan anket çalışması üzerine kurgulanmış, betimsel analiz yoluyla yapılmıştır. Öğrencilerin görüşleri karşılaştırılırken dersi sevme, sosyal bilgiler karne notları ve öğrencilerin başarı durumları değerlendirmeye tabi tutulmuştur. Öğretmenlerin görüşleri ise mezuniyet alanları ve kıdemlerine göre gerçekleştirilmiştir. Çalışma 8 ayrı ilde 105 ilköğretim okulu ve aynı ildeki 105 ayrı ilköğretim okulu olmak üzere 210 okuldaki öğretmen ve öğrenciler üzerinde yapılmıştır. Çalışmada veri toplama aracı olarak araştırmacı tarafından geliştirilen anket kullanılmıştır. Araştırma sonucunda yapılandırmacı sosyal bilgiler uygulamalarının öğrencileri motivasyon, içerik, eğitim durumu ve değerlendirme açısından, davranışçı sosyal bilgiler öğretim uygulamalarından daha etkili olduğu, öğretmen görüşleri bakımından ise sosyal bilgiler öğretim uygulamalarının değerlendirme boyutu dışında davranışçı sosyal bilgiler öğretimi uygulamalarından daha etkili olduğu bulgusuna ulaşılmıştır.

Ekinci (2007) tarafından yapılan araştırmada, ilköğretim Sosyal Bilgiler dersi öğretim programını öğretmen görüşlerine göre değerlendirmesi yapılarak, bu programın yapılandırmacı yaklaşıma uygunluğu incelenmiştir. Araştırma, 123 devlet okulunda görev yapmakta olan 4. ve 5. sınıfları okutan 295 öğretmenin görüşmeleri üzerinde yapılmıştır. Verilerin değerlendirilmesi t testi ve varyans analizinden yararlanılmıştır. Araştırma sonucunda öğretmenler 2004 Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programını kazanımlar ve içerik açısından olumlu bulmuşlardır. Program içerisinde ezbere dayalı konuların programdan çıkarılmış olması öğretmenler tarafından olumlu bir gelişme olarak görülmüştür. Çalışmada öğrencilerin öğrendikleri konuların saptanmasında eski programın yansımalarının devam etmekte olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca çalışma esnasında kitaplardaki bazı etkinliklerin öğrencilerin gelişimine uygun olmadığı, değerlendirmelerin yapılandırmacı yaklaşımın ilkelerine uygun olarak yapılmasına rağmen sürenin yeterli olmadığı araştırmada ortaya çıkan sonuçlardır. Araştırmada sınıf düzeni ve materyalin oluşturmacı yaklaşıma göre yetersiz olduğu ve öğrenci sayısının kalabalık olduğu bu yüzden aksaklıkların yaşandığı belirtilmiştir.

Öner (2007) tarafından yapılan çalışmada yedinci sınıf Sosyal Bilgiler dersi tarih konularının öğretiminde işbirlikçi öğrenme yöntemleri ile geleneksel öğrenme

yönteminin öğrenci başarıları üzerine etkileri araştırılmıştır. Araştırma yedinci sınıfta okuyan 50 öğrenci üzerinde yapılmıştır. Araştırmada, 25 öğrenci deney grubunu, 25 öğrenci de kontrol grubunu oluşturmaktadır. Gruplar oluşturulurken ön test puanları, 6.sınıf genel not ortalamaları, 6. sınıf sosyal bilgiler dersi not ortalaması, yedinci sınıf 1. dönem sosyal bilgiler not ortalamalarına dikkat edilmiştir. Araştırmada deney grubuna, İşbirlikli öğrenme yönteminin birleştirme tekniği, kontrol grubuna ise geleneksel öğrenme yöntemi uygulanmıştır. Elde edilen verilerin değerlendirilmesinde bağımsız gruplar t testi ve eşli gruplar t testi aracılığıyla değerlendirilmiştir. Araştırma sonucunda son test puanları açısından deney grubu öğrencilerinin kontrol grubu öğrencilerinden daha başarılı oldukları görülmüştür. Deney ve kontrol grubunda kullanılan her iki yöntem bilimsel alanın bilgi ve kavrama basamaklarında öğrenci başarılarını artırdığı tespit edilmiştir. Deney grubundaki öğrencilerin, bilişsel alanın uygulanmasındaki amaçlara ulaşmada daha başarılı oldukları tespit edilmiştir. Araştırmada testlerin toplamına ait eriş ve son test puanları açısından deney grubu öğrencilerinin kontrol grubu öğrencilerinden daha başarılı olduğu gözlemlenmiştir.

Kaya (2008) tarafından yapılan çalışmada yapılandırmacı yaklaşıma göre hazırlanan İlköğretim 8. sınıf T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersinin tarihsel öğrenmeye etkisi bir eylem araştırması olarak incelenmiştir. Programın uygulanabilirliğinin araştırıldığı çalışma, sekizinci sınıf T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük programının pilot çalışması olarak planlanmış ve araştırmacı tarafından uygulanmıştır. Çalışma nitel araştırma yöntemiyle gerçekleştirilen bir eylem çalışmasıdır. Araştırmacı kendi görev yaptığı devlet okulunda bu çalışmayı gerçekleştirmiştir. Araştırma sekizinci sınıfta öğrenim gören 30 ilköğretim öğrencisiyle gerçekleştirilmiştir. Ayrıca araştırma sürecinde veri toplama amacıyla yapılandırmacı yaklaşıma göre hazırlanan materyaller, dokümanlar, araştırmaya yönelik ders etkinliklerinin yer aldığı çalışma dosyaları hazırlanmıştır. Etkinlikler ders kitabının içerisinde yer alan etkinliklerden oluşmaktadır. Öte yandan süreç içerisinde işlenen dersler kamera ile kayıt altına alınarak, veriler toplanmaya çalışılmıştır. Kayıt altına alınan veriler işlenerek yazılı hale getirilmiştir. Elde edilen bulgular eşliğinde değerlendirme kıstasları oluşturularak, veriler nitel içerik analizi, söylem analizi ve yorumsal analizlerle incelenmiştir. Ulaşılan verilerle sekizinci sınıf T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük programının uygulanabilir olduğu kanısına

varılmıştır. Ayrıca öğrencilerin sosyal, bilişsel ve duyuşsal becerilerinin olumlu yönde geliştiği bulgularına ulaşılmıştır.

Arslan (2008) tarafından yapılan çalışmada ilköğretim 8. Sınıf T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük dersi öğretiminde görsel ve işitsel materyal kullanımının öğrencilerin akademik başarıları ve hatırd tutma düzeyleri üzerindeki etkisini belirlemek ve öğrencilerin sürece yönelik görüşlerini belirlemek amaçlanmıştır. Bu çalışmada, deneysel desenlerden yarı deneysel desen kullanılmıştır. Araştırmacı tarafından deneysel olarak planlanan bu çalışmada evren ve örneklem seçimine gidilmemiştir, bunun yerine örneklem değil çalışma grubu alınmıştır. Araştırmada çalışma grubunu 2007–2008 eğitim öğretim yılında İzmir ili Ödemiş ilçesi Bademli Şükrü Saraçoğlu ilköğretim okulunda 8. sınıfların iki şubesinde okuyan 46 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmada veriler, başarı testi ve yarı yapılandırılmış görüşme formu ile elde edilmiştir. Araştırma sürecinde elde edilen verilerin çözümlenmesi için SPSS (Statistical Package For The Social Sciences) 15.0 paket programı ve ITEMAN (Item and Test Analysis Program) programı kullanılmıştır. Grupları betimlemek için aritmetik ortalama ve standart sapma, grup içi farklılaşmayı belirlemek için bağımlı t testi, gruplar arasındaki farklılaşmayı belirlemek için bağımsız t testi yapılmıştır. Anlamlılık düzeyi olarak 0.5 güven düzeyi benimsenmiştir. Araştırmanın sonunda, ilköğretim T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük dersi öğretiminde görsel ve işitsel materyal kullanımı ile yapılan öğretimin uygulandığı deney grubu ile geleneksel öğretimin uygulandığı kontrol grubundaki öğrencilerin akademik başarıları arasında deney grubu lehine anlamlı bir fark olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Adalar (2010) tarafından yapılan çalışmada, yapılandırmacı yaklaşım çerçevesinde, öğrenci merkezli bir anlayışa göre hazırlanan ve 2008-2009 öğretim yılında ilk defa uygulamaya konulan ilköğretim 8. Sınıf T.C. inkılâp Tarihi ve Atatürkçülük Dersi Öğretim Programı hakkında öğretmen görüşlerine başvurularak programın öğretmenlerin gözünden değerlendirilmesi yapılmıştır. Çalışmada nicel araştırma yöntemlerinden alan taraması yöntemi kullanılmıştır. Bu yöntem çerçevesinde, ilköğretim sekizinci sınıflarda görevli bulunan öğretmenlerin görüşleri anket yoluyla elde edilmiştir. Bu çalışmanın verileri, 2008-2009 öğretim yılında Kırıkkale ili ve ilçelerinde 62 ilköğretim okulunda görev yapmakta olan 80 Sosyal Bilgiler öğretmeninden toplanmıştır. Araştırmada kullanılan veri toplama aracı, kişisel bilgilerle

ilgili yedi soru ile 8. sınıf T.C. inkılâp Tarihi ve Atatürkçülük Dersi Öğretim Programının kazanım, içerik, eğitim durumu ve değerlendirme boyutlarına ilişkin 46 soru ve beklentileri karşılama durumuna ilişkin dört sorudan oluşmaktadır. Verilerin analizinde aritmetik ortalama, frekans, yüzde ve standart sapma analizi kullanılmıştır. Anket maddeleri, bölüm bazında katılımcıların puan ortalamaları belirlenerek incelenmiştir. Elde edilen bulgulara göre, araştırmaya katılan öğretmenler genel anlamda programı desteklemiştir. Yeni program öğretmenlerin beklentilerini kısmen karşılamış olduğu sonucuna varılmıştır.

1.5. Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu araştırma;

- 2011 -2012 eğitim ve öğretim yılı birinci dönemiyle,
- Kayseri İli Develi İlçesi, Mehmet Akif Ersoy İlköğretim Okulu sosyal bilgiler öğretmeni ve 8/A sınıfı öğrencileriyle,
- Verilerin toplanmasına yönelik olarak MEB'in hazırlamış olduğu program temelinde ve kazanımlar esas alınarak, araştırmacı tarafından hazırlanan ders planları, öğretim etkinlikleriyle,
- Çalışmanın uygulanması süresince elde edilen yazılı doküman, öğretmen tarafından tutulan günlük, öğrenciler tarafından tutulan günlükler ve araştırmacının gözlemleriyle elde ettiği verilerle,
- Öğretmenin etkinlikler öncesi ve sonrası görüşlerini tespit etmek amacıyla hazırlanan görüşme formuyla,
- Araştırmacının, öğretmenin ve öğrencilerin programın uygulandığı sürece katılımlarıyla sınırlıdır.

2. LİTERATÜR

2.1. Eğitim

Eğitim kavramı, yüklenilen anlamlar bakımından oldukça geniştir. Bugüne kadar insanlar eğitim kavramı hakkında sayısız tanım yapmışlar ve bu tanımlarda değişen anlayışlarla tekrar şekillenmiştir. Eğitim terimleri sözlüğünde eğitim; "1. Yeni kuşakların, toplum yaşayışında yerlerini almak için hazırlanırken, gerekli bilgi, beceri ve anlayışlar elde etmelerine ve kişiliklerini geliştirmelerine yardım etme etkinliği. 2. Önceden saptanmış amaçlara göre insanların davranışlarında belli gelişmeler sağlamaya yarayan planlı etkiler dizgesi. 3. Belli bir konuda, bir bilgi ya da bilim dalında yetiştirme ve geliştirme. 4. Her kuşağa, geçmişin bilgi ve deneylerini düzenli bir biçimde aktarma ya da kazandırma işi. 5. Eğitim ruhbilimi, eğitim felsefesi, eğitim tarihi, öğretim programları, özel ve genel öğretim yöntemleri, öğretim teknikleri, yönetim, denetim vb. eğitim ve öğretim alanlarını kapsamak üzere öğretmen, yönetici ve eğitim uzmanı yetiştirmek amacıyla ilgililer için düzenlenen bütün kurslara ve bu kurslarla ilgili bilimsel çalışmalara verilen genel ad" (<http://tdkterim.gov.tr/bts/>) olarak tanımlanmıştır. Eğitimin tanımlarında farklı yönleri öne çıkarılarak aktarılmaya çalışılmıştır.

“Eğitim, bir çok bilim alanının kesiştiği disiplinler arası bir çalışma alanıdır” (Şişman, 2007: 4).

“Eğitim kişinin yaşadığı toplum içinde değeri olan yetenek, tutum ve diğer davranış biçimlerini geliştirdiği süreçlerin tümüdür” (Demirel ve Kaya, 2007: 5)

Eğitim, insan nasıl öğrenir? Sorusuna cevap arayanlar açısından da farklı değerlendirilmiştir. Davranışçı kuramın savunucuları eğitimi istendik yönde davranış değişikliği olarak tanımlarlarken; yapılandırmacılar ise eğitimi sonuç odaklı değil, süreç odaklı olması yönüyle değerlendirmişlerdir.

2.2. Eğitim Sistemimizde Yeni Yaklaşımlar

Gün geçtikçe değişim her alanda kendini gösterdiği gibi eğitim alanında da sayısız çalışmalara ve gelişmelere imzalar atılmaktadır. Unutmamak gerekir ki insan doğası gereği gelişimin bir parçası ve uygulayıcısıdır. Eğitimin esas parçası olan insan da eğitimde yeni yaklaşımları benimsemekte ve benimsetmektedir. Dünya eğitim sistemlerinde ve ülkemiz eğitim sisteminde yeni yaklaşımlar odaklı programlar hazırlanmakta ve uygulanmaktadır.

Yapılandırımcı anlayışta öğrenme, öğrenenlerin aktif rol aldıkları, var olan bilgileri ezberlemedikleri bir eğitim sürecidir. Yapılandırımcı anlayışta geleneksel eğitim anlayışlarının aksine tek doğru, tek yönlü bilgilerin yerine, çok yönlü ve çok doğrulu bir eğitim anlayışı eksenlidir. Yani burada esas olan vericiden çok alıcının nasıl aldığı ve nasıl yorumladığıdır.

Eğitimde temel yaklaşımlar incelendiğinde tarihsel süreç içerisinde davranışçılıktan yapılandırımcılığa doğru bir değişimin tüm bilim dallarını etkilediği görülmektedir. Yapılandırımcı yaklaşım son yıllarda tüm dünyada etkisini sürdürmektedir. Ülkemizde de öğretim programları yapılandırımcı yaklaşıma göre değişim göstermiştir. Bu yaklaşımı öğretmenlerin teorik ve uygulamalı olarak anlamaları ve uygulamaları okullardaki öğretim programlarının başarılı olmasını sağlayacaktır (Yelken, 2010: 49).

2.3. Tarih Eğitimi

Bilim olarak tarihin günümüze kadar sayısız tanımı yapılmıştır. Ancak hatırlatma adına birkaçına tekrar bakılacak olursa şu şekilde ifade edilebilir:

Tarih;

“İnsan topluluklarının bütün faaliyetlerini, geçirdikleri gelişmeleri ve aralarında geçen olayları, yer ve zaman göstererek, sebep –sonuç ilişkisi içinde, belgelere dayanmak suretiyle araştıran ve günümüze nakleden sosyal bilimdir” (Özçelik, 2001: 18).

“Geçmişteki olayları; yer, zaman ve failleri göstererek ve kaynaklara dayalı olarak sebep-sonuç ilişkisi içerisinde inceleyen bir bilim dalıdır” (Köstüklü, 2001: 12).

“Geçmişe uğraşan kişilerin kanıtlara ve belgelere dayanarak kurmaya ve şekillendirmeye çalıştıkları geçmiş imgesidir” (Özbaran, 2005: 11).

Yukarıda verilen tanımlara bakıldığında ortak noktalarının geçmiş, gelecek, sebep, sonuç, kanıt gibi kavramlardan oluştuğu göze çarpmaktadır. Aslında tarih eğitiminin de bu ortak noktaların, insan tarihi nasıl öğrenir? Veya insan tarihi niçin öğrenir? Sorularına da temel teşkil ettiği anlaşılmaktadır. İnsan tarihi niçin öğrenir? Sorusuna Nichol (1991: 3,4. Akt: Dönmez ve Yazıcı, 2008: 9) aşağıdaki maddelerle cevap vermeye çalışmıştır. Bu maddeler;

1. Tarih bilimi, kültürel mirasımızın en önemli parçasıdır.
2. Tarih; karşılaştırma, çözümleme, sentez ve öteleme gibi eğitimsel becerileri geniş oranda geliştirir.
3. Tarih geniş bir literatür içerir.
4. Tarih okul ahlakına katkıda bulunur.
5. Tarih yerel konumunuzun gelişimini anlamamıza yardım eder.
6. Tarih empatiyi besler ki bu, diğer insanların nasıl düşündüklerini, hissettiklerini ve toplum içindeki konumlarını ve rollerini anlayabilme yeteneği sağlar.
7. Tarih öğrencileri iyi bir vatandaş ve milletin sadık taraftarları yapar.
8. Tarih değerli bir boş zaman etkinliğidir.
9. Tarih toplumu kaynaştırır.

Yukarıda izah edilen, insanın tarihi öğrenme nedenleri, tarihin nasıl öğrenilebileceği sorusunun başlangıcı olarak değerlendirilebilir. Tarih eğitimi, tarihin bütün bileşenleri ile anlamlı hale gelmektedir. Tarih eğitimi, tarihi sadece geçmiş olarak değil gelecek kavramıyla harmanlamakta ve farklı bakış açıları kazandırma gereksinimine de cevap verme eğilimindedir.

Dünyada olduğu gibi Türkiye’de de eğitim sistemi içerisinde yer alan derslerden birisi tarihtir. Tarih eğitiminin birçok işlevi bulunmaktadır. Bunlardan birisi de hoşgörü,

kültürlerin ve dinlerin çeşitliliğini kabul eden öğrenciler yetiştirmektir (Mckellar, 2003. Akt: Belenli, 2010: 54). John Dewey ise tarih öğretiminin amacının kişiye sosyal hayatın değerini hissettirmek, insanları birlikte harekete geçiren kuvvetleri buldurmak ve insanların bu genel faaliyet içindeki rollerini göstermek olduğunu belirtmiştir (Baymur, 1964. Akt: Belenli, 2010: 54). Yani tarih eğitiminde asıl olan öğrencilerde basmakalıp bilgileri öğretmek yerine, öğrencilerin tarihsel düşünme becerileri ile donatılarak, tarihi kendi süzgecinde değerlendirmesine fırsat vermektir.

Tunçay (1977) öğrencilerin eleştirel olmayı ve analitik düşünmeyi öğrenebilmeleri için tarih derslerinde öğrencilere alternatif görüşlerin bahsedilmesi gereğinden bahsetmiştir (Akt: Doğan, 2010: 160). Böylece tarih eğitiminde öğrencilerin çoklu bakış açısı kazanmaları sağlanabilir ve tarih eğitiminin asıl amacına ulaşılmış olunabilir. Aslında Tarih öğretimi etkin vatandaş yetiştirmek, eleştirel bir bakış açısı kazandırmak bakımından uygun ve doğru soru sorabilmeyi öğrenciler için gerekli kılmaktadır. (Doğan, 2010: 160). Özetle tarih eğitiminin özünü, önce öğretmenlerin “tarih eğitimi nasıl olmalıdır?” sorusuna verdikleri cevap ile öğrenenlerin “tarih eğitimi bana neler kazandırabilir?” sorusuna verdikleri cevabın sentezlenerek süreç oluşturma çabası oluşturmaktadır.

2.3.1. Tarih Eğitiminde Yeni Yaklaşımlar

Öğrenme kuramları olan davranışçı, bilişsel, oluşturmacı kuramları incelediğimizde tarih eğitime katkılarının farklı alan ve boyutlarda olduğu görülmektedir. Tarih eğitimi bu kuramların her birinden farklı bir özellik kazanarak günümüz yaklaşımları ile yeniden şekillenmiştir. Örneğin bilişsel öğrenme kuramlarının, öğrenme ve öğretimde dışsal uyarıcılar yerine bilişsel süreçlere odaklanma, öğretimde öğrenenlerin bilişsel gelişim düzeylerini dikkate alma, bilginin örgütlenmesi ve organizasyonuna önem verme, yeni bilgi ve öğrenilmiş eski bilgiler arasında ilişki kurma, öğrencilerin kendi öğrenme süreçlerini kontrol etmeleri gibi tarih eğitime önemli yansımaları olmuştur. Bunlara ek olarak da öğrencinin aktif katılımını ve bilgilerin birbirinden kopuk değil, anlamlı bir bütün olarak öğrenmenin gerekliliği vurgulanmıştır (Safran, 2010: 48). Oluşturmacı öğrenme kuramının tarih eğitime yansımaları ise öğrenmenin aktif bir şekilde yapılmasına zemin hazırlamasıdır. Günümüz eğitim sistemlerinin temelini oluşturan bu kuram ile tarih eğitimi tartışan, araştıran, sorgulayan, iletişim kurabilen,

etkileşim yaratabilen, yeni fikirler ortaya atan, eleştirel yaklaşabilen bireylere ulaşmayı hedeflemektedir.

Milli Eğitim Bakanlığı tarafından kabul edilen yeni tarih dersi öğretim programlarında “öğrenci merkezli, bilgi ve beceriyi dengeleyen, öğrencinin kendi yaşantılarını ve bireysel farklılıklarını dikkate alarak çevreyle etkileşimine imkân sağlayan yeni bir anlayışın yaşama geçirilmeye çalışıldığı” (MEB, 2007) belirtilmiştir. Tüm dünyada olduğu gibi tarih öğretim programları ülkemizde de yeni yaklaşımların yansımasıyla şekillendirilmeye çalışılmıştır.

Önceden tarih, geçmişin olaylarının kayıt altına alındığı bir defter olarak kabul edilir ve öğrenciye olayları sırasıyla ezberleterek öğretmeye önem verilirdi. Hâlbuki geçmişin önemli, önemsiz olaylarını sıralamakla tarih oluşturulmadığı gibi bu olayları öğrenmekle de tarih öğretilmiş olmaz (Yel, 2004: 117). Tarih eğitiminde esas olan ezber anlayışından çok öğrenenin öğrendiklerinden hareketle yeni süreçler başlatabilmesine olanak sağlayabilmesidir. Yeni yaklaşımlar bu anlayışı zorunlu kılmaktadır. Bugün tarih dersi öğretim programları incelendiğinde genel amaçları doğrultusunda yeni yaklaşımlara tam ulaşıldığı söylenilemese de, bu yönde değişimlerin olduğu bir gerçektir.

2.3.2. T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük Dersi Öğretimi

Her öğretim programı dört temel öğeden oluşmaktadır. Bunlar: amaç, içerik, eğitim durumu ve değerlendirmedir. T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük Dersi programı da bu dört öge üzerine kurulmuş, niçin öğretilmeli? Ne öğretilmeli? Ne ile öğretilmeli? Ne kadar öğretilmeli? Sorularına cevap niteliğinde hazırlanmıştır. Bu ögeler de içinde bulunulan eğitim anlayışıyla şekillenmiştir. T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük Dersi Programında yer alan kazanımlar, ne öğretilmeli? Sorusunun cevabını oluşturmaktadır. Kazanımlar sayesinde süreç planlı hale gelmekte ve kazanımlar sürecin içeriğini oluşturmaktadır. Eğitim durumları, ne ile öğretilmeli? Sorusunun cevabını oluşturmakta yöntem, teknik, strateji başlığı altında sürecin uygulanma şeklini ifade etmektedir. Ne kadar? Sorusuna verilen cevap ise ölçme-değerlendirme adına olacak bütün çalışmaları kapsamaktadır.

Ülkemizde T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük konuları ile ilgili öğretim programlarında yer alan amaçları üç ana başlık altında toplayacak olursak bunlar;

- İlkokullarda okutulan derslerde yer alan Atatürkçülük konularının öğretimi ile ilgili belirlenen (okutulan bütün derslerin içinde yer alan) amaçlar,
- Ortaokullarda okutulan derslerde yer alan Atatürkçülük konularının öğretimi ve “T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük (8.sınıf)” dersi öğretim programında belirtilen amaçlar,
- Lise ve yükseköğretim kurumlarında İnkılâp Tarihi dersleri öğretim programında belirtilen amaçlar, olarak ifade edilebilir.

Bu amaçlarda milli eğitimin genel amaçları içerisinde yer alan Atatürkçülük konularıyla ilgili madde esasına dayanmaktadır. Bu çalışma 8.sınıf düzeyine yönelik bir çalışma olması sebebiyle yukarıda belirtilen, ortaokullarda okutulan derslerde yer alan Atatürkçülük konularının öğretimi ve Milli Eğitim Bakanlığı 8. Sınıf T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersinin genel amaçlarını şu şekilde belirtmiştir.

1. Atatürk’ün üstün askerlik, devlet adamlığı ve inkılâpçı niteliklerini öğrenerek onun kişilik özelliklerini örnek alır.
2. Millî Mücadeleden hareketle, Türk milletinin özgürlük, bağımsızlık, vatanseverlik, millî birlik ve beraberlik anlayışı ile her türlü zorluğun üstesinden gelebileceğini kavrar.
3. Atatürk’ün önderliğinde gerçekleştirilen Türk İnkılâbının tarihi anlamını ve önemini kavrar.
4. Dönemin ağır şartları dikkate alınmak suretiyle, Türk inkılâplarının büyük güçlüklerle rağmen gerçekleştirildiğini kavrar.
5. Türk Millî Mücadelesi ve İnkılâbının, millî ve milletler arası özelliklerini kavrayarak, başka milletlerce de örnek alındığını fark eder.

6. İnsan hakları, ulusal egemenlik, milliyetçilik, demokrasi, çağdaşlık, laiklik ve cumhuriyet kavramlarının Türk milleti için ifade ettiği anlamı ve bunların önemini kavrayarak yaşamını demokratik kurallara göre düzenler.
7. Atatürk İlke ve İnkılâplarının Türkiye Cumhuriyeti'nin sosyal, kültürel ve ekonomik kalkınmasındaki yerini kavrar; laik, demokratik, ulusal ve çağdaş değerleri yaşatmaya istekli olur.
8. Atatürk'ün dünya görüşünü ve düşüncelerini benimseyerek Atatürkçü düşünce sisteminin bir savunucusu olur.
9. Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olarak vatanını ve milletini seven, haklarını bilen ve kullanan, sorumluluklarını yerine getiren, ulusal bilince sahip bir vatandaş olarak yetişir.
10. Ülkesi ve milleti ile bölünmez bir bütün olan Türkiye Cumhuriyeti'nin dinamik temelini Atatürk İlke ve İnkılâplarının oluşturduğunun bilincine varır.
11. Türkiye'nin jeopolitik önemini bölgesel ve küresel etkileri açısından değerlendirerek iç ve dış tehditlere karşı duyarlı olur.
12. Kanıta dayalı akıl yürütme yeteneklerini geliştirerek geçmişle günümüz arasında bağlantılar kurar ve bu bağlamda benzetmeler yapar.
13. Türk milletinin bir mensubu ve insanlığın bir parçası olduğu bilincini taşıyarak ülkesini ve dünyayı ilgilendiren konulara duyarlılık gösterir.
14. Günümüzün ve geleceğin sorunlarına Atatürkçü bir yaklaşımla çözümler getirebilecek tutum, davranış ve beceriler kazanır. (:http://ttkb.meb.gov.tr).

Bu amaçlar incelendiğinde amaçların üst düzey becerileri geliştirecek; analiz, sentez düzeyinde amaçlar olduğu görülmektedir. Bu amaçlar T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük Dersi öğretiminin nasıl olması gerektiği konusunda öğretmenlere önemli bilgiler sağlamaktadır.

2.3.2.1. T.C. İnkılâp Tarihi Ve Atatürkçülük Dersinde Yeni Yaklaşımlar

Eğitim-öğretimde başarılı sonuçlara ulaşmak için, konunun nasıl ya da hangi yaklaşımla öğretilmesi gerektiği son derece önem arz etmektedir. Çünkü bireylere bilinç kazandırma, geçmiş-gelecek bağlantısını kurabilme, öğrendiklerini hayata geçirebilme gibi hedefleri olan bu ders, öğretim sürecinin her aşamasının adım adım planlanması gereken bir derstir. Dersin öğretim programı, günümüz eğitim yaklaşımı olan yapılandırmacılığın etkisi ile 2009 da yeniden düzenlenmiştir.

Yapılandırmacı anlayışta hâkim olan süreç bütün derslerde olduğu gibi, T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersinde de öğrencinin merkeze alındığı, işbirliği ile öğrenme metotlarının uygulandığı, ezberden çok tarihsel değerlendirme ve sosyal bilgilerde ağırlıkta olan farklı bakış açıları kazanma anlayışının olduğu sınıf ortamları oluşturmak amaçlanmaktadır. Elde olan bilgilerden hareketle yeni bilgilere ulaşma, ulaşılan ve sahip olunan bilgileri sorgulama gibi ayrıcalıklar kazandıran yeni yaklaşımlar bu ders için de ulaşılmak istenen hedef olarak belirlenmiştir. T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersi öğretmen kılavuz kitabında bu konu şu şekilde ifade edilmiştir.

Öğretmen, olguları ve olayları aktarmak ya da öğrencilere ders kitaplarını ezberletmek yerine, aktif öğrenmeye dayalı etkinlikler uygulamalıdır. Öğretmen bilgi verici bir rol üstlenmek yerine, öğrencilerinin tarihi olaylarla ilgili bağlantı kurmalarına yardımcı olmalıdır. Öğrencileri, zihinsel becerilerini kullanmaya ve açık uçlu sorularla sorgulamaya teşvik etmelidir. (...) öncelikle öğrencilerin büyük fikirler ve temalar ile karşılaşmalarına yönelik etkinlikler seçilmelidir. (MEB, 2009. Öğretmen Kılavuz Kitabı: 35)

T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersi programını oluşturan temel öğeler beceriler, kavramlar, değerler ve genel amaçlardır. Bu dört öge yeni bir bakış açısıyla oluşturulmuştur. Bu beceriler: zaman ve kronolojiyi algılama, iletişim, karar verme, değişim ve sürekliliği algılama, sosyal katılım, bilgi teknolojisini kullanma, çıkarımda bulunma iken; değerler ise: sorumluluk, vatanseverlik, dayanışma, özgüven ve bağımsızlık, çağdaşlaşma, çalışkanlık, duyarlılık, barış, Türk büyüklerine saygı, olarak belirtilmiştir. Program, ders ile ilgili bilgilerin yaşantısal beceri haline getirilmesi ve değerlerin geliştirilmesini hedeflemektedir.

2.4. Tarih Eğitiminde Kullanılabilecek Aktif Öğrenme Yöntemleri

Günümüzde öğretim stratejileri ve teknikleri başlığı altında incelenen bütün yöntem, teknik ve stratejiler birçok ders gibi inkılap tarihi dersleri için de temel başvuru niteliği taşımaktadır. Bu yöntem bu derse uygundur ya da değildir anlayışı yerine bu kazanım en iyi şu yöntem, teknik veya stratejiyle verilebilir mantığı hâkim olmalıdır. Yapılandırıcı eğitim ortamları, bireylerin çevresiyle daha fazla etkileşimde bulunmalarına, dolayısıyla önemli öğrenme yaşantıları geçirmelerine imkân sağlayacak bir biçimde sistemli hale getirilir. Bu tür eğitimsel ortamlar sayesinde öğrenciler, zihinsel süreçlerinde daha önce yapılandırdıkları bilgilerin doğruluğunu sınıma, yanlışlarını düzeltme ve daha önceki bilgilerine yenilerini koyma fırsatı elde ederler. Bu yaklaşımın uygulandığı eğitim ortamlarında öğrencilerin genelde daha fazla sorumluluk alabilecekleri yöntem, teknik ve stratejilerden faydalanılması gerekir.

“Aktif öğrenme, öğrenenin öğrenme sürecinin sorumluluğunu taşıdığı, öğrenene öğrenme sürecinin çeşitli yönleri ile ilgili karar alma ve öz düzenleme yapma fırsatlarının verildiği ve karmaşık öğretimsel işlerle öğrenenin öğrenme sırasında zihinsel yeteneklerini kullanmaya zorlandığı bir öğrenme sürecidir” (Açıkgöz, 2004: 17). Bu tanımda “öğrenen” kavramı dikkat çekmektedir. Yapılandırmacı anlayışın gereği olan aktif öğrenme yöntemlerinin hareket noktasının da öğrenen olduğu, öğrenenin bir parçası olduğu bir süreçten bahsedilmektedir.

Aktif öğrenme çerçevesinde düşünülebilecek önemli tekniklerden bazıları şu şekilde sıralanabilir: köşeleme, şiir yazma, akvaryum (iç çember), tereyağ-ekmek, top taşıma, kartopu, sandviç, flaş, zihinsel haritalama, hızlı tur, vızıltı, kavram ağı, karşılıklı öğretim, yaratıcılık grubu, soru turu, kart gösterme, araştırma yoluyla öğrenme, problem çözme, keşfederek öğrenme, eğitimsel oyunlar, siz olsaydınız ne yapardınız, rol yapma, örnek olay inceleme, paylaşmalı öğretme, mahkeme, panel, münazara, açıkoturum, forum, beyin fırtınası, phlips 66, pazaryeri, üçlü değişim, öğrenme galerisi, tombala, soru ağı, dönüşümlü öğretme, kum saati, kart eşleştirme (Açıkgöz, 2004: 127-169).

Buradan hareketle çalışma boyunca uygulanan yöntem teknik ve stratejiler ağırlıklı olmak üzere Tarih eğitiminde kullanılabilecek aktif öğrenme yöntemlerinden bazıları hakkında kısa bilgiler verilmiştir.

Drama, eğitim öğretim etkinlikleri sırasında, öğrencilerin sınıf ortamı dışında elde etme imkânları bulamayacakları deneyim ve becerileri kazanabilecekleri şartların, aslına uygun olacak şekilde sınıf ortamında canlandırılmasıdır (Demircioğlu, 2004: 150). Drama tekniğinden, eğitim öğretim faaliyetleri sırasında genelde tarihsel konuların ve olayların işlenişinde yararlanır. Bu bağlamda özellikle T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük konularının öğretiminde de drama tekniği kullanılmaktadır. Çünkü bu teknik eğitim-öğretim sürecinin her kademesinde ve özellikle İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük konularının değer boyutunun öğretiminde etkili olmaktadır. (Dönmez ve Yazıcı, 2008: 73).

Dönüşümlü öğretme, öğrencilerin çeşitli yaşantılar geçirmelerine ve öğrendiklerini birbirleriyle paylaşmalarına elverişlidir. Sınıf ikiye bölünür, gruplardan biri konuyu okuyarak öğrenmek üzere bir başka yere geçer ve öğretmen geri kalanlara konuyu anlatır. Gruplar yer değiştirirler aynı işlem bu grup için uygulanır. Daha sonra gruplar bir araya gelerek öğrenciler karşılıklı gruptan birer kişiyle eşleşirler ve birbirlerine anladıklarını aktarırlar (Açıkgöz, 2004: 164). Bu çalışmanın en önemli özelliklerinden birisi öğrencilerin birbirlerinin eksiklerini tamamlama fırsatı bulmalarını sağlamasıdır. Tarih derslerinde kullanılabilecek bu teknik, özellikle de bir öğrencinin dikkatinden kaçan bir konunun bir diğer arkadaşı tarafından aktarılmasına olanak sağlaması açısından önemlidir.

Beyin fırtınası, bir problemi çözmek, bir konuyu netleştirmek gibi amaçlarla kullanılır. Sınıftaki öğrencilerin tümünü katma, onların yaratıcılığını artırma, dersi ilginç hale getirme gibi fırsatlar sunan beyin fırtınası; öğrenciler tarafından gelen fikirlerin kayıt edilmesi ve daha sonra tartışılması ve sınıfça bir sonuca varılmasını amaçlar. Beyin fırtınası ilk bakışta kolay bir yöntem olarak görülse de uygulanışında dikkat gerektiren bir yöntemdir. Çünkü gelen cevapların eleştirilmeden ve çekingen öğrencilerin de katılımını sağlayacak şekilde yazılması esastır (Açıkgöz, 2004: 157-158). Tarih derslerinde özellikle başvuru olan bu aktif öğrenme süreci, kaynağı insan olan tarih derslerinin yine insanın fikirleriyle şekillendirdiği bir süreçtir.

Eğitici oyunlar, günlük yaşamda oynanan birçok oyun, öğretimsel amaçlara hizmet etmesi koşuluyla sınıfta da oynanabilir (Açıkgöz, 2004: 145-146). Oyun hangi yaş grubunda olursa olsun dikkat çekme açısından oldukça önemlidir. Tarih dersleri

konularının öğretiminde kullanılabilecek oyunlardan bazıları şunlardır: ben kimim, meslek bulma, kulaktan kulağa kart oyunları (MEB, 2009: 33). Eğitici oyunların tarih dersleri açısından en önemli yönü dersi eğlenceli hale getirerek, öğrencilerin eğlenirken öğrenmelerine fırsat vermesi ve sınıf katılımını artırmasıdır.

Rol yapma, bireyin gerçek rolünden ve duygularından sıyrılıp kendini bir başkasının yerine koymasındır. Ya da belli bir durumda ne yapacağını ve neler hissedeceğini hareketle göstermesidir (Açıkgöz, 2004: 148-149). Tarih derslerinin öğretiminde kullanılan bu aktif öğrenme yöntemi, öğrencilerde tarihsel empati sürecinin kazandırılmasında oldukça önemlidir. Öğrenciler rol yapma ile geçmiş yaşama fırsatı bularak olayları zamana göre değerlendirebileceklerdir.

Hızlı tur, öğrencilerin belli bir konudaki bilgi, sonuç vb. düşüncelerini gözden geçirmelerini sağlar. Önce konu ya da soru verilir. Öğrenciler ne söyleyeceklerini düşünürler. Sonra öğrencilerden biri başlangıç yapar ve diğerleri sırayla konuşmaya başlarlar. Konuşanlar daha önce söylenmiş bir şeyi tekrar edemezler (Açıkgöz, 2004: 131-132). Tarih derslerinde kullanılabilecek bu çalışma ile derse katılımın ve ilginin artması mümkündür. Ayrıca öğrencilerin birbirlerinin söylediklerini söylememe zorunluluğu ders içinde dikkati artırıcı bir etkidir.

Aktif öğrenme yöntemlerinin birçoğu incelendiğinde grup çalışmalarının hâkim olduğunu görmek mümkündür. Bu yüzdendir ki birçok ders için olduğu kadar tarih derslerinde de grup çalışmaları önemli bir yer tutmaktadır. Bireyler işbirliğine dayalı olarak edindikleri bilgileri, önce kendileri açısından sonra da grup bireyleri açısından farkındalık olarak algılayıp hayata geçirme fırsatı bulabileceklerdir.

3. YÖNTEM

Bu araştırma, nitel araştırma yöntemi ile gerçekleştirilmiştir. Çalışılan konunun eğitim olması, yani bir süreci kapsamayı, esneklik ihtiva etmesi, insan faktörünün kısa süreçlerde bile değişimin ve gelişimin bir parçası olması sebebiyle bu yöntem tercih edilmiştir.

“Nitel araştırma, gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırmadır. Başka bir deyişle nitel araştırma, kuram oluşturmayı temel alan bir anlayışla sosyal olguları bağlı bulundukları çevre içerisinde araştırmayı ve anlamayı ön plana alan bir yaklaşımdır.” (Yıldırım ve Şimşek, 2008: 39).

Bu tanımda "kuram oluşturma", toplanan verilerden yola çıkarak daha önceden bilinmeyen birtakım sonuçları karşılıklı ilişki içinde açıklayan bir betimleme çalışması anlamına gelmektedir (Glaser, 1978. Akt: Yıldırım ve Şimşek, 2008: 40). Bu durum da araştırmacının esnek olmasını, toplanan verilere göre araştırma sürecini yeniden şekillendirmesini ve araştırma deseninin oluşmasında, toplanan verilerin analizinde tüme varıma dayalı bir yaklaşım izlemeyi gerekli kılar.

Nitel araştırmanın çeşitli disiplinlere dayanan güçlü kuramsal temelleri vardır. Sosyoloji, antropoloji, psikoloji, felsefe, dilbilim gibi disiplinler nitel araştırmaya bakış açısı kazandırmışlar ve yöntem olarak da katkıda bulunmuşlardır. Tüm bu disiplinlerde ortak olan amaç insan davranışını, içinde bulunduğu ortam içinde ve çok yönlü olarak anlamaya çalışmaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2008: 35).

3.1. Araştırmanın Modeli

Yeni yaklaşımlar dikkate alınarak hazırlanan T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersi etkinliklerinin öğretmen ve öğrenci üzerindeki etkisini araştırmak amaçlandığından çalışma kısa bir süreyle sınırlı tutulmamış bir eğitim öğretim yılının bir dönemini kapsayacak şekilde planlanmıştır. Araştırma sürecinin uzun tutulmasının bir başka nedeni olarak da, yeni yaklaşımların doğası gereği öğrenme durumlarının süreç içerisinde değerlendirilmesidir. Elde edilecek verilerin güvenli olmasının amaçlanması dolayısıyla kısa süreli çalışmalardan yeterli veri sağlanamayacağı düşünülmüştür. Araştırmada, karmaşık ve zor bir sürecin incelenmesi, derinlemesine bilgi edinilmesi amaçlandığından, nitel araştırma desenlerinden aksiyon çalışması yani eylem araştırması tercih edilmiştir. Çünkü eylem araştırmaları esnek bir yapıya sahip ve genelleme amacı gütmeyen çalışmalardır.

Yıldırım ve Şimşek'e (2008) göre eylem araştırmaları; *“...bizzat uygulamanın içinde olan bir uygulayıcının doğrudan kendisinin ya da bir araştırmacıyla birlikte gerçekleştirdiği ve uygulama sürecine ilişkin sorunların ortaya çıkarılması ya da hali hazırda ortaya çıkmış bir sorunu anlamaya ve çözmeye yönelik sistematik veri toplamayı ve analiz etmeyi içeren, bir araştırma yaklaşımıdır”* (s. 295).

Eylem araştırmalarıyla konu hakkında derinlemesine inceleme, bilgi edinme, süreç içerisindeki gelişmeler ortaya konulabilmektedir (Cohen ve Manion, 1997: 186-187. Akt: Karasar, 2002: 77). Ayrıca Eylem araştırmaları, araştırmaya katılanlar üzerinde, çalışılan durumla ilgili eyleme rehber olacak teoriler geliştirmeyi amaçlar (Köklü, 2001: 35). Öte yandan, Eylem araştırmaları uygulamada ortaya çıkabilecek sorunların anlaşılmasında uygulayıcılar ya da başka araştırmalar tarafından uygulanan bir yöntemdir (Yıldırım ve Şimşek, 2008: 78). Mason (1996), nitel ve eylem araştırmaların araştırmanın içerisinde üretilen sosyal bağlamla bütünlük arz ettiğini ifade etmektedir (Akt: Kuş, 2003: 78). Araştırmanın araştırmacının kendisi tarafından uygulandığı durumlara en uygun araştırma yöntemi de eylem araştırmalarıdır. Çünkü eylem araştırmalarında, araştırmacı uygulama durumlarını doğrudan gözlemleyebilme, süreç içerisinde verileri oluşturabilme, verilerin analizleri sonucunda ortaya çıkan bulgulara göre yeniden veri toplama olanaklıdır (Yıldım ve Şimşek, 2008: 295). Eylem

araştırması süreç odaklıdır. Belirli bir sürecin kendi ortamı içinde uzun bir süre çalışılması ve merkeze alınan soruna ilişkin veri toplanması söz konusudur. Böylece soruna ilişkin gelişmeler, değişimler ve ortamda yer alan bireylerle etkileşimler ayrıntılı ve derinlemesine fark edilebilir. Sorunun tanımlanması ile seçenekler ortaya çıkacaktır ve bu seçenekler yine elde edilen veriler çerçevesinde değerlendirilerek en uygun alternatif seçilecektir. Çözümün uygulanması ve sonuçlarının değerlendirilmesi yine eylem araştırması süreci içinde yer alabilir. Bu yönüyle eylem araştırması süreklilik arz eden bir araştırma girişimi olarak algılanabilir. Son yıllarda eğitim alanında yaygın olarak kullanılmaya başlanan bu araştırma yöntemi eğitime önemli katkılar sağlamaktadır. Özellikle öğretmenler için durumu tespit etme, yeni çözüm önerileri getirme gibi önemli dönütler sağlamaktadır. Bir nevi öğretmeni kendi pratik teorisini üretmeye teşvik etmektedir (Öztürk, 2014: 115).

Eylem araştırmalarının tür bakımından sınıflandırılması konusunda ortak bir görüş gelişmemiştir. Yıldırım ve Şimşek (2008: 296) eylem araştırmalarını üç başlık altında toplamaktadırlar.

- Teknik/bilimsel/İşbirlikçi eylem araştırmaları
- Uygulama/karşılıklı Tartışma odaklı eylem araştırmaları
- Özgürleştirici/geliştirici Eleştirel eylem araştırmaları

Bu araştırma teknik/bilimsel/İşbirlikçi eylem araştırmaları içinde değerlendirilebilir. Teknik/bilimsel/işbirlikçi eylem yaklaşımında amaç, daha önceden öngörülmuş kuramsal bir çerçeve içinde bir uygulamayı denemek ve değerlendirmektir. Buna göre sözü edilen kuramsal çerçeveye hâkim bir araştırmacının rehberliğinde uygulayıcı yeni bir yaklaşımı uygulamaya koyabilir ve bu süreç araştırmacı tarafından analiz edilerek uygulamaya ilişkin bir değerlendirme yapabilir. Bu yaklaşımda araştırmacı ile uygulayıcı arasında uygulama sürecine ilişkin yoğun bir etkileşim ve iletişim vardır. Uygulama da ortaya çıkan sorunlar araştırmacıya aktarılır. Araştırmacı uzmanlığı çerçevesinde soruna nasıl müdahale edileceğini uygulayıcıya aktarır. Uygulayıcı bu öneriler çerçevesinde uygulamaya devam eder. Bu sürecin betimlenmesi araştırmacının asıl amacını oluşturur (Yıldırım ve Şimşek, 2008: 296).

3.2. Çalışma Grubu

Nitel araştırmacıların birinci kaygısı, nicel araştırmalarda olduğu gibi belirli bir evrene sağlam genellemeler yapmak değil, bir evrende olması olası çeşitlilik, zenginlik, farklılık ve ayrılıkları çalışmalarına dahil ederek bütüncül bir resim elde etmektir (Goetz ve LeCompte, 1984. Akt: Yıldırım ve Şimşek, 2008: 107). Nitel araştırmalarda esas olan bu resmi elde etmeyi sağlayacak örneklem ile çalışmaktır. Bu yüzdendir ki araştırmacı için birden fazla örneklem seçimini olanaklı kılmaktadır.

Nitel araştırma, doğası gereği esnektir ve bu esneklik araştırma sürecinin her aşaması için söz konusudur. Araştırmacılar nitel araştırmanın bu özelliğini bir artı olarak kullanabilirler. Araştırmada örneklemeye ilişkin kararlarını verirken, birden fazla örneklem yöntemi aynı anda kullanabilirler. Ya da araştırmanın herhangi bir aşamasında, eğer gerek duyuyorsa, başlangıç aşamasında olmadığı halde yeni örneklem yöntemlerini her an uygulamaya koyabilirler (Yıldırım ve Şimşek, 2008: 114). Özellikle belirtmek gerekir ki bu çalışmada örneklem yerine çalışma grubu terimi kullanılması tercih edilmiştir. Bunun sebebi de çalışma başlamadan 1 yıl öncesinde Kayseri İli Develi İlçesinde görev yapmakta olan sosyal bilgiler öğretmenleri ile yeni sistemler hakkında görüşmeler yapılmış, bu görüşmeler sonucunda yeni yaklaşımlara merakı ve ilgisi olan fakat bunu derslerine yansıtamayan iki sosyal bilgiler öğretmeni seçilmiştir. Bu öğretmenlerden birisi sağlık problemleri nedeniyle çalışma süresince görev başında olamayacağını belirttiği için diğer sosyal bilgiler öğretmeni ile o dönem içerisinde bulunan 8.sınıf A, B, C şubeleri arasından rastgele seçim ile çalışma grubu oluşturulmuştur.

Bu çalışma Kayseri İli Develi İlçesi Mehmet Akif Ersoy İlköğretim Okulu sekizinci sınıftaki 20 öğrenciyle ve bir Sosyal Bilgiler öğretmeniyle gerçekleştirilmiştir. Çalışma uzun bir döneme yayıldığından bazı Derslerde öğrenci sayılarında değişimler meydana gelmiştir.

3.3. Veri Toplama Etkinliklerinin Hazırlanması ve Uygulanması

Bu araştırma iki aşamadan oluşmaktadır. Birinci aşamasında 1.ve 2. Ünite öğretmen tarafından ve o ana kadar nasıl ders işlenmişse o şekilde işlenmiştir. İkinci aşamasında

ise, 3. Ünite araştırmacı tarafından hazırlanan etkinliklerle, aktif öğrenme yöntemleriyle, öğrenci katılımıyla ve ders öğretmeni aracılığıyla işlenmiştir.

Etkinlikler hazırlanırken 8. Sınıf T.C İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük Dersi programı ve kazanımları dikkate alınmıştır. Kazanımlardan hareketle tarih öğretimi ve sosyal bilgiler öğretiminde kullanılabilecek aktif öğrenme yöntemleri kullanılarak “ya istiklal ya ölüm” ünitesi etkinlikleri hazırlanmıştır. Bu ünite de 7 kazanım yer almakta, İlk Zaferimiz, Destanlaşan Direniş, İstiklal Milletimindir, Savaşa Rağmen Eğitim Kongresi, Anadolu İnsanının Büyük Fedakarlığı, Diriliş Destanı: Sakarya, Hayat Veren Zafer, Savaşa Son Veren Belge, Savaş ve Edebiyat Eserlerinde Kurtuluş Savaşımız konularından oluşmaktadır. Toplam 15 ders saati ve her ders saati için de Ders planları hazırlanmıştır. Araştırmacı tarafından bu etkinliklerin uygulanmasından sonra öğretmen, deneyimlerinden yararlanarak “Çağdaş Türkiye Yolunda Adımlar” ünitesinin ilk iki kazanımını yeni yaklaşımları dikkate alarak etkinliklerini kendi hazırlamış ve sınıfa uygulamıştır.

Ders planları yapılırken yeni yaklaşımların gerekliliği olan öğrenci merkezilik esas alınmıştır. Ayrıca tarih içerikli bir ders olması sebebiyle de tarihsel düşünme becerileri göz önünde bulundurularak ders planları hazırlanmıştır.

Araştırma öncesi her türlü resmi izinler alınmış ve öğretmenin çalışmaya istekli olup olmaması öğrenilerek hareket edilmiştir. Hazırlanan ders planları, sosyal bilgiler öğretmenine o dersin işleneceği günden bir hafta öncesi verilmiş ve öğretmene ders planının uygulanması hakkında bilgiler verilmiştir. Çalışma kâğıtları öğrenci sayısınca çoğaltılıp hazırlanmış, ders içi gerekli materyaller sağlanmıştır. Öğretmen plandan hareketle etkinlikleri sınıfla birlikte uygulamıştır.

3.4. Verilerin Toplanması ve Analizi

Verilerin toplanması bir süreç olarak değerlendirilmiş ve çalışmanın başladığı andan itibaren sistematik olarak veriler toplanmaya başlanmıştır. Veriler öğrenciler ve öğretmen tarafından tutulan günlükler, araştırmacının gözlem kayıtları, etkinlikler ve öğretmen ile yapılan görüşmeler ile toplanmıştır. Bir süreç araştırması olması sebebiyle de birden çok veri toplama yöntemine başvurulma ihtiyacı duyulmuştur. Öğretmene ve öğrencilere eğitim-öğretimin başladığı ilk hafta günlükleri dağıtılmış, öğretmen ve

öğrencilerden her inkılap tarihi dersinden sonra günlükleri tutmaları istenmiştir. Öğrencilerin istekli hale getirilmesi içinde günlüklerini tam tutan öğrencilere, günlüklerin toplanacağı gün ödül verileceği belirtilmiştir.

Öncelikle bu çalışma da, araştırmacı sürecin her aşamasında gözlem tekniğini kullanmıştır. Süreci kendi doğasında ve kendi değişkenleri açısından değerlendirmek olan bu çalışmada gözlem vazgeçilmez bir yöntem olarak düşünülmüştür. Gözlem nitel araştırmalarda en yaygın olarak kullanılan veri toplama yöntemlerinden birisidir. En önemli özelliği de araştırmacıya, veriye ilk elden ulaşma olanağı sağlamasıdır. Gözlem, herhangi bir ortamda ya da kurumda oluşan davranışı ayrıntılı olarak tanımlamak amacıyla kullanılan bir yöntemdir (Yıldırım ve Şimşek, 2008: 169).

Nitel yaklaşımlarda gözlem, daha az yapılandırılmıştır. Bu durumda araştırmacı önceden belirlenmiş kategori ve sınıflandırma kullanmaz; daha doğal, açık uçlu bir tarzda gözlem yapar. Kayıt tekniği ne olursa olsun, davranışlar, tutumlar, bir dizi eylem ve olayların doğal seyri içinde gözlemlenir. Buradaki mantık, gözlem verilerini çözümlemek ve betimlemek için gerekli kategori ve kavramların baştan verilere ya da araştırmaya dayatılmasından ziyade, araştırma sürdürülürken ortaya çıkmalarına izin vermektir (Punch, 2005: 176). Nitel araştırmaların doğasında olduğu gibi bu araştırma da süreç devam ederken esneklik ön koşul olmuş ve ona göre hareket edilmeye çalışılmıştır.

Bu araştırmanın iki aşamalı bir süreçten oluştuğunu yukarıda vurgulamıştık. Bu sebeple birinci aşamasında gözlem türlerinden yapılandırılmamış alan çalışması dikkate alınırken ikinci aşamasında da yapılandırılmış alan çalışması dikkate alınmıştır. “Yapılandırılmamış alan çalışmaları, davranışın gerçekleştiği doğal ortamlarda yapılır ve çoğu durumda araştırmacının ortama katıldığı, “katılımcı gözlem” dediğimiz yöntemle gerçekleştirilir(...)Araştırmacı burada bir veya birkaç denenceyi test etmek veya bunlara kanıt bulmak yerine, çalıştığı kültür veya alt kültürü alabildiğine ayrıntılı olarak tanımlamayı deneyecektir.” (Yıldırım ve Şimşek, 2008: 171). “Yapılandırılmış alan çalışması ise zaman zaman “yarı yapılandırılmış” çalışmalar olarak adlandırılır. Bu tür çalışmalar, yapılandırılmamış alan çalışmaları yoluyla elde edilen sonuçları doğal ortamlarda test etme amacına hizmet edebilir.” (Yıldırım ve Şimşek, 2008: 172).

Bu çalışmada kullanılan bir diğer veri toplama yöntemi ise görüşmedir. Nitel yöntemlerden en sık kullanılan veri toplama yöntemlerinden birisi de görüşmedir. “Görüşme, insanların bakış açılarını, deneyimlerini, duygularını ve algılarını ortaya koymada kullanılan, oldukça güçlü bir yöntemdir.” (Bogdan ve Biklen, 1992 Akt: Yıldırım ve Şimşek, 2008: 120). Görüşmede esas olan sözlü iletişimdir. Günlük yaşamda kullandığımız en yaygın iletişim süreci olan "konuşma" ile veri toplamaya çalışırız. Stewart ve Cash (1985) görüşmeyi “*önceden belirlenmiş ve ciddi bir amaç için yapılan, soru sorma ve yanıtlama tarzına dayalı karşılıklı ve etkileşimli bir iletişim süreci*”(s.7) olarak tanımlamıştır (Akt: Yıldırım ve Şimşek 2008: 120). Görüşme araştırmacıya, veri toplarken sadece sözel değil fiziksel bilgiler sunması açısından da son derece önemlidir.

Bu çalışmada araştırmacı, görüşme formu yaklaşımını benimsemiştir. “Bu yaklaşım görüşme sırasında irdelenecek bir sorular veya konular listesini kapsar(...) Görüşmeci önceden hazırladığı konu veya alanlara sadık kalarak, hem önceden hazırlanmış soruları sorma, hem de bu sorular konusunda daha ayrıntılı bilgi alma amacıyla ek sorular sorma özgürlüğüne sahiptir. Görüşmeci, görüşme sırasında soruların cümle yapısını ve sırasını değiştirebilir, bazı konuların ayrıntısına girebilir veya daha çok sohbet tarzı bir yöntem benimseyebilir.” (Yıldırım ve Şimşek, 2008: 122).

Bu çalışmada kullanılan diğer bir veri toplama yöntemi ise doküman incelemesidir. Hazırlanan etkinlikler ile öğrenciler ve öğretmen tarafından tutulan günlükler bu başlık altında değerlendirilmiştir. Özellikle günlükler araştırmacının kendisi de dâhil, kişilere eylemleri üzerinde derinlemesine düşünme fırsatı tanınması açısından oldukça önemlidir (Öztürk, 2014: 195). Doküman incelemesi, araştırılması hedeflenen olgu veya olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini oluşturur (Yıldırım ve Şimşek, 2008: 187). Nitel araştırmalarda doğrudan gözlem ve görüşmenin mümkün olamadığı durumlarda veya araştırmanın geçerliğini artırmak amacıyla, görüşme ve gözlem yöntemlerinin yanı sıra, çalışılan araştırma problemiyle ilişkili yazılı ve görsel materyal ve malzemeler de araştırmaya dâhil edilebilir. Bu da nitel araştırmalarda doküman incelemelerinin tek başına kullanılabileceği gibi diğer yöntemlerle de kullanılabileceğini bize göstermektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2008: 187). Sosyal araştırmacılar tarafından kullanılabilecek belgeler arasında; günlükler, mektuplar, denemeler, kişisel notlar, biyografiler ve otobiyografiler, kurumsal not ve raporlar, hükümet açıklamaları ve

işlemleri sayılabilir. (Jupp,1996, Akt: Punch, 2005: 181). Özellikle eğitim alanında kullanılabilecekler doküman veri kaynakları olarak da şunları sıralayabiliriz; ders kitapları, program (müfredat) yönergeleri, okul içi ve dışı yazışmalar, öğrenci kayıtları, toplantı tutanakları, öğrenci rehberlik kayıt ve dosyaları, öğrenci ve öğretmen el kitapları, öğrenci ders ödevleri ve sınavları, ders ve ünite planları, öğretmen dosyaları, eğitimle ilgili resmi belgeler vb. (Bogdan ve Biklen 1992; Goetz ve Lecomte 1984. Akt: Yıldırım ve Şimşek, 2008: 188).

Nitel araştırma veri analiz yöntemlerinden içerik analizine tabi tutularak verilerin analiz edildiği bu çalışmada, görünenden çok saklı olabilecek bilgilere ulaşmak amacıyla hareket edilmiştir. İçerik analizinde temel amaç, toplanan verileri açıklayabilecek kavramlara ve ilişkilere ulaşmaktır. Bu özellikten hareketle çalışmada elde edilen veriler önce kavramsallaştırılmış daha sonra ortaya çıkan kavramlar mantıklı bir şekilde düzenlenmiş ve veriyi açıklayan temalara ulaşılmıştır. İçerik analizinin bu yönünü Strauss ve Corbin şu şekilde özetlemişlerdir:

“Bilim kavramlar olmadan var olamaz; kavramlar bizim olguları anlamamıza ve bu olgular üzerinde etkili düşünmemize yardımcı olur. Bir kavrama bir ad verdiğimiz zaman; o kavramla ilgili sorular sorabiliriz, o kavramı inceleyebiliriz ve başka kavramlarla ilişkilendirebiliriz.” (Akt: Yıldırım ve Şimşek, 2008: 227).

İçerik analizi ile analiz edilen veriler şu temalar altında toplanarak yorumlanmıştır: İletişim, Derse Olan İlgi Dikkat, Ders İçi Etkinlikler, Beklentiler, Önyargılar ve Sıkıntılar.

4.BULGULAR VE YORUMLAR

Bu bölümde beş ana başlık altında ve her ana başlığın altında da altı başlıktan oluşan temalar yer almaktadır. Bu ana başlıklar iletişim, derse karşı olan ilgi-dikkat, ders içi etkinlikler, beklentiler, önyargılar ve sıkıntılardır. Her başlık etkinlik öncesi ve sonrası olarak ele alınmış ve günlükler ve gözlemler aracılığı ile incelenmiştir. Öğrenci günlükleri aktarılırken de öğrencilerin rumuzları kullanılmıştır.

4.1. İLETİŞİM

4.1.1. Sınıf İçi İletişim

4.1.1.1.Etkinlikler Öncesi Öğretmen Günlüğü

Etkinlikler öncesi öğretmen günlüğüne baktığımızda sınıf içi iletişimin genelde öğretmenin aktaran, öğrencilerinde sadece dinleyen rolünü üstlendikleri görülmektedir. Örneğin öğretmen günlüğünün birkaç noktasında şu cümleleri kurmuştur;

“Erzurum ve Sivas Kongresi’nin farklarını iyi anlattığımı düşünüyorum.”

“...Bugün Selanik kenti hakkında öğrencilere bilgi verdim. Mustafa Kemal’in hayatını incelerken onun hangi kentte doğduğu ve o kentin sosyal-kültürel yapısının M. Kemal’e faydalarının neler olduğu üzerinde durdum. İnkılap tarihinin ilk dersi olduğu için gruplar anlatmaya başlamadı...”

Öğretmen sınıf içi iletişimde ağırlıklı olarak kendinin baskın olduğunu dile getirmiş, öğrencilerinin öğretmen rolü yaparak dersi işledikleri sırada bile kontrolü elinde tutma çabasını farklı derslerde şu cümlelerle dile getirmiştir;

“...1. Grup dersi anlatmaya başladı. Bende gerekli yerlerde konuyu toparlamaya çalıştım. Dersimde öğrencilerin derse katılması benim için

önemli... Bazen şu duyguya kapılabiliyorum sanki onlar dersi anlatırken ben mutlaka eksiklerini kapatmalıyım..."

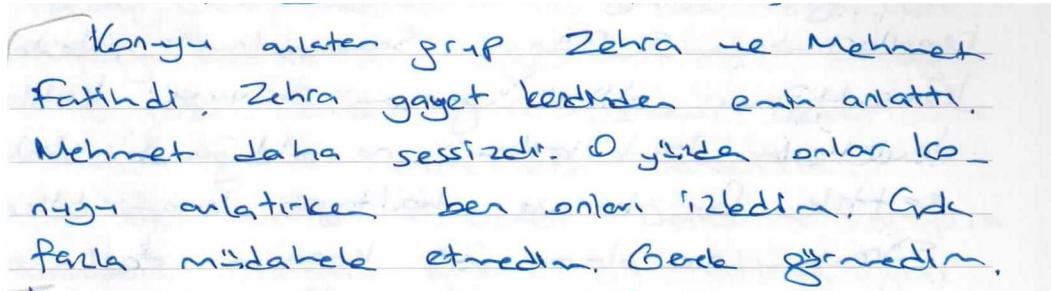
"Melike ve Mustafa konuyu anlatmaya çalıştılar ve ben de her zaman ki gibi eksiklerini tamamladım."

"Bu derste de gruplar anlattı. Tabi ki arada ben eksik gördüğüm yerleri tamamladım."

"2 ders bu konuyu işledik. 2 kişilik grup anlattı Melike ve Ahmet Erol konuyu anlatmaya çalıştı tabi ki bende eksik gördüğüm yerleri tamamladım."

Öğretmenin görevlendirdiği öğrenciler konuyu arkadaşlarına sunarken öğretmen konu anlatım kriterlerine uygun hareket eden öğrencilerin anlatımı sırasında çok müdahale etmediğini, o anda sadece onları dinlemekle yetindiğini belirtmiştir.

"Konuyu anlatan grup Zehra ve Mehmet Fatih idi. Zehra gayet kendinden emin anlattı. Mehmet daha sessizdi. O yüzden onlar konuyu anlatırken ben onları izledim çok fazla müdahale etmedim. Gerek görmedim."

Konuyu anlatan grup Zehra ve Mehmet Fatih idi. Zehra gayet kendinden emin anlattı. Mehmet daha sessizdi. O yüzden onlar konuyu anlatırken ben onları izledim. Çok fazla müdahale etmedim. Gerek görmedim.

Öğretmen o derse hazırlanarak gelen ve dersi sınıfa sunan öğrencilerden bazılarının derse, istediği gibi hazırlanmadıklarını ve bundan da rahatsız olduğunu dile getirmiş, aynı zamanda da eksik olarak düşündüğü noktaları da günlüğünde şöyle vurgulamıştır.

"Bu savaşın Türk tarihi için öneminden bahsettik. 1. Grup iki kişi. Hazırlanmışlar lakin tam istediğim gibi değil. Haritayı az kullanıyorlar, benim söylememi bekliyorlar..."

Belki de iletişimin tek taraflı olarak kullanıldığı etkinlikler öncesinde, öğretmen kendisinin hâkimiyetini birçok kez dile getirmiş, bunun da o anda yapabileceği en iyi adım olarak belirtmiştir. Öğretmen eksenli bir iletişimin izleri etkinlikler öncesinde günlükte dikkat çekmekte ve öğretmenin kurduğu şu cümleler durumu özetlemektedir.

“...Bu hafta Mustafa Kemal’in doğduğu kenti ve onun öğrenim hayatını anlattım...”

“Sınıf sayımız bu sene daha az olduğu için çoğunluk daha çok söz alabiliyor.”

“İkinci derste de Sevr anlaşmasından bahsettik. Geçersiz bir anlaşma olmasının nedeni üzerinde durduk. Bu iki dersi de öğrenciler dikkatli dinledi, derse katıldı. Kolay anlayabilecekleri konulardı. Haftaya sınavımız var. Umarım beklediğim başarıyı bulabilirim...”

Etkinlikler öncesi öğretmen günlüğünün “sınıf içi iletişim” başlığı altında analizinde öğretmenin, öğrencilerle iletişiminin o günkü konunun anlatım şekline göre şekillendiği, öğretmenin konu merkezli olarak öğrencilerini eleştirdiği ya da övdüğü dikkat çekmektedir. Diğer bir nokta ise öğretmenin iletişimi başlatan, yürüten, bitiren olarak merkezde olduğu vurgusudur.

4.1.1.2. Etkinlikler Öncesi Öğrenci Günlükleri

Etkinlikler öncesi öğrenci günlükleri incelendiğinde öğretmen günlüğü ile paralel veriler elde edilmiştir. Sınıf içi iletişimin öğrenciler açısından da konu merkezli olduğu dikkat çekmektedir. Konu anlatmakla sorumlu bütün öğrenciler ders için hazırlık yapıp geldiklerini ve sınıfa konuyu anlatmaya çalıştıklarını belirtmişlerdir.

“Bu konuyu bize 2 arkadaşımız evde hazırlanıp anlatacaklardı. (S.Ç.)

“Bugün konuyu biz anlattık ders gayet zevkli geçti. Konulara önceden çalışıp geldiğim için her şeyi anladım. (F.B.)”

“Bu deftere yazılacak bir şey olmadı. Öğretmenin belirlediği öğrenciler tahtaya çıkararak konuyu anlattılar.(S.M)

Öğrencilerden derse hazırlanarak gelip konuyu anlatanlar ve öğretmenden olumlu dönütler alanlar bu durumdan memnun olduklarını ve verilen görevin başarıyla sonuçlanmasının verdiği mutlulukla şu ifadeleri kullanmışlardır.

“Bugün yaptığımız en güzel çalışma bence konuyu bizim anlatmamızdı. (C.P.)”

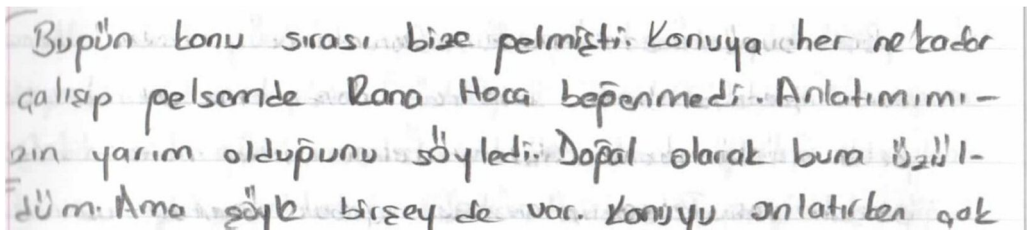
“Konuları anlamakta zorluk çekmiyorum. Öğretmenin sorduğu sorulara cevap verebiliyorum. (F.S.) ”

“Mustafa Kemal Atatürk’ün okuduğu okulları iyice ezberledim ve söyledim (B.A.) ”

“Bugün dersimizde Atatürk’ün Samsun’a çıkışından bahsettik. Bugünkü konuyu ben ve arkadaşım anlattığımız için bu konuyu biraz daha fazla anladım. (E.E)”

Öğrencilerden bazıları ders sırasında öğretmenin olumsuz eleştirilerinden dolayı mutsuz olduklarını dile getirmişler, bu durum karşısında yaşadıkları moral bozukluklarını şu cümlelerle ifade etmişlerdir.

“Bugün konu sırası bize gelmişti. Konuya her ne kadar çalışıp gelsem de Rana hoca beğenmedi. Anlatımımızın yarım olduğunu söyledi. Doğal olarak buna üzuldüm.” (E.G.)

Bugün konu sırası bize gelmişti. Konuya her ne kadar çalışıp gelsem de Rana Hoca beğenmedi. Anlatımımızın yarım olduğunu söyledi. Doğal olarak buna üzuldüm. Ama şöyle birsey de var. Konuyu anlatırken çok

“Bugünkü dersimizde ilk zaferimiz adlı yeni konumuzu işledik... zaten bu konuyu grup arkadaşlarımız çalışıp, anlattılar. Rana hocamız gerektiği yerlerde onların anlatamadıklarını bize anlatıyor. (S.Ç.)

Öğrenciler, konuyu anlatan arkadaşları içinde bazı olumlu ve olumsuz yorumlar yaparak duygularını aktarmaya çalışmışlar ve bunu da kendilerince bazı haklı sebeplere

dayandırmaya çalışmışlardır. Örneğin; E.G. rumuzlu öğrenci bir grup için *“Merhaba günlük yine 7 gün sonra birlikteyiz. İnkılap dersinde bugün “geldikleri gibi giderler” konusunu işledik. Konu güzel ve önemli bir konu fakat bence anlatanlar iyi anlatamadı. Çünkü biri çalışıp gelmiş diğeri çalışmamıştı. (E.G.)”* ifadesini kullanırken, yine aynı rumuzlu öğrenci diğer bir anlatıcı için *“Konu zevkli derse de katıldığımı düşünüyorum. Emine’yi başarılı buldum. Çünkü onun güzel anlatımı sayesinde konuyu anladım.”* (E.G.) ifadesini kullanmıştır. Yine aynı öğrenci bir başka grup için de şu cümleleri günlüğünde yazmıştır; *“...Diğer bir konuda İzmir’in işgali falandı. Anlatanlar iyilerdi, fakat yine eleştiri yapıyorum ama konuyu pek açık anlatamadılar.”*(E.G). Yine bu konuyla ilgili bir başka öğrencide şu şekilde ifade etmiştir; *“Bizden sonraki anlatacak arkadaşlarımızda Atatürk’ün 4 şehirde yaptıklarını anlattılar ve derste her şeyi anladım. (F.B.)”*

Öğrenci günlüklerinin bazılarında dikkat çeken bir diğer nokta da öğrencilerin de, öğretmen merkezli iletişimin hakim olduğunu vurgulamalarıdır. Öğrenciler arkadaşları dersi anlatıyor olsa da son noktanın öğretmen tarafından tamamlanacağını ve bu şekilde de daha iyi anladıklarını ifade etmişlerdir. Bu durumu en iyi özetleyen cümle ise Z.D. rumuzlu öğrenci tarafından günlükte kurulan cümledir; *“arkadaşım bu konuyu ezberlemişti. O yüzden ilk baş ezberden anlattığı için anlamadım. Ama hoca anlatınca öğrendim. (Z.D.)”* yine bu durum ile alakalı olarak bir diğer öğrencinin öğretmen ile ders işlemenin verdiği güven ile konu anlatmaya başlayacak olmasının verdiği kaygı düzeyi arasında hissettiklerini şu şekilde ifade etmiştir. *“biz bugünkü derste “Mustafa Kemal ve dört şehir” konusunu, “Mustafa Kemal liderlik yolunda” konusunu işledik. Notlar tuttuk. Ünite değerlendirmesi yaptık. Ve bir sonraki konuya çalışmamız gerektiği söylendi. Bundan sonraki konuyu ben anlatacağım.(E.G.).”*

Öğrenci günlüklerinde etkinlikler öncesi bölümler “sınıf içi etkileşim” teması altında analiz edildiğinde, öğrencilerin iletişim noktasını başlatan, yürüten ve sonlandıran olarak öğretmenlerini gördükleri, o ders esnasında anlatılan konu etrafında iletişimin şekil aldığı, yapılan çalışmalardan çok ders anlatımının vurgulandığı dikkat çekmektedir. Sınıf içi iletişimde öğretmenin veya ders anlatan grup üyelerinin verici, diğer öğrencilerin de pasif alıcı olduğu günlüklerin analizi ile ortaya çıkmıştır.

4.1.1.3.Etkinlikler Öncesi Gözlem

Etkinlikler öncesi gözlem sonuçlarını “sınıf içi iletişim” başlığı altında incelediğimizde öğretmen günlüğü ve öğrenci günlükleri ile tutarlı sonuçlara ulaşılmıştır. Gözlemlerde elde edilen bulgular arasında öğretmenin verici, öğrencilerin alıcı pozisyonları önemli yer tutmaktadır. Örneğin “*öğrenciler geriye yaslandılar ve öğretmenin anlatımını dinliyorlar(11.58)*” ve buna örnek diğer bir gözlemde ise; “*Z.D. okumaya devam ediyor. Öğretmen okumayı arada keserek önemli yerleri vurguluyor.(11.24)*”, “*Öğretmen sınıfta dolaşıyor, haritanın karşısında konuyu anlatıyor. (11.15)*” , “*Öğretmen: Mustafa Kemal niçin istifa etmek zorunda kalmıştır? Öğrenci ayağa kalktı ve soruyu cevapladı. Öğretmen öğrencinin verdiği cevaba eklentiler yaparak öğrencilere tekrar anlattı.(...) öğretmen masasına geçti ve öğrenciler öğretmeni dinliyor.(11.26)*”cümleleri dikkat çekmektedir.

Konu anlatımlarında sınıfta, tahta önünde konuyu anlatan arkadaşların verici, konuyu dinleyenlerin de alıcı olduğu gözlemler şu cümle ile ifade edilmiştir.

“Tahtaya iki kişi bir sıra çekerek, sıranın önünde hazırlandıkları konuyu arkadaşlarına anlatıyorlar. Diğer öğrencilerde arkadaşlarını dinliyorlar.”

Gözlemlerde dikkat çeken en önemli noktalardan biri de öğrencilerin konuyu anlatmasından sonra, öğretmenin sınıftan konuyu anlatan arkadaşları için yorum yapmalarını istemesidir. Etkinlikler öncesi karşılıklı iletişime geçildiği, tartışmaların yapıldığı bir an olarak göze çarpmaktadır. Bu bölümde öğrencilerin derse daha ilgi duydukları da gözlemler esnasında fark edilmiştir. Gözlemler esnasında bu doğrultuda elde edilen veriler şunlardır;

“İbrahim konuya çok hazırlanmadığını düşünüyor, öğrenciler kendi aralarında mırıldanıyor”

“Öğrenciler konularını anlattılar. Öğretmen “grubu eleştirelim” dedi.”

“Öğretmen: “Zehra kendini iyice öğretmen gibi hissediyor. Ama biraz sert davranıyor. Zehra birazdan uçabilir.”

“Öğretmen Zehra ile Fatih’i eleştiriyor. “Fatih’i çok duyamadık”

Öğretmen gözlemler sırasında kendi merkezli bir iletişimin farkında olduğunu, sınıf katılımının gerekli olduğunu sık sık öğrencilerine vurgulamış, kendi hâkimiyetinden duyduğu rahatsızlığını farklı derslerde şu şekilde ifade etmiştir. “*öğretmen : “konuyu toparlamak istiyorum, aslında çok fazla araya girmek istemiyorum” (11.13), “biraz sizlerde derse katılın, arkadaşlarınız konuyu anlatıyor diye bu kadar sessiz kalmanız gerekmiyor.”(11.39)*

4.1.1.4.Etkinlikler Sonrası Öğretmen Günlüğü

Öğretmenin gerek yaşı, gerek tecrübeleri sebebiyle değişimi daha geniş cümlelerle ifade ettiği günlükte tespit edilmiştir. Değişimin birebir uygulayıcısı olan öğretmen etkinliklerin uygulanmaya başlandığı ilk ders için duygularını ifade ederken, sınıf içi iletişimin öncesi ve sonrası hakkında kıyaslamasını şu cümle ile özetlemiştir.

“İlk kez bu şekilde ders anlatmıştım. Bence çok eğlenceliydi. Ders kitabını hiç okutmadım. Bazı öğrenciler gayet memnundu. Bazıları ne olduğunu anlayamadı, şaşkındı. İlerleyen derslerde daha verimli olacağını düşünüyorum. Derse katılmayan öğrenciler de derse katıldı. Dersi monotonluktan kurtarıp eğlenceli ve zevkli hale getirmek gerçekten güzeldi.”

Öğretmen iletişimin tek kendi hâkimiyetinden çıktığını fark ederek, sınıf ile ortaklaşa bir paylaşımda bulunmanın verdiği mutluluğu günlük notları arasında sık sık tekrarlamıştır.

“Öğrencilerin sıkılmadan derse katılmaları ve cevabını kendilerinin bulmaları hoşuma gitti.”

“Bugün ilk defa öğrencilerin hepsinin dersin bir parçası olduğunu hissettim...”

Öğretmen günlüğünde, bu başlık altında, dikkat çeken en önemli noktalardan biri iletişim noktasında hiç beklemediği öğrencilerinin derse karşı olumlu tutum geliştirmeleri ve o öğrencileri kazanmanın verdiği mutluluğu dile getirmesidir. Bunu günlüğünde şu cümle ile ifade etmesi de oldukça manidardır.

“Sınıfta hiç diyalogu olmayan iki öğrencinin grup içi çalışmada beraber uğraşmaları beni çok şaşırttı.”

4.1.1.5. Etkinlikler Sonrası Öğrenci Günlükleri

Etkinlikler sonrası öğrenci günlükleri “sınıf içi iletişim” başlığı altında analiz edildiğinde birçok öğrencide etkinlikler öncesi ile belirgin farkların ortaya çıktığı tespit edilmiştir. Bu noktada dikkat çeken ilk özelliğin, öğrencilerin etkinlik öncesi ile sonrasının kıyaslamasını kendilerinin yapmasıydı. Örneğin A.Y.B. rumuzlu öğrenci günlüğünde bu farkı şu cümle ile ifade etmiştir, *“bugün yine etkinliklerle ders işledik ve etkinliklerle çok zevkli ve daha güzeldi. Artık arkadaşlarımız o konuya hazırlanıp gelmeyecekler ve dersi hep birlikte etkinliklerle işleyeceğiz. (A.Y.B.)”*, E.G rumuzlu öğrenci ise *“biz bugün de yine farklı bir şekilde ders işledik. Düzenli ordudan bahsettik. (E.G.)”* şeklinde ifade etmiştir. Öğrencilerin derse karşı olumlu tutum geliştirmesi ve bunu yaparken de iletişimin öneminin farkına varması, grup ile çalışmanın kazandırdıklarını değerlendirebilmeleri öğrenci günlüklerinde şu cümlelerle ifade edilmiştir.

“Türk halkı bu işgallere hep birlikte harekete geçerek milli mücadeleyi başlatmasını işledik. Bugünkü dersimizde en güzel yaptığımız çalışma ise gruplar oluşturarak dersi eğlenceli bir şekilde işlemekti. Grupla öğrenmek, birlikte çalışmak daha iyi anlamamı sağladı. (E.E)”

“Bu dersimizde yine etkinliklerle dersimizi işlemiş olduk. Konumuzun adı Anadolu insanının büyük fedakârlığıydı. Konumuzu hep birlikte işledik.(S.Ç.)”

“...Tiyatro yaptık hepimiz...(A.Y.)”

Etkinliklerin uygulanmaya başlandığı andan itibaren günlüklerde dikkat çeken bir diğer noktada öğrencilerin karşılıklı iletişimin ve işbirliğinin verdiği mutluluğu fark etmeleri ve bunu devam ettirmenin gerekli olduğu kanısına varmalarıydı. Örneğin bazı öğrencilerin bu konu ile ilgili ifadeleri şöyledir;

“Bugünkü dersimizde tekâlif-i milliye emirlerinden ve Anadolu halkımızın büyük fedakârlıklarından bahsettik. Bu konu kolay olduğu için çabuk

öğrendim. Bugünkü dersimizi grup olarak işlediğimiz için çok çabuk öğrenebiliyorum. Böyle ders işlemeyi çok sevdim.(E.E.)”

“Rana hocamızın bize verdiği kâğıtları beraber arkadaşlarımız ile doldurmamız yazmamız...(İ.G.)”

“Savaşa rağmen eğitim kongresi, bununla ilgili grubumuzla bir tiyatro oynadık ve bazılarının tiyatrosu fazla güzel değildi. Aslında bizim oynadığımız tiyatroda güzel değildi bence. Yine de güzel oldu, olsun... Amaç uğraşp bir şeyler yapmak değil mi? (S.Ç.)”

“Biz bu hafta hazırladığımız o performans ödevlerini sunduk. (E.G.)”

Öğrenci günlükleri etkinlikler sonrası “sınıf içi iletişim” başlığı altında analiz edildiğinde birçok öğrencide, pasif alıcılıktan çıkıp, iletişimde sürecin bir parçası haline gelmeye çalışmaları, öğrencilerin birbirlerinin farkına varmaları, bende bu sınıfın bir parçasıyım duygusunu hissetmeleri açısından önemli kazanımları beraberinde getirdiği tespit edilmiştir.

4.1.1.6. Etkinlikler sonrası gözlem

Etkinlikler sonrası gözlemlerde de günlüklerden elde edilen verilere paralel verilere ulaşılmıştır. Sınıf içi iletişimin etkinlik öncesine nazaran belirgin değişikliklerin olduğu, gözlem sonuçlarında bariz ortaya çıkmıştır. İlk olarak öğretmenin günlüğünde de yer alan derse katılmayan bazı öğrencilerin, etkinliklerle beraber derse katılma istekleri gözlem notlarında şu şekilde kaleme alınmıştır: *“Sınıfta daha önce derse katılmayan S.Ç. ile A.Y.B. de derse katılıyorlar, gruplar içinde aktif rol alıyorlar.10.49”*. Yine benzer şekilde derslerde diğer arkadaşları üzerinde baskın bir kişiliğe sahip olan bir öğrencinin, etkinliklerle birlikte diğer arkadaşlarının farkına varması, onları önemsemesi, onlarla daha fazla iletişime girmesi değişiklik olarak gözlem notlarında dikkat çekmektedir.

“Etkinlikler başlamadan önce ders anlatma sırasında baskın olarak rol alan öğrenci Z.D. grupla çalışırken grup arkadaşlarının varlığının farkında ve daha sakin davranıyor.10.35”

Öğrencilerin etkinliklere başladığı andan itibaren, yeni sisteme geçişte yaşadıkları istek ve bununla ilişkili olarak da birbirlerine olan gereksinimleri artmıştır. *“öğrenciler yapacakları canlandırmalar sırasında birbirleriyle kenetlenmiş vaziyette ve grup çıkarını gözeterek bir yarış halindeler...11.46”* bu gözlem cümlesine baktığımızda da bunu net bir şekilde görmek mümkündür. Aynı zamanda öğretmen-öğrenci iletişimde de bazı değişikliklerin olduğu gözlemlenmiştir.

“Öğretmen çalışma yapraklarını gruplara dağıttı, gruplar kendi aralarında çalışmayı yapmaya başladılar.10.45”

“Öğretmen öğrencilere elmaları dağıttı ve öğrencilerin her biri elmalarda gördüklerini öğretmene söylediler öğretmen tahtaya not aldı.11.00”

Sınıf içi iletişim başlığı altında analiz edilen günlükler ve gözlem sonuçlarını genel olarak özetleyecek olursak; etkinlikler öncesi, öğretmen merkezli bir iletişimin olduğu, öğrencilerin o derste konu anlatanlar hariç geri planda kaldıkları, öğrencilerin odak noktalarının kendi anlatacakları konular etrafında şekil aldığı, öğrencilerin birçoğunun birbirlerinin farkında olmadığı veya iletişime geçilmediği, öğretmenin belirli öğrencilerle iletişime geçtiği saptanırken; etkinlikler sonrası karşılıklı memnuniyete dayanan, işbirliği ve dayanışmanın beraberinde getirdiği iletişimin arttığı, derste bazı öğrencilerin varlığının benimsendiği, bir sınıf profili saptanmıştır.

4.1.2. Öğretmen-Öğrenci, Öğrenci –Öğretmen İletişimi

4.1.2.1. Etkinlikler Öncesi Öğretmen Günlüğü

Öğretmen günlüğünde, öğrencileri ile olan iletişimde aslında karşılıklı bir iletişim çabası içinde olduğunu, öğrencilerinden bunu beklediğini görmek mümkündür. Öğretmen bu durumu farklı günlerde şu cümlelerle belirtmiştir: *“Öğrencilerimin anlatacakları konuyu ezberlemelerini istemiyorum. Anladıklarını yorumlamalarını bekliyorum.”*, *“öğrencilerime değişik sorular yönelterek onların ezberlemelerini değil yorum yapmalarını sağlamaya çalışıyorum.”*, *“bu kadar uzun bir konuyu 2 derse sığdırmak tabi ki zor. Bazen bu derste öğrencilerin sıkıldığını düşünüyorum. Amacım öğrencilerime ezber yaptırmamak, olayların özünü kavratmak. Lakin gel gör ki ders anlatmaya başlayınca müfredat gereği ve girecekleri sınav nedeniyle bir sürü bilgi*

verdiğimi düşünüyorum. Tabi öğrenciler bunları sınavda çıkacak mantığıyla çalışıyor. Ben onlardan bu anlatılanların bizim tarihimiz olduğunu bilmelerini istiyorum. Sadece ders olarak görmeleri benim için yeterli değil.” bununla birlikte farklı bir iletişim planlayan öğretmen konu merkezli ders işlemlerinden dolayı, konu merkezli iletişim üzerine odaklanmış, günlüğünde bununla ilgili cümlelere ağırlık vermiştir. *“Ali ile İbrahim grup üyeleri. İbrahim hazırlanmamış Ali daha iyi anlattı”, “birlik ve beraberliğin önemi üzerinde durduk. Ders grubun ve benim katkılarımla bitti. Kalan süremizde tekrar edip soru çözdük.”*

4.1.2.2. Etkinlikler Öncesi Öğrenci Günlükleri

Öğrenci günlüklerinde öğrenci- öğretmen iletişimine çok sık rastlanmamakla birlikte, birçok öğrencinin öğretmenlerine karşı saygılı, dinlemeye hazır, öğretmenin verici rolünü fark eden cümleler kullandıkları analiz edilmiştir. Öğrenci günlüklerinde dikkat çeken diğer bir nokta ise birbirlerinin isimlerini kullanmayıp genel ifadeler seçmeleridir. Örneğin birkaç öğrencinin günlüğünde; *“Bugün dersimizde Atatürk’ün Samsun’a çıkışından bahsettik. Bugünkü konuyu ben ve arkadaşım anlattığımız için bu konuyu biraz daha fazla anladım. (E.E)”*, *“Günlük yine 7 gün sonra birlikteyiz. İnkılap dersinde bugün “geldikleri gibi giderler” konusunu işledik. Konu güzel ve önemli bir konu fakat bence anlatanlar iyi anlatamadı. Çünkü biri çalışıp gelmiş diğeri çalışmamıştı. (E.G.)”*, *“Bu deftere yazılacak bir şey olmadı. Öğretmenin belirlediği öğrenciler tahtaya çıkarak konuyu anlattılar.(S.M)”* konuyu anlatan kendi arkadaşları bile olmuş olsa, adını telaffuz etmemeleri dikkat çekicidir.

4.1.2.3. Etkinlikler Öncesi Gözlem

Gözlemlerde öğretmen-öğrenci iletişimde, öğretmenin genelde belirli öğrencilerle diyaloglar kurduğu, ya da o gün tahtada dersi anlatan kişilerle diyalog içinde olduğu dikkat çekmektedir. Gözlemlerde öğretmenin ders ile alakalı olarak bazı öğrencilerin, özellikle derse karşı ilgisi ve başarısı olan öğrencilerin adını fazla tekrar ettiği gözlemlerde oldukça net görülmüştür. Örneğin öğretmen etkinlik öncesinde Z.D. rumuzlu öğrencinin ismini toplamda 123 kez telaffuz ederken, B.A. rumuzlu öğrencinin ismini 119 kez, M.E. rumuzlu öğrencinin ismini de 98 kez telaffuz etmiştir. Buna karşılık S.M. rumuzlu öğrencinin ismini 52, A.Y.B. rumuzlu öğrencinin ismini 35 kez telaffuz etmiştir. Bu sayılar tabi ki de o anki ders akışı ya da durum gereği gerçekleşmiş

olabilir ya da değişebilirdi. Burada özellikle vurgulanmak istenen öğretmenin etkinlik öncesi sınıfın geneline yayamadığı iletişimin göz önüne serilmesi açısından önem arz etmektedir.

4.1.2.4. Etkinlikler Sonrası Öğretmen Günlüğü

Etkinlik sonrası öğretmen günlüğü öğrenci-öğretmen iletişimi açısından incelendiğine, öğretmenin konu ağırlıklı iletişimden sıyrıldığı açıkça anlaşılmaktadır. Öğretmen günlüğünde bazı öğrencilerin yani o konuyu anlatan öğrencilerin isimlerini kullanmak yerine daha genel kelimeler tercih etmiştir. Örneğin öğretmenin etkinlik sonrasında bazı günlük cümlelerini “yaptık, değerlendirdik, eğlendik” gibi kelimelerle bitirmesi, ayrıca öğrencilerden bazılarının isimlerinin günlüğünde özellikle yer alması dikkat çekici değişiklikler olarak değerlendirilebilir.

4.1.2.5. Etkinlikler Sonrası Öğrenci Günlükleri

Etkinlik sonrası öğrenci günlükleri iletişim açısından incelendiğinde, bütün öğrencilerin artık “yaptım, tamamladım, anlattım, sordum...” gibi kelimeleri kullanmak yerine “yaptık, tamamladık, anlattık, sorduk...” gibi kelimelerle ifade etme şekilleri oldukça dikkat çekmektedir. Öğrencilerin artık birbirlerini sorgulama yerine olumlu yanlarını görme eğiliminde oldukları söylenebilir. Bu durum önemli bir değişimi işaret etmektedir.

4.1.2.6. Etkinlikler Sonrası Gözlem

Etkinlikler sonrası gözlemlerde dikkat çeken en önemli nokta, öğretmenin sınıfın geneli ile olan olumlu iletişimidir. Gözlem kayıtlarında bu durumun en büyük ispatı da öğretmenin kişilerin isimlerini telaffuz etme sayısında olan bariz değişim olarak gösterilebilir. Etkinlik sonrasında derste o anda bulunan hemen hemen bütün öğrencilerin isimlerinin zikredilmesi gözlem sonuçlarında oldukça nettir. Şöyle ki bir etkinlik sırasında (Ek: Etkinlik 4) sınıfta bulunan 18 öğrencinin isimleri en az bir kez olmak üzere dengeli bir dağılımla öğretmen tarafından söylenmiştir.

Sonuç olarak etkinlikler öncesinde iletişimde ben dili hâkimken etkinlikler sonrasında biz dili ağırlıklı olmaya başlamıştır. Etkinlik öncesinde öğrenciler birçok arkadaşlarının bile farkında olmazken etkinliklerle birlikte daha önce iletişimi olmayan öğrenciler daha

fazla iletişim olanağına sahip olmuşlardır. Önce öğretmen- öğrenci iletişimi konu ağırlıklı iken etkinliklerle birlikte çeşitlilik sağlanmıştır.

4.2.DERSE OLAN İLGİ-DİKKAT

4.2.1.Etkinlik Öncesi Öğretmen Günlüğü

Etkinlikler öncesi öğretmen günlüğü, derse olan ilgi-dikkat teması altında incelendiğinde; tıpkı iletişim konusunda olduğu gibi öğretmenin konu odaklı davrandığı ve anlattığı konu ekseninde düşüncelerini paylaştığı dikkat çekmektedir. Örneğin öğretmen bu düşüncelerini farklı günlerde şu cümlelerle paylaşmıştır.

“...Sonra Kafkas Cephesi, Suriye Cephesi’nden bahsettik. Kurtuluş Savaşı’na değindik. Ben özellikle M. Kemal’in cephelerde aldığı kararların bazen farklı olabileceği üzerinde durmak istedim.”

“Bu derste 1. Dünya Savaşı’nın genel nedenleri üzerinde durduk. Katılan devletlerin Osmanlı Devleti üzerindeki emellerinden bahsettik.”

Bu başlıkta dikkat çekici önemli bir husus ta öğretmenin, öğretmen kılavuz kitabında, öğretmene yol gösterecek olan ders planını birebir uygulamaya çalışması ve bunun dışına çıkmamak adına gösterdiği büyük itina olmuştur. Öğretmen; *“Ünite değerlendirmesiyle birinci dersi bitirdik. Bu konuda öğrencilerimin Mustafa Kemal’in bir lider olduğunu bilmelerini bekliyorum. Bu konu aslında anlatılanların bir özeti.”* cümlesini ve *“Mustafa Kemal’in hayatındaki dört şehirden bahsettik. Selanik, Manastır, İstanbul, Sofya. Haritadan gösterdik. Geçen haftaki dersle bağlantı kurduk. Selanik kentinin bir liman kenti olduğu, çok farklı milletlerde oluştuğu üzerinde durduk.”*

Yi anlatti. Mustafa Kemal'in hayatındaki dört şehirden bahsettik. Selanik, Manastır, İstanbul, Sofya. Haritadan gösterdik. Geçen haftaki dersle bağlantı kurduk. Selanik kentinin bir liman kenti olduğu, çok farklı milletlerde oluştuğu üzerinde durduk. Manastır kentinin yap-

Cümlesini günlüğüne not etmiş ve aynı zamanda da geçmiş derslerle bağlantı kurmanın dikkat çekmek adına önemli olduğunu bu cümlesiyle aktarmıştır.

Öğretmen etkinlikler öncesinde farkında olduğu ve bu çalışma adına oldukça önemli olduğu düşünülen bir konuyu *“Aslında biz çocuklara çok fazla bilgi veriyoruz. Belki de onları bu ayrıntıyla boğmak yerine özünü kavratmak ve anladıklarını normal hayatta da kullanmalarını sağlamak bizim en önemli hedefimiz olmalı.”* Cümlesiyle ifade etmiş, derse olan ilgi ve dikkati artırmanın en önemli yollarından biri olarak *“hayata geçirebilmek”* kavramının farkında olduğunu hissetmiş ve cümlesiyle hissettirmiştir.

Öğretmen ders için gerekli olan, derse karşı dikkati artıracak bilgileri kendisi tarafından verildiğini ve bunu yaparken de kazanımın ve öğretmen kılavuz kitabının sınırları içerisinde yaptığını vurgulamıştır. *“M. Kemal’in Kurtuluş Mücadelesindeki rolünü iyi anlattığımı düşünüyorum. Önemli bir lider olduğunu ve aldığı kararlarda milletin iradesine de önem verdiğini belirttiğimi düşünüyorum.”* Ayrıca öğretmen derse ilgi ve dikkati artıracak olanın, öğrencilere kazanımın özünü vermek ile mümkün olacağını belirtmiştir.

Etkinlikler öncesi yeni sisteme uyum için yapılan çalışmada öğretmen öğrencilerin de derse olan ilgileri anlamında ilk kıvılcımları fark etmiş, derse dikkat çekmenin öğrencilerin ilgi düzeylerini artırmakla doğru orantılı olduğunu şu cümle ile özetlemiştir.

“İkinci ders yeni yöntem hakkında bir çalışma yapıldı. Benim çok hoşuma gitti. Öğrencilerin sıkılmadan derse katılmaları ve cevabını kendilerinin bulmaları hoşuma gitti.”

4.2.2. Etkinlikler öncesi öğrenci günlükleri

Etkinlikler öncesi öğrenci günlükleri incelendiğinde, öğretmen günlüğüne paralel sonuçlara ulaşılmıştır. Öğrencilerde ders kitaplarında olan bilgiler kadarıyla derse olan dikkatlerini belirtmişler, farklı öğrenciler farklı derslerde şu ifadeleri dile getirmişlerdir:

“Misak-ı milli sınırlarını gösterdim ve kararlarını açıkladım. (A.Y.)”

“Mondros Ateşkes Anlaşması’nı öğrendim. Mondros’un maddelerini öğrendim. İzmir’in işgalini, milli cemiyetleri, milli varlığa düşman cemiyetleri ve azınlık cemiyetlerini öğrendim. Paris Barış Konferansı’nı öğrendim. (S.M.)”

“İtilaf devletleri, Osmanlı devleti üzerinde uzun zamandır süren emellerini bir ateşkesle gerçekleştireceklerini düşünüyorlardı. Bir ateşksten çok işgal başlangıcı olan Mondros ateşkes anlaşması uygulanması karşısında Türk milletinin mücadelesi itilafların beklemediği bir durumdu. (K.A.E.)”

Öğrencilerden bazıları, bazı konularda derse karşı dikkatlerinin daha da arttığını dile getirmişler bunu da o konuya yükledikleri duygusal anlamla ilişkilendirmişlerdir. Aslında öğrenciler fark etmeden duygu ile öğrenilen bilginin daha dikkat çekici ve o derse olan ilgi üzerinde pozitif etki gücünü vurgulamışlardır.

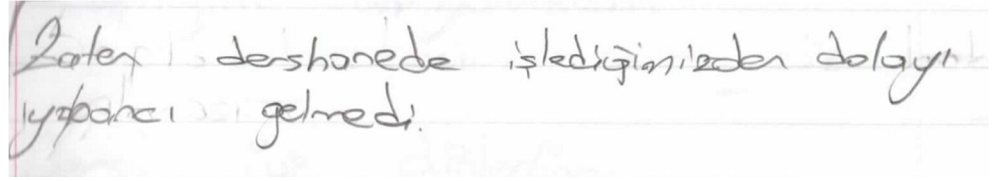
“Biz bu derste Atatürk’ün hayatını biraz daha ayrıntılı öğrendik. Onun küçükken neler yaşadığını, hangi okula gittiğini, asker olmak istediğindeki kararlılığını gördük. Bu konu işlerken gerçekten insanı etkiliyor. Atatürk’ün ailesinin kültürlü bir aile olmasına çok dikkat çekiliyor. (E.G.)”

“(...)cepheleri biraz anlayamadım. Fakat Çanakkale Cephesi’ni ve I.Dünya Savaşına katılma nedenlerimizi anladım. Çanakkale’de binlerce askerimiz şehit olmuş ve donarak hayatını kaybetmiş. Bunun yanında bu cepheye büyük bir zafer kazanmış ve tüm dünyaya adımızı büyük bir gururla duyurmuşuz(...). (E.E.)”

Öğrencilerden birazı daha önce başka bir yerde duydukları konuları günlüklerinde belirtmişler ve bunun onlara sağladığı yararları dile getirmişlerdir. Bu durumun da derse olan dikkati artırdığı kanısına varılmıştır. Öğrenciler daha önce duydukları konular sayesinde günlüklerinde o konu hakkında daha fazla yorum yapmışlar ve ilgi düzeylerini ortaya koymuşlardır.

“tahtaya çıkıp benim konu anlatmam hoşuma gitti. (F.S.)”

“...zaten dershanede işlediğimizden dolayı yabancı gelmedi. (R.M.)”

“Aslında bu konuya pek de uzak değiliz. Çünkü tam 7 yıldır bu konularla iç içeyiz. Fakat aynı konuyu farklı farklı işliyoruz. (H.G.)”

“Arkadaşlarım bu konuyu daha önce dershanede gördükleri için derste sürekli öğretmenin sözüne karıştılar. O yüzden Atatürk’ün okuduğu okulları pek anlayamadım. Ama sonra okuyunca anladım. (Z.D.)”

Öğrenci günlüklerinde dikkat çekici bir diğer husus da, birçok öğrencinin ilgi düzeylerinin genelde bilgi, bir diğer deyişle öğretmen tarafında aktarılan bilgilerle ilişkili olmasıydı. Öğrencilerin dikkatlerini öğretmenden gelecek ve ezbere dayalı bilgilere yoğunlaştırmış oldukları ve bunun bu ders için şart gibi algılanması oldukça ilgi çekiciydi. Bu durum öğrencilerin günlüklerinde yer alan şu ifadelerle desteklenmektedir: *“Birçok milletin bulunduğu Selanik şehrinde insanların yaşayış tarzı gerçekten ilgimi çekti. Daha bu şehrin birçok ülkeyle ticaret yapması, liman şehri olması bu şehri daha da iyi ve gelişmiş yapıyor. (E.G)”*

“Sevr Antlaşması’nın maddeleri çok ağır olduğundan bu antlaşma imzalanmamıştır. (T.K.)”

A.A. rumuzlu öğrenci etkinlikler öncesi öğretmenin derse karşı olan ilgi ve dikkati artırmak adına yaptığını *“Öğretmenimizin en güzel yaptığı çalışma bana göre şu mesela bir ülke ismini haritadan buluyoruz. Bu da benim hoşuma gidiyor.”(A.A.)* bu cümlesiyle ifade etmiş ve bu küçük çalışmanın bile, öğrenci adına meydana getirdiği derse karşı olumlu tutumu nasıl değiştirdiğini gözler önüne sermiştir.

4.2.3.Etkinlik Öncesi Gözlem

Etkinlik öncesi gözlemlerin analizinde derse olan ilgi-dikkat düzeyinin o hafta konu anlatacak öğrencilerde oldukça fazla olduğu tespit edilmiştir. Özellikle derse hazırlıklı gelme gayreti içinde olan öğrenciler, sınıfa karşı konularını en iyi şekilde sunma gayreti ile ilgili olarak, o konuya oldukça ilgili oldukları gözlenmiştir. Diğer taraftan da konu

anlatanlar dışında kalan öğrencilerin derse ilgi oranlarının o kadar da kuvvetli olmadığı kanısına ulaşılmıştır. Örneğin farklı günlerde yapılan gözlemlerde;

“Öğrenciler tahtada ders anlatıyor... Arka sırada oturan öğrenciler de kendi aralarında konuşuyor öğretmen tahtada ders anlatanlara odaklanmış gibi görünüyor. 10.39”

“Bugün sınıf konuya tam adapte olmamış gibi görünüyor. F.S. ve H.G. rumuzlu öğrenciler tahta önüne çektikleri bir sırada konuyu anlatmaya çalışıyorlar.10.45”

Öğrencilerin derse karşı ilgilerini artırmak için öğretmenin, “bu konu sınavda çıkar, bu konu oldukça önemli, gelecek yıllarda da karşınıza çıkar...” gibi sözleri etkinlik öncesinde en çok karşılaşılan söylemler olarak değerlendirilebilir. Öğretmenin derse olan ilgi ve dikkat düzeyini artırmak adına yaptığı çalışmaların, sınıfın genelinin de ilgisini çekmekte yetersiz kaldığı diğer önemli gözlemlerden birisidir.

4.2.4.Etkinlik Sonrası Öğretmen Günlüğü

Etkinlikler sonrasında öğretmende derse karşı sahip olduğu ilgi düzeyinde olumlu gelişmeler fark edilmiştir. Öğretmen günlüğünde derse karşı olan ilgi düzeyinde de gözle görülür farklar olduğunu hissetmiş ve daha önce eksik kaldığı yönlerinin farkına vardığını dile getirmiştir. Öğretmen derse dikkat çekmek adına yapılabilecek çalışmaların sadece konu anlatımı ile sınırlı olmadığını, öğretmen istediği şekilde ve konuya uygun olduğu sürece her türlü dikkat çekme etkinliklerini kullanabileceğini fark etmiştir. Bu değişimi öğretmenin günlüğünde şu cümlelerle fark etmek mümkündür.

“Bana göre ders bu şekilde daha zevkli ve eğlenceli geçti. Benim için de bu tarz etkinlikler bundan sonraki derslerimde kullanabileceğim materyallerin sadece harita vb. olmadığını gösterdi. Biraz düşünerek dersler hem daha kalıcı ve zevkli olabilir diye düşünüyorum.”

“Birinci ders M. Akif Ersoy’un ağzından “İstiklal Marşı”nı dinlettim. Öğrencilere ne hissettiklerini sordum. Cevap verdiler. Ben M. Akif Ersoy ile ilgili bilgi verdim. Bu marşın nasıl yazıldığını anlattım. Derse bu şekilde başlamak hoşuma gitti.”

Öğretmen, öğrencilerinde derse karşı ilgi ve dikkat düzeylerinin değiştiğini, bu değişikliğin kendine olumlu yansıdığını belirtmiştir. Öğretmenin derse olan ilgi ve dikkat düzeyini belirlemede kendi rolünün farkına varması da diğer önemli bir noktadır. Öğretmenin bu kazanımları günlüğünde kullandığı şu cümlelerle gözler önüne serilmektedir.

“Ben Hamdullah Suphi Bey oldum. Öğrenciler bana merak ettikleri her şeyi sordular. İlk kez böyle bir çalışma yaptım. Başka derslerde de bu bana fikir oldu.”

“Öğrenciler drama yazdılar ve oynadılar. Biraz acemilerdi ama yine de ilk olmasına rağmen iyiydi. Derslerimde drama yöntemini az olmakla beraber kullanıyordum. Ama yine de bana bir tecrübe kazandırdı.”

Öğretmenin, öğrencilerin derse karşı ilgi düzeylerinin değişmesi karşısında duyduğu mutlulukla birlikte; kendinin de derse karşı ilgisindeki değişiklik karşısında duyduğu mutlulukta oldukça önemlidir. Öğretmen derse karşı hissettiği ilgi değişikliğini günlüğünde farklı zamanlarda farklı cümlelerle ifade etmiştir. Bu cümleler;

“İkinci ders Kurtuluş Savaşı’yla ilgili gerçek görüntülerin olduğu filmi izlemek bizim için baya faydalı oldu. Öğrencilerin pür dikkat bu filmi izlemeleri benim hoşuma gitti. Görüntülerin gerçek olması ayrıca çok ilginçti.”

“Dersin sonunda Atatürk’ün bu iki savaştaki özelliklerine tekrar vurgu yaptım. Ders bitti. Güzel bir çalışmaydı. Öğrenciler aktifti. Aslında hepimiz aktiftik.”

“Ben ilk defa böyle bir çalışma yaptırdım. Daha önce de grup yapıyordum ama bu şekilde uzman kişi seçmiyordum”.

4.2.5. Etkinlikler Sonrası Öğrenci Günlükleri

Etkinlik sonrası öğrenci günlükleri incelendiğinde de, hemen hemen bütün öğrencilerin derse olan ilgi ve dikkat düzeyinde olumlu değişim tespit edilmiştir. Öğrencilerin bu

durumun farkında olmaları ve değişen ilgi düzeylerinin onlar için yarar sağladığı oldukça net ifade edilmiştir:

“Bugünkü dersimizde düzenli ordunun kurulmasından 1. İnönü ve 2. İnönü’den İstiklal Marşı’ndan ve bazı antlaşmalardan bahsettik. Bu konuları eğlenceli bir şekilde işlediğimiz için bu konuyu daha iyi anladım. Bu olayların oluş sırasına ise kendimce bir şifre buldum. Bu da LAMİA...(E.E.)”

“Gün gittikçe bu T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük konusunu çok sevmeye başladım.”(S.Ç.)

“Önceleri sıkılarak geldiğim derse isteyerek gelişim beni şaşırttı”(R.M.)

Öğrencilerde konu merkezli ilgi düzeyleri yerini dikkat çekmek adına yapılan etkinliklere bırakmış, etkinlik ile yapılan dikkat çekmeler amacına ulaşmıştır. Öğrenci günlüklerinde bu durum şu cümlelerle tespit edilmiştir.

“Puzzl da birkaç parçayı ben buldum. Bu ders çok eğlenceliydi.”(C.P.)

“Bugünkü etkinlikler çok farklıydı. Aslında ilk kez bir tarih içerikli derse bu kadar istekli olduğumu hissettim.” (E.G.)

“Hayat veren zaferi çok güzel bir grupta ve güzel bir çalışmayla anladım.(İ.B.)”

4.2.6. Etkinlik Sonrası Gözlem

Etkinlikler sonrası gözlemler incelendiğinde, derse olan ilgi ve dikkat düzeylerinin başta öğrenciler olmak üzere öğretmende de önemli değişiklikler gözlenmiştir. En büyük değişim daha öncesinde yüzlerinde gerginlik hissedilen bazı öğrencilerin pozitif davranışları olarak değerlendirilebilir. Örneğin, *“Bugün etkinliklerle ders işlenmeye başladı. Öğrencilerden bazıları oldukça neşeli görünüyorlar. 11.18”* Bir başka gözlemde *“ders kitapları öğrencilerin önünde hazır, birçoğu göz ucuyla konuya göz atıyorlar, öğretmen bir yandan yoklama alıyor, öğrencilerden bazıları “bugün nasıl bir etkinlik yapacağız?” diye öğretmenlerine soruyorlar.09.57”*

Öğretmenin gözleminde, öğretmenin her fırsatta yapılacak olan etkinliği incelediği, büyük bir istekle etkinlikle ders işleme gayretinde olduğu gözlenmiştir. Öğretmenin derse karşı olan ilgisi ve merakı etkinliklerle birlikte artmıştır.

Sonuç olarak etkinlikler öncesinde ilgi ve dikkat anlatılacak konu üzerinde yoğunlaşırken etkinlikler sonrasında sürecin geneline yayıldığı, derse karşı olumlu tutumların geliştiği, derse karşı istek düzeyinin belirgin bir şekilde arttığı tespit edilmiştir.

4.3. DERS İÇİ ETKİNLİKLER

4.3.1. Etkinlik Öncesi Öğretmen Günlüğü

Ders içi etkinlikler teması altında öğretmen günlüğü, etkinlikler öncesinde analiz edildiğinde, öğretmenin, kendi anlatacağı ve sırası gelen öğrencilerin anlatacakları konular üzerinde yoğunlaştığı dikkat çekmektedir. Öğretmen işlediği derslere ait günlüklerinde, anlattığı bilgileri olduğu gibi yazması kayda değerdir. Örneğin öğretmen; *“İkinci ders “Ermeni Meselesi”nden bahsettik. Ermenilerin 1. Dünya Savaşı’nda Türklerin karşısında Ruslara yardım ettiğini söyledik. Ermenilerin asılsız bir iddiada bulunduklarından bahsettik.”* Cümlesini kurarken öğrencilerle ders işlediği imajı oluşturmuş, özellikle öğrencilere verilmesi gerektiğini düşündüğü bilgileri doğrudan ifade etmiştir. Öğretmenin birçok konuda öğretmen kılavuz kitabının yol göstericiliğinde, özellikle bu kitap da yer alan önem sırasına göre hareket ettiği anlaşılmaktadır.

“–Mondros Ateşkes Antlaşması üzerinde durduk. Hangi maddelerinin neyi anlattığını söyledik. Tehlikeli maddeleri özellikle 7. ve 24. madde olduğunu söyledik. Paris Barış Konferansı’ndan bahsettik (Wilson ilkelerinden bahsettik.).

–İzmir’in işgali

–Yararlı ve zararlı cemiyetler...”

Öğretmen etkinlik öncesinde ders anlatımların da genelde anlatım yöntemini kullandığını, soru cevap yöntemiyle dersi zenginleştirmeye çalıştığını belirtmiş, ders aracı olarak da harita ve tahta kullandıklarını ifade etmiştir.

“Harita ve tahtayı kullandık. Önemli yerleri vurguladık.”

“Mondros’la yurdumuzun kimler tarafından nerelerin işgal edildiğini söylediler. Öğrenciler harita üzerinde gösterdi. Ev ödevi olarak da haritayı çizmelerini istedim.”

“Çok fazla ayrıntıyı buraya yazmadım. Ama ders güzel geçti. Gruplar her zamanki gibi anlattı. Tabi ki harita vs. kullandık. Ama projeksiyonla bu dersin daha zevkli olacağını düşünüyorum. Tahtaya maddeleri yazarak orada anlattım. Önemli yerlerin altını çizerek dikkat çekmeye çalıştım.”

“ Bu gün tam iki konuyu işledik. İlk ders Zehra ve Mehmet Fatih anlattı. Zehra hazırlıklıydı. M. Fatih çok fazla konuşmadı. İlk ders Büyük Millet Meclisi’ne karşı çıkarılan isyanlardan bahsettik.”

Bu cümlelerde ve etkinlik öncesi öğretmenin günlüğünde yer alan birçok cümlede öğretmenin dersi, öğrencilerin katılımıyla ve etkinliklerle işleme isteği dikkat çekmektedir. Ancak kendince haklı sebeplerden dolayı bu isteğini hayata geçiremediği de bir gerçektir.

4.3.2. Etkinlik Öncesi Öğrenci Günlükleri

Etkinlik öncesi öğrenci günlüklerinde dikkat çeken en önemli husus, öğrencilerin birçoğunun doğrudan duyduklarını ifade etmeleriydi. Diğer bir deyişle yapılan ders sadece duyma duyusuna hitap ediyormuşçasına vurgulanıyor olmasıydı. Öğrenciler gerek öğretmenlerinin, gerek ders anlatan grup arkadaşlarının anlatım yoluyla ve soru cevap yoluyla aktardıkları bilgileri günlüklerinde doğrudan yazma gereği duymuşlardır.

“Yeni konumuzun adı cepheden cepheye Mustafa Kemal adlı konumuzu işledik. Size kısaca bahsedeyim. Biraz 31 Mart Olayından bahsettik ve cepheleri işledik. Bunlar Çanakkale Cephesi, Suriye Cephesi, Kafkas

Cephesi vb. gibi cephelerin ne anlama geldiklerini birer birer işledik.”(S.Ç.)

“30 Ekim 1918 tarihinde imzalanan Mondros Ateşkes Antlaşması İtilaf Devletlerine Türk yurdunu rahatça işgal etme olanağı sağladı.”(K.A.E.)

“Bu konu bizlere önemli bilgiler veriyor. Aslında geçen yıl işlediğimiz 1. Dünya Savaşı’nı anlatıyor. İtilaf ve İttifak Devletlerinin hangi devletler olduğu ve kimin hangi devlete yardım ettiği veya kıskırttığı anlatılıyor.”(E.G.)

“Bugün dersimize başladık. Dersimiz Atatürk’ün hayatı ile ilgiliydi. Meğer onun okul hayatında bilmediğimiz çok şeyler varmış. Hangi okula gitti diye sorsalar hemen “Annesi farklı babası farklı okula gitmesini istemiş.” deriz. Fakat bilmediğimiz okullarda varmış. Öğrendiğimiz bu okulların ismini tam tamına ilk defa duymuştum. Birkaç kere bir yerlerde duymuş olabilirim fakat tam isimleriyle ilk kez duymuştum.”(T.K.)

Öğrencilerin bazıları, etkinlik öncesi süreçte farklı bir çalışma yapmadıklarını, yapılan çalışmaların onlar için çok farklı gelmediğini belirtmişlerdir. Örneğin A.Y. rumuzlu öğrenci ile S.M. rumuzlu öğrencilerin kullandıkları cümleler bu durumu gözler önüne sermektedir. *“Bugün farklı bir çalışma yapmadık.”(A.Y.)* ve *“Bir çalışma yaptığımız söylenemez ama konuları çok güzel işledik. Belki de konunun kolaylığındandı ama bu konuyu anladım.”(S.M.)*

Öğrencilere etkinlik öncesi yaptıkları derslerde anlatım dışı kullanılan teknikler çok basit düzeyde de olsa oldukça önemli gelmiş ve öğrenciler bu ayrıntıya günlüklerinde yer vermişlerdir. Örneğin B.A. *“Öğretmenimizin en güzel yaptığı çalışma bana göre haritadan ülke ismini bulmamız. Bu da benim hoşuma gidiyor.”(B.A.)* cümlesini kurarken o ders için küçük sayılabilecek bir etkinliği özellikle vurgulaması öğrencilerin de farklı etkinlikleri görmek istemelerinin bir kanıtı olarak değerlendirilebilir. E.E. rumuzlu öğrenci de etkinlik öncesinde birlikte yaptıkları bir çalışmadan memnuniyetini dile getirmiş ve birlikte yapılan ve birey olarak sorumluluk üstlendiklerini çalışmaların ona kazandırdıklarını günlüğünde şu cümle ile ifade etmiştir. *“Bugün yaptığımız en*

güzel çalışma ünite değerlendirme sorularını sırasıyla çözmemizdi. Diğer devletlerin niye savaşa girdiğini biraz anladım. Kısacası bu konu çok zor ve anlaşılması güç.” (E.E)

4.3.3. Etkinlikler Öncesi Gözlem

Etkinlik öncesi gözlemlerde ders içi etkinliklerin öğretmenin ve o haftaki konuyu anlatacak öğrencilerin merkezinde odaklandığı gözlenmiştir. Ders anlatımı sırasında genelde öğrenciler anlatıcı, öğretmen gerektiği yerde müdahale edici, sınıfında dinleyen rolünü üstlendikleri tespit edilmiştir. En çok anlatım tekniğinin kullanıldığı bu süreçte, soru cevap yöntemi en fazla tercih edilmiştir. *“öğretmen konuyu anlatan öğrencilere anlattıkları konu ile alakalı soru sordu. Öğrencilerden biri cevap verdi diğeri başını öne eğerek bilemediğini dili ile dışı arasında mırıldandı.11.00”, “konuyu anlatan öğrencilerden İ.G. rumuzlu öğrenciye sınıftan bir arkadaşı(R.M.) aya kalkıp bir soru yöneltti... Öğrenci soruyu cevapladı...10.17”*

4.3.4. Etkinlik Sonrası Öğretmen Günlüğü

Değişimin en fazla gözlemlendiği temalardan olan bu başlıkta öğretmenin etkinliklerle birlikte yaşamış olduğu değişim oldukça net olarak görülebilmektedir. Bunun en büyük kanıtı ise öğretmenin etkinliklerin başlaması ile birlikte günlüğünde nicel olarak yazıların artmasıdır. Etkinlik öncesinde öğretmen kullandığı etkinliklere çok az yer verirken, etkinliklerle birlikte öğretmenin daha ayrıntılı yazmaya başlaması oldukça manidardır. Öğretmen ilk etkinlikle birlikte yaşadığı heyecanı kendi kaleminden şu cümlelerle ifade etmiştir;

“Bu gün yeni bir yöntemle ders anlatmaya başladım. İlk dersimizde doğu cephesinden bahsetmemiz gerekiyordu. Sınıfı gruplara ayırdım. Her gruba bir elma verdim. Elmada ne gördüklerini her grup söyledi. Tahtaya yazdım. Gruplara bu elmaların Osmanlı’da yaşayan bir azınlığın ismini vermelerini söyledim. Sınıf biraz şaşkıındı. Belki de ilk defa elmayı bir ders için kullanıyorlardı. Tabi ben de dersimde hiç elmayı araç-gereç olarak kullanmamıştım. Her grubun söylediği azınlık isimlerini tahtaya yazdım. Her azınlığın bu elmalar gibi farklı özellikleri olduğunu ve aynı coğrafyada yaşadıklarını belirttim. Osmanlı Devleti’nin azınlıkların dış görünüşleriyle uğraşmadıklarını söyledim. Elmayı ikiye kestim. Ortada görülen yıldızı

sordum. Osmanlı Devleti'nin bütün azınlıkları yıldız gibi gördüğünü onlara değer verdiklerini söyledim."

Öğretmen günlüğünde, etkinlikleri kendi açısından değerlendirmiş ve kendi penceresinden olayları gözlemlemeye çalışmıştır. Öğretmenin kazandığı önemli kazanımlardan biri de öğretmenin etkinliğin her anında var olduğunu hissetmesi ve rehberlik görevini kendi için de benimsemesi olarak değerlendirilebilir. Öğretmenin bir etkinlikte kullandığı şu cümle *"İkinci dersimizde Maraş, Urfa ve Antep'in öneminden bahsettik. Haritada bu şehirleri buldurduk. Öncesinde Kurtuluş Savaşı'nda önemli kadın ve erkek resimlerini sınıfa dağıttık. Bu resimlerin kim olabileceği hakkında soru sordum. Çoğunluk doğru tahminlerde bulundu. Sonra haritadan bu şehirleri gösterdik. Bilgi notu dağıttım. Bilgi notları okundu ve çalışma kağıdı yapıldı. Bu şehirlerin aldıkları unvanları niye aldıkları ve harita üzerinde bulmalarını söyledim."* Ve bir diğer etkinlikte kullandığı şu cümle *"Öğrencilere Sakarya ve Büyük Taarruz Savaşlarındaki Atatürk'ün önemini kavratmayı amaçladım. Derse ilk olarak bir liderde olması gereken özellikleri öğrencilerden tahtaya çizdiğim şeklin dışına yazmalarını istedim. Öğrenciler teker teker yazdılar. Sonra yazılan bu özelliklerin hangilerinin Atatürk'e uygun olduğunu sorarak, yazılan özellikleri şeklin içine aldık. Burada vermek istediğim Atatürk'ün bir liderde bulunması gereken özellikleri kendi bünyesinde toplamasıydı."* Öğretmenin etkinlikleri kontrollü bir şekilde uygulamaya çalışmasını özetlemektedir.

Öğretmen bazı etkinliklerde şaşırdığını ve sınıf için de şaşırtıcı olduğunu dile getirirken, etkinliklerin, konuyla olan bağlantılarını vurgulamakta önemli görevi olduğunu özümsemiştir. Öğretmen etkinliklerle vurgulanması gerekenlerin öğrenciler tarafından keşfedilecek olmasının yanı sıra, kendi sınırlarını da çizme gayreti içinde olmuştur. Öğretmenin farklı etkinliklerde kullandığı aşağıdaki cümleler oldukça önem arz etmektedir.

"Bu gün sınıfı ikiye gruplar yaptım. Her grup bir kişi A diğeri B oldu. Önce A'lar tahtaya geldi. Gözlerini kapatıp yürümeye çalıştılar. Ne düşündüklerini sordum. Çoğunluğun endişelendiklerini fark ettim. Kimisi körleri anladığını söyledi. Kimi korktuğunu ifade etti. Geneli endişelendiğini belirtti. Sonra B'ler aynı şekilde yürüdü. Tüm sınıf gözlerini kapatıp yürümeye çalıştı. Sonra gruplar birlikte yürüdü. Birinin gözleri

açık, diğerinin gözleri kapalı, açık olan kapalı olanı yönlendiriyordu. Bu etkinliği de bütün sınıf yaptı. Yani herkes birini yardımıyla gözleri kapalı yürüdü. Kuvayı Milliye'den düzenli orduya geçişten bahsettim. Kuvayı Milliye Birlikleri bir döneme karşı önemliydi fakat düzenli ordunun kurulmasıyla bu savaş ancak kazanılabılırdı. Gözleri kapalı olup arkadaşının yardımıyla yürümeyi düzenli ordunun kurulmasına benzettim.”

“...Sonra bir bez parçasını alma etkinliği yapıldı. 2 grup yaptım. Bu kişiler beze asıldı. Hangi taraf kendine çektiyse o başarılı oldu. Burada o bezi ilk gösterdiğimde bunun onlar için önemli bir şeyi simgelemesini istedim. O bezi almak onlar için çok önemli olmalıydı. Sonra kaybeden tarafın ve kazanan tarafın ne hissettiğini sordum. Batı Cephesi'nde Kütahya-Eskişehir savaşlarını bu şekilde kaybettiğimizi ifade ettim.”

Öğretmenin etkinliklerle birlikte bariz olarak vurguladığı diğer bir hususta, “öğrenci” vurgusudur. Öğretmen etkinliklerle birlikte yazdığı günlüğünde öğrencileri daha çok ön plana almış ve öğrenci merkezli yaklaşıma bürünmüştür. Yine bu durumu öğretmenin farklı etkinlikler için yazdığı şu günlük notlarından anlayabiliriz.

“İkinci derste M. Kemal'in sözlerini dağıttım. Eğitimle ilgili bu sözleri öğrenciler okudular ve ne anladıklarını ifade ettiler.”

“Öğrenciler drama yazdılar ve oynadılar. Biraz acemilerdi ama yine de ilk olmasına rağmen iyiydi. Derslerimde drama yöntemini az olmakla beraber kullanıyordum. Ama yine de bana bir tecrübe kazandırdı.”

“İkinci ders Batı Cephesi'nde yapılan savaşlardan bahsettim. Sonra çalışma kâğıdı dağıttım sınıfa. Onları yaptılar. Son olarak bu dönemde yaşamış bir muhabir olmalarını ve manşet yazmalarını istedim.”

Öğretmen etkinlikler boyunca kendi mutluluğunu da kendi cümleleriyle dile getirmiştir. Hissettiklerini, öğrencilerle birlikte yeniden keşfettiği bu sürecin parçası olma ve bu sürecin odak noktası olan öğrencilerinin de mutluluklarıyla sentezleyerek vermeye çalışmıştır. Özellikle bu cümlede vurgulan şu üç kelime *“Bugün Anadolu insanının fedakârlığı konusunda pazıl çalışması yaptırıldı. Sınıf gruplara ayrıldı. Tekâlifî Milliye*

*Emirleri'ni anlatan bir tabloyu birleştirdiler. Birinci gruba ödül verildi. **Bu çalışma da eğlenceliydi.** Öğrenciler parçaları bir araya getirirken biraz zorlandılar ama üç grup birleştirebildi. Bir grup Zehra'nın olduğu grup biraz isteksizdi. Çok az bir parçayı birleştirebildi.”* Ve diğer bir günlük notundaki şu cümleler ders içerisindeki etkinliklerin öğretmen üzerindeki etkisini çok iyi bir şekilde izah etmektedir: *“Öğrencilere üç hafta önceden performans ödevinin konularını dağıttım. Grup yaptım. Her grubun aldığı konuda uzman olmasını söyledim. Gruplar hazır bir şekilde geldiler. Grupta seçilen uzman kişi her grubu dolaşarak aldığı konuyu diğer gruplara anlattı. Grup hem kendi arkadaşlarını hem de diğer grupları değerlendirdi. **Ben ilk defa böyle bir çalışma yaptım. Daha öncede grup yapıyordum ama bu şekilde uzman kişi seçmiyordum. Dersin sonunda yaptığımız “İstasyon Tekniği de baya hoşuma gitti. Böylece tüm sınıf etkinliklere katıldı.”***

Öğretmenin etkinliklerle birlikte değişimi çok bariz gözler önüne serilse de çok tabidir ki eski uyguladığı sistemden tam anlamıyla kopması da beklenmemelidir. Öğretmen de bu izleri etkinlikler sonrasında yazdığı bazı günlük notlarında vurgulamıştır. Aslında bu çalışma için önemli bir bulgu olarak değerlendirilebilir. Çünkü araştırmanın mantığı gereği esas olan öğretmenin, kendi değişim sürecini kendisinin değerlendirmesine olanak sağlamasıdır. Öğretmenin bu cümleleri sayesinde öğretmenin kendi sürecini kendisinden öğrenmek mümkün olabilmektedir:

“...Daha sonra ben Mudanya'dan bahsettim. Özellikleri, maddeleri ve öneminden bahsettim. Bu dersin amacı TBMM'nin uluslararası düzeyde nasıl değer gördüğünün öğrencilere verilmesiydi. Bazı önemli insanların telgrafından, kutlama mesajından bahsettik. Anıtkabir özel defterinden bölümler okuduk. M. Kemal'in ve Türkiye Cumhuriyeti'nin uluslararası düzeyde nasıl kabul gördüğünü öğrencilere vermeye çalıştım.”

4.3.5. Etkinlik Sonrası Öğrenci Günlükleri

Etkinlik sonrası öğrenci günlükleri, öğretmen günlüğünde olduğu gibi değişimin en fazla yansıtıldığı alan olarak değerlendirilebilir. Öğrencilerin hemen hemen tamamı ders içi etkinliklere karşı olumlu tutumlar sergilemişler ve bunu da kendi ifadeleriyle günlüklerinde paylaşmışlardır. Öğrenciler ders etkinliklerinin başladığı andan itibaren,

öncesi ve sonrasını kendileri kıyaslama gereği duymuşlar, ders kitabı eksenli ders işleme durumundan sıyrıldıklarını aktarmışlardır.

“Bu günkü konumuzu kitaptan işlemedik. Artık etkinlik yaparak hep birlikte işliyoruz konumuzu. Böyle daha da zevkli oluyor ve bence konu daha kolay anlaşılıyor.”(S.Ç.)

“Öğretmenimizin bize kitaptan değil de kendi hazırladıkları kâğıttan konuyu işlemeleridir.”(F.S.)

Öğrenciler, uygulanan yeni etkinliklerden duydukları mutlulukları dile getirmişler, bu duyguya da öncesi ve sonrası kıyaslaması yaparak kendileri ulaşmışlardır. *“...Böylece konu etkinliklerle hemen bitiyor ve zaten diğer konularda böyle etkinliklerle geçecek. Keşke ilk baştan hep etkinlik yaparak konuyu işleseydik. Yine de konumuzun adını söyleyeyim: İstiklal Milletindir. İlk önce uygulayarak yapıyoruz sonra çalışma yapraklarındaki sorulara cevap veriyoruz. Etkinlikler çok zevkli geçiyor. Eğlenceli halde bir ders yapıyoruz. Her cuma İnkılâp dersinin olmasını istiyorum ve cuma gününü iple çekiyorum.”(S.Ç.).* Bu cümlede öğrenci sıkılmadan ders işlemenin verdiği mutluluğu ve etkinliklerle bir başka deyişle o ana kadar yapılandan farklı olarak yapılan çalışmanın kazandırdıklarını ifade etmiştir.

Öğrencilerin etkinliklerle birlikte, ders içi etkinlikler temasında dikkat çeken konulardan birisi de öğrencilerin duygu ağırlıklı etkinliklerde genel olarak ortak ifadeler seçmeleri ve duygularını katarak öğrenme sağladıkları etkinlikleri daha geniş günlüklerine yazmalarıdır. Örneğin *“Hocamız bizlere farklı ülkelerin marşlarını gösterdi. En anlamlısı bizimkiydi.”(A.Y.), “Biz bu hafta hazırladığımız performans ödevini sunduk. İşte dört grup vardı. Bir grup “Yaban” adlı romanı okuyup bizlere anlattı. Aramızda grup sözcüsü belirledik. Bende grup sözcüsüydüm. Grupları gezdim ve konumuz olan 10 Şiir’i gruplara anlattım. Kısaca bahsedecek olursam: Kurtuluş Savaşı’nda yer alan kahraman Mehmetçiklerden bahsettik. Sonra o fedakâr ninelerimizden... Şiirleri yazarken adeta içinde kayboldum. Çünkü çok etkileyiciydi. Vatan için canını ortaya koyan milyonlarca insandan bahsediyoruz. Bence çok etkileyici ve geçmişimizi tekrar hatırlayacağımız bir etkinlikti. Bugünü de böyle bitiriyorum.”(E.G.), “Türk askerinin hangi zorluklarla bu vatani kurtardığını anladık. Bugün bazı formlar doldurarak 1. İnönü 2. İnönü zaferlerimizin tarihlerini vb. kodlayarak aklımızda kalmasını*

*sağladık.”(F.B.), “Derste Kurtuluş Savaşı’na ait bir video izledik. Video çok duygulandırdı beni. Çünkü kadınların yaptığı fedakârlıkları gösteriyordu. Burada benim en çok ilgimi çeken kadın soğukta yatan çocuğun üstündeki örtüyü alıp top mermilerinin üstüne örten kadındı. Orada çocuk kalkıp da neden üstümden aldın demedi. Çünkü top mermileri ıslanırsa paslanır ve askerler kullanamazlar. Zaten sefillik var ama vatani kurtarmanın daha önemli olduğunu düşünerek hareket ediyorlar. Bu da gerçekten bizi duygulandırıyor.”(E.G.)*cümleleri ile öğrenciler kendi duygularını ifade etmeye çalışmışlardır.

Öğrencilerin birçoğunun etkinliklerle birlikte yazdıkları günlük cümlelerinde dikkat çeken diğer bir hususta, etkinlikleri anlatma çabası içinde olmalarıdır. Öğrenciler anlatılan konuyu vurgulama ile birlikte etkinlikleri, özellikle de kendi dikkatlerini çeken etkinlikleri adım adım yazma gayretini sergilemişlerdir:

“Biz bugünkü dersimizde Kurtuluş Savaşı’ndan bahsettik. Bugünkü ders çok eğlenceliydi. Kurtuluş Savaşı’na ait bir resmin yapbozunu yaptık. Bu puzzle sayesinde ben konuyu daha iyi anladım. Ama arkadaşlardan biri yapbozun parçalarından birinin yerini değiştirdi. Bunun üzerine kaybettik. Ama olsun 2. olmakta güzeldi.”(E.G.)

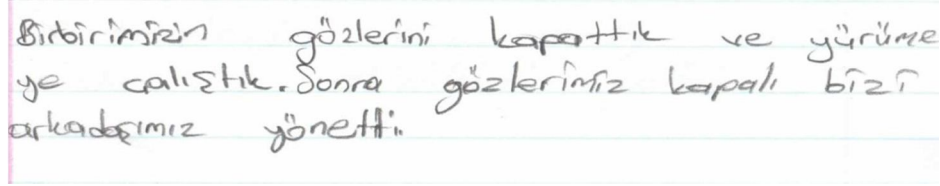
“Kurtuluş savaşını anlatan şiir, slogan, hikaye vb. her grup ilk baştan yazılan şeylerin sonunu getiriyordu. Sonra herkesin yazdığını ilk baştan okuduk. Bu sloganlar arasında en güzel slogan benimde ilgimi çeken slogandı. Bu sloganı da sizlerle paylaşmak istiyorum: Patlattı Tüfeğini patlattı Beynini” (S.Ç.)

“Biz bugün yine farklı bir şekilde ders işledik. Düzenli ordudan bahsettik. Daha sonra derste gözümüzü kapatıp yürüdük ve korkmuştuk. Sonra yanımızdaki arkadaşımız gözümüz kapalıyken bize yol gösterdi. Bu bizim için kolay oldu. Birinden yardım almanın önemli olduğunu anladık.”(E.G.)

“Bugün farklı bir çalışma yaptık. Sınıfı “U” harfi şeklinde oluşturduk. Bir bez parçasını toprak olarak kabul ettik ve sınıfı iki gruba ayırdık. O bez parçasını çekiştirdik ve biz kaybettik.”(F.B.)

“Bu güzel konumuzda etkinlik yaparak işledik ve Tekâlifî Milliye Emirlerini anlatan bir puzzle yaptık. Puzzle yapanlara ödül verildi. Dördüncü grup kazandı.”(A.Y.B.)

“Birbirimizin gözlerini kapattık ve yürümeye çalıştık. Sonra gözlerimiz kapalı bizi arkadaşımız yönetti.”(A.Y.)

Öğrencilerin günlüklerinde, sınıf içi etkinlikleri sırasında işbirliği vurgusunun da bir hayli ağırlıklı olduğu aşikârdır. Öğrenciler çalışmaların grup ağırlıklı işlendiğini ve işbirliğinin önemini kendileri fark etmişlerdir. Öğrencilerden bazıları da sadece grup çalışmasına odaklanmış, etkinliklerden çok grup anlayışı ifadelerini kullanma gereğini duymuşlardır.

“Bu etkinliğimizde grubumuzla birlikte kendi kendimize tarih şeridini oluşturduk. Ya İstiklal Ya Ölüm adlı üçüncü ünitenin tarih şeridini hep birlikte oluşturduk.”(S.Ç.)

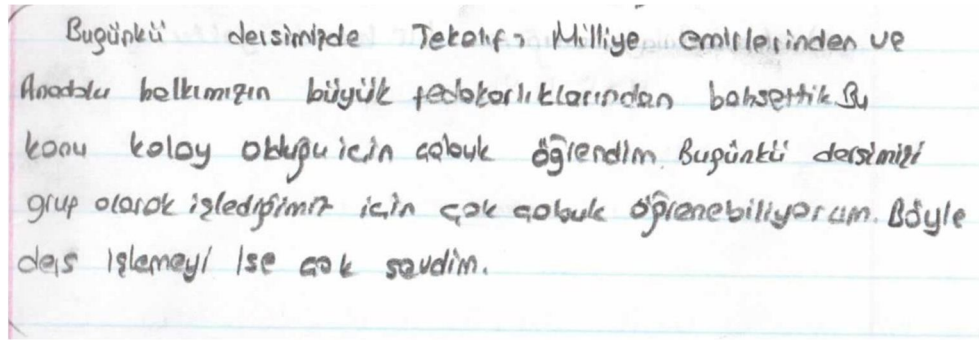
“Bugünkü dersimizde yine etkinlikler yazmıştık ve yapmıştık. Bugün Rana Hocamızın verdiği İnkılâp performans ödevini değerlendirdik. Grup arkadaşlarımızın performansları için bir grup sözcüsü belirlendi. O sözcü teker teker dolaşarak o ödevi kısaca anlattı. Bizde ona göre puanlarımızı verip sorular sorduk.”(S.Ç.)

“Herkesin grup haline gelmesi güzel oldu. Rana hoca konuyu daha açık bir şekilde anlattı. Biz bugün elmalarla, kartonlarla ders işledik.”(E.G.)

“En güzel çalışma konuyu gruplarla işlememizdi.”(C.P.)

“Öğretmenimiz dört kişilik gruplar oluşturuyor ve konumuzu eğlenceli bir şekilde işliyoruz.”(B.A.)

“Bugünkü dersimizde Tekalifi Milliye Emirlerinden Anadolu halkımızın büyük fedakarlıklarından bahsettik. Bu konu kolay olduğu için çabuk öğrendim. Bugünkü dersimizi grup olarak işlediğimiz için çok çabuk öğrenebiliyorum. Böyle ders işlemeyi ise çok sevdim.” (E.E.)

Etkinliklerle birlikte öğrencilerden bazılarının kendi başarılarını günlükte vurgulamaları da bu başlık altında dikkat çeken hususlardan biri olarak değerlendirilebilir. Öğrenciler gerek grup çalışmalarında gerek bireysel çalışmalarında kendilerinin başarılarını yada farklılıklarını kendi cümleleri ile aktarma gereği hissetmişlerdir. Örneğin F.B. rumuzlu öğrenci; *“Bugün çok farklı bir çalışma yaptık. Gruplar oluşturarak grup çalışması yaptık. **Bu arada İnkılap Tarihi sınavından 96 aldım.**” (F.B.)*, ifadesini kullanırken İ.B. rumuzlu öğrenci farklı günlerde; *“Kâğıtlarla yaptığımız çalışmalar eğlenceliydi. **En önemli soruyu ben söyledim.**” (İ.B.)* *“Grup çalışmasında Erzurum Kongresi ile ilgili kâğıt çalışması yaparak durumu tartıştık. **Ve ben haklı çıktım.**” (İ.B.)* *“Konuyu tiyatro ile anlattım.” (A.Y.)* cümlelerini kullanmışlardır.

Öğrenciler genelde etkinliklerle birlikte yapılan çalışmalarda grup çalışması mantığını özümsemişler, cümlelerinde grup mantığının gerekliliği olan “biz” dilini kullanmışlardır. Öğrenciler etkinlik öncesinde “ben” mantığıyla günlüklerini yazarlarken sınıf içi etkinlikler ve grup çalışması ile birlikte “biz” dili mantığına adeta bürünmüşlerdir:

“Bugünkü konumuzda şairimize mektup yazdık. Şairin sözlerini teker teker sınıfa okuduk.” (A.Y.B.)

“Hangi devletler bize niçin savaş açmış. Devletlerin durumları nasılmış onu öğrendik.” (F.S.)

“Hocanın yaptığı çalışmada İzmir işgalini, cemiyetleri verdiği kâğıtlardan bulup yazdık.” (İ.B.)

“Video izledik ve hocamızın verdiği etkinlikleri yaptık.” (A.Y.)

Öğrenci günlüklerinde etkinlikler sonrası dikkat çeken güzel vurgulardan biri, öğrencilerin bütün doğallıkları ile hissettiklerini, ya da anlayıp anlayamadıkları yerleri, memnuniyetsizliklerini en içten gelen duygularla ve en temiz halleriyle yazmış olmalarıydı. Özellikle bir öğrencinin kurduğu bir cümle bu durumu çok net özetlemektedir. *“Tekâlifî Milliye Emirlerinden şu emri anlamadım: ‘Sahipsiz mallara el konulacak’.* ***Köy yerlerinde sahipsiz mal olmaz ki bunu anlamadım.***” (B.A.). bu cümle ile belirtmek gerekir ki bu öğrenci bunu günlüğünde çok açıkça yazmış olmasına rağmen, bu yaşadığı karmaşayı öğretmenine sormamıştır. Bunu araştırmacının gözlem kayıtlarından anlamak mümkündür.

4.3.6. Etkinlik Sonrası Gözlem

Etkinlik sonrasına dair gözlem kayıtlarında da öğrenci ve öğretmen günlüklerinde olduğu gibi bariz değişikliklerin varlığı saptanmıştır. Ders içi etkinliklerde öğrencinin tamamen etkin ve hareketli olduğu, öğretmenin rehberliğinde sürecin nasıl geçtiği anlaşılmadan eğlenceli bir süreçten bahsetmek oldukça net olarak gözlenmiştir. Etkinliklerde öğretmen sadece masa başında oturan profilden tamamen uzaklaşmış ve kullanılan yöntemler tamamen değişmiştir. Bu durum gözlemler sırasında şu şekilde kayıt edilmiştir. *“Öğretmen elmaları sınıfa dağıttı. Öğrenciler oldukça şaşırmış duruyorlar. Öğretmen sürecin nasıl işleyeceği hakkında bilgiler veriyor. Bazı öğrenciler öğretmenden elmaları yemek için izin istiyorlar. Bu giriş etkinliği onların oldukça dikkatini çekmiş gözüküyor.”* bir başka etkinlikte *“sınıf gruplara bölündü resimler hakkında yorum yapıyorlar...10.48”, “gruplar büyük bir gayretle M. Akif Ersoy’a teşekkür mektupları yazıyor... Birbirlerine fikirler veriyorlar. Bu etkinlik onların ilk kullandığı yöntemlerden biri olmalı. Öğrenciler çok istekliler... S.M. ve A.Y.B. farklı gruptalar ama ikisi de aktif görünüyor.10.00”*

Hem öğretmen hem öğrenciler acemi oldukları bu süreçte çok eğlenmişler bunu da en doğal haliyle birbirlerine yansıtmışlardır. Bazı ders etkinliklerini uygularken öğretmen zorlansa da en iyi şekilde sonuçlandırmak için elinden geleni yapma gayreti içinde

olmuştur. *“drama yapmaya çalışan öğrencilerden bazıları durumu tam olarak idrak edememiş gibi görünüyorlar. Öğretmen bir grupla oldukça fazla ilgilenmek zorunda kaldı, çünkü öğrenciler gülmekten bir türlü yazdıklarını sınıfa sergileyemiyorlar...11.28”* diğer bir ders etkinliğinde *“bez parçasını çekecek öğrenciler oldukça heyecanlılar. Öğretmen özellikle “bu bez parçasına bir anlam yükleyin” diye defalarca vurguladı...10.36”*

Ders içi etkinlikler başlığını genel olarak değerlendirecek olursak, etkinlik öncesinde anlatım yöntemi ve soru cevap yöntemi etrafında şekillenen bir süreçten sonra etkinliklerle birlikte farklı yöntem ve etkinliklerin yaşandığı bir sürece dönüşüm çok açık bir şekilde yaşanmıştır. Önceleri ders içi etkinlikler her hafta aynı çizgide ilerlerken, etkinliklerle birlikte başta öğretmen olmak üzere öğrencilerde bir sonraki hafta yapılacak ders içi etkinlikleri merakla bekleme gözlemlenmiştir. Öncesinde derste aktif olmayan öğrenciler etkinliklerle birlikte merkeze yerleşmiş ve sürecin her aşamasında “biz de varız” kanısına kapılmışlardır.

4.4. BEKLENTİLER

4.4.1. Etkinlikler Öncesi Öğretmen Günlüğü

Öğretmenin etkinlikler öncesi beklentilerini incelediğimizde genelde öğrenci merkezli olduğu göze çarpmaktadır. Öğrencinin konuyu anlaması, derste aktif olması, sınavlarda başarı sağlamaları, derse karşı ilgi duymaları vb. öğretmenin öğrenci açısından beklentisinin başlıklarını oluşturmaktadır.

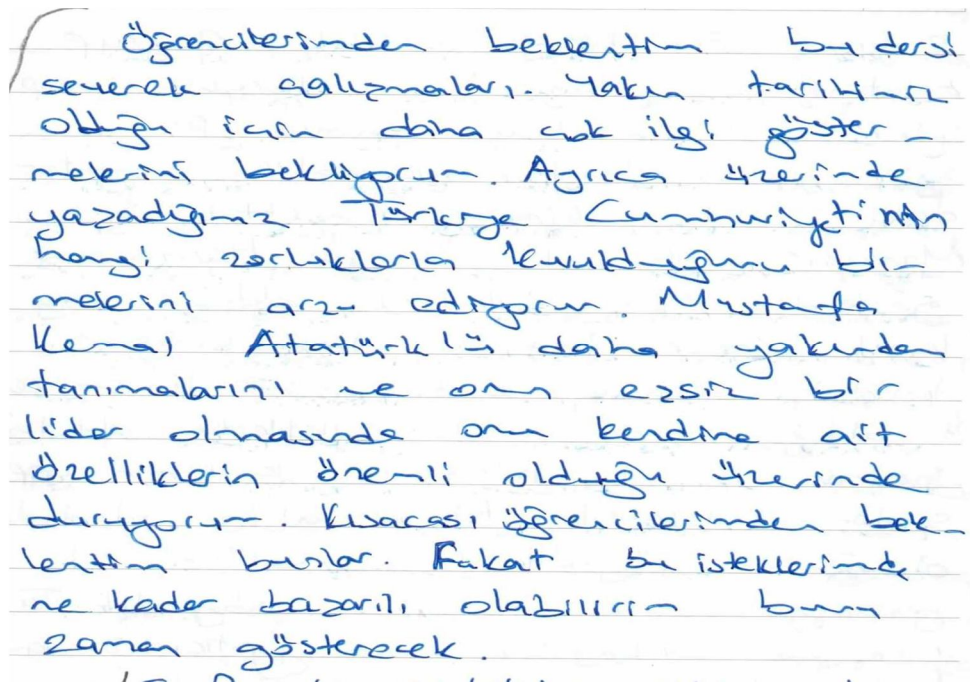
“Öğrencilerimden beklentim derse kesinlikle hazırlıklı gelmeleridir. Bir önceki dersi tekrar edip gelmelidir. Bağlantı kuramıyorlar. Tarih birbirinin içine giren girift bir bilim dalı, sadece o dersi anlamak yeterli olmuyor. Önceki konularla da bağlantı kurmak gerekiyor.”

“Öğrencilerin Mustafa Kemal’in hangi kentlerde hangi okullara gittiğini biliyor olmaları gerekiyor.”

“Öğrencilerimden beklentim bu deri ezber dersi olarak görmemeleri ve M. Kemal’in karakterini en iyi tahlil ederek onun liderlik özelliklerinden ders çıkarmalarını bekliyorum.”

Öğretmenin günlüğünde özelliklede sıkça belirttiği ve öğrencilerde kazandırma gayesinde olduğu konuda “değer eğitimi” kavramıdır. Öğretmen her ne kadar cümlelerinde doğrudan değer eğitimi kavramını vurgulamamış olsa da kayıt edilen cümlelerde, öğrencilerinde konunun anlaşılması kadar kazandırılması gereken önemli duyguların olduğunu da ifade etme gereği duymuştur.

“Öğrencilerimden beklentim bu dersi severek çalışmaları. Yakın tarihimiz olduğu için daha çok ilgi göstermelerini bekliyorum. Ayrıca üzerinde yaşadığımız Türkiye Cumhuriyeti’nin hangi zorluklarla kurulduğunu bilmelerini arzu ediyorum. Mustafa Kemal Atatürk’ü daha yakından tanımalarını ve onun eşsiz bir lider olmasında onun kendine ait özelliklerin önemli olduğu üzerinde duruyorum. Kısacası öğrencilerimden beklentim bunlar. Fakat bu isteklerimde ne kadar başarılı olabilirim bunu zaman gösterecek.”

Öğrencilerimden beklentim bu dersi severek çalışmaları. Yakın tarihimiz olduğu için daha çok ilgi göstermelerini bekliyorum. Ayrıca üzerinde yaşadığımız Türkiye Cumhuriyeti’nin hangi zorluklarla kurulduğunu bilmelerini arzu ediyorum. Mustafa Kemal Atatürk’ü daha yakından tanımalarını ve onun eşsiz bir lider olmasında onun kendine ait özelliklerin önemli olduğu üzerinde duruyorum. Kısacası öğrencilerimden beklentim bunlar. Fakat bu isteklerimde ne kadar başarılı olabilirim bunu zaman gösterecek.

“Öğrencilerimden beklentim, onların atalarını daha iyi tanımalarıdır. Tarih arşivlerinden her şeyin daha net gözlemlenebileceğini bilmelerini sağladığımı düşünüyorum.”

“Öğrencilerimden vatanımızın nasıl işgal edildiğini öğrenmelerini beklerim.”

“Öğrencilerim umarım mesajı doğru almışlardır. Vatanımızın nasıl kurtarıldığı ve hazırlık evresini iyi anlamışlardır.”

Öğretmen değer eğitimin yanında beceri eğitiminin de yani öğrencilerinin öğrendikleri konu hakkında beceri kazanması gerektiği beklentisi içinde olduğunu da vurgulamış, ayrıca öğrencilerde üst düzey beceri geliştirme gayreti içinde olduğunu birkaç yerde vurgulamıştır. Bunun en güzel örneklerinden birisi de öğretmen tarafından kurulan şu cümledir: *“Öğrencilerime değişik sorular yönelterek onların ezberlemelerini değil yorum yapmalarını sağlamaya çalışıyorum.”*

Öğretmenin günlüğünde dikkat çekici noktalardan biri de, dersi zenginleştirmek adına yapabileceklerini dile getirmesidir. Öğretmen dersi değişik şekillerde işleme isteğini birçok kez vurgulamıştır. Ancak o anda beklentisini yerine getirememe duygusunun verdiği mutsuzluğu da şu cümlelerden anlamak mümkündür:

“Kesinlikle bu ders bir sürü maddenin alt alta verildiği bir ders olmaktan çıkmalı.”

“...Bu dönemi anlatan bir film izletmek isterdim. Daha kalıcı olurdu. Ben ise sadece tahtayı ve haritaları kullanabiliyorum. Maddeleri tahtaya yazarak önemli yerleri çizerek en azından görerek öğrenen öğrencileri de kazanmak istiyorum.”

4.4.2. Etkinlik Öncesi Öğrenci Günlükleri

Öğrencilerin etkinlikler öncesinde beklentileri açısından günlük analizlerinde başta öğretmenlerinden bazı beklentiler içerisinde oldukları tespit edilmiştir. Bu beklentilerin ise genelde konu anlatımı ile alakalı olduğu görülmüştür. Örneğin farklı öğrencilerin kurdukları cümleler bu durumu izah açısından önem arz etmektedir:

“Konuya çalışmayan, anlatamayan öğrencilere eksi verip konuyu kendisinin anlatması.(Gerçi kendisi de anlatıyor ama öğrenciler yani arkadaşlarım çalışmadıklarından bazen saçmalyorlar.)”(S.M.)

“Öğretmenim grup çalışmasını kaldırmalı ve yazılıda kolay sormalı.”(Z.D.)

“Öğretmenimden istediğim ise tekrar konuyu anlatması. Çünkü ben tam anlamı ile bilmiyorum.”(T.K.)

“Pek yazı yazmıyoruz. Öğretmenimizin bize yazdırmasını bekliyorum.”(F.S.)

Öğrencilerin birçoğunun beklentilerinin yoğunlaştığı diğer bir konu ise öğrencilerin o ana kadar işlenen ders sitilinin değişmesi yönünde olduğudur. Öğrenciler artık farklı şekilde ders işleme isteklerini ve arkadaşlarının ve kendilerinin sıradan ders aktarımlarından duydukları rahatsızlıkları günlüklerinde dile getirmişlerdir:

“Cemiyetlerin hangisinin iyi cemiyet hangisinin kötü cemiyet olduğunu ve yurdumuzun hangi bölgelerinden saldırı geldiğini şaşıırıyorum.”(F.S.) “Herkesin grup olarak çalışması ve herkesin konuşabilmesi.”(İ.B.), “Önemli gördüğüm diğer bir konu yardımlaşma. Yani sınıfımıza gelen öğretmene yardım etmek güzel bir şey. Herkesin grupça çalışması o konuyu daha iyi anlamamızı sağlayabilir.”(E.G.) “Daha güzel bir çalışma olabilirdi.”(İ.B.) gibi öğrenci günlüklerinde bulunan cümleler beklentinin bu yönde olduğunu göstermektedir.

Bir başka beklenti olarak değerlendirebileceğimiz husus da, öğrencilerin öğretmenlerinden iyi bir not alma beklentisi içinde olmaları, günlüklerin farklı yerlerinde vurgulamalarıdır. Bu beklentisini en açık ifade eden A.Y. rumuzlu öğrenci bu beklentisini *“Çok iyi anladım ve iyi bir not bekliyorum.”(A.Y.)* cümlesiyle dillendirmiştir.

Etkinlik öncesinde, öğrencilerin özellikle vurguladıkları ve beklenti içinde oldukları durumun, dersin işleniş noktasında birleştiğini yukarıda vurgulamıştık. Öğrencilerin bu beklenti karşısında hissettikleri duyguları en güzel özetleyen cümlelerden birini F.B. rumuzlu öğrenci günlüğünde şu şekilde kullanmıştır: *“Bugün en çok sevindiğim haber artık İnkılâp Tarihi dersinde biz konu anlatmayacağız.”(F.B.)* Aslında bu cümlede öğrencinin hissettikleri birçok öğrenci için ortak özellik taşıyor olabilir. Şöyle ki hâlihazırda öğrencilerin sahip oldukları beklentilerin, yine öğrencilerin istediği bir şekilde sonuçlanması öğrenci psikolojisi açısından daha doğru bir ifadeyle birey açısından oldukça mutluluk kaynağıdır. Bu ve buna benzer beklentileri karşılanan öğrencilerin tepkilerini günlüğe yazdıklarında hissetmek oldukça muhtemeldir.

4.4.3. Etkinlik Öncesi Gözlem

Etkinlik öncesi beklentilerin gözlemlerde kayıtlarına çok rastlanılamamıştır. Bunun sebebi olarak da “beklenti” kavramının çok içsel bir kavram olması, bir başka ifadeyle bu kavramın gözleminin oldukça zor olması gösterilebilir. Ancak özellikle belirtmek gerekir ki öğretmenin sürecin başından sonuna kadar her anında öğrencilerinin başarılı olmaları beklentisi bariz olarak gözlenmiştir. Öğretmen öğrenci merkezli ders işleme sistemine etkinlikler öncesi tam geçememiş olmasına karşın, öğrencilerini başarı anlamında merkeze almayı başarmış ve önceliğini ona göre belirleyebilmiştir. Buna en güzel örnek olarak gözlemlerde kayıt altına alınan şu cümle gösterilebilir; *“Öğretmen bugün dönemin ilk dersine başlayacak... Öğretmen sınıfa girdi, masasına oturdu, yoklamayı aldı ve sınıfın karşısında ayağa kalkıp sınıfa “ben her dersimde olduğu gibi bu derste de elimden geleni yapacağım. Aynı gayreti sizden de bekliyorum. Unutmayın önünüzde önemli bir sınav var... Sizin başarınız benim başarımdır. Sizden bunu unutmamanızı bekliyorum.”*

4.4.4. Etkinlik Sonrası Öğretmen Günlükleri

Etkinlik sonrası öğretmen günlüğü beklenti açısından incelendiğinde öğretmenin bazı beklentilerinin aynı, bazılarında ise belirgin değişiklikler olduğunu görmek mümkündür. Öğretmenin değişmeyen beklentilerini önce ifade edecek olursak, öğretmen öğrenci merkezli beklentilerine devam etmiş, bir diğer ifadeyle öğrencilerin konuyu, etkinliği, çalışmayı, algılama ve hayata geçirebilme noktasında duyduğu beklentileri olduğu gibi dile getirmiştir.

“Dersi anladıklarını düşünüyorum. Umarım öyle olmuştur. Haftaya yapacağımız etkinliği merak ediyorum.”

“Birkaç milletin marşını öğrencilere dağıttım. Bizim marşımızla onlar arasındaki farkı anlayabildiklerini düşünüyorum.”

“...Burada vermek istediğim Atatürk’ün bir liderde bulunması gereken özellikleri kendi bünyesinde toplamasıydı.”

Öğretmenin etkinlik sonrası günlüğü değişen beklentiler açısından incelendiğinde dikkat çeken en önemli noktanın, öğretmenin etkinlik öncesi bahsettiği *“...Bu dönemi*

anlatan bir film izletmek isterdim. Daha kalıcı olurdu. Ben ise sadece tahtayı ve haritaları kullanabiliyorum. Maddeleri tahtaya yazarak önemli yerleri çizerek en azından görerek öğrenen öğrencileri de kazanmak istiyorum.” Bu cümle gibi; yani öğretmenin buna benzer ders içi araç gereç ya da materyal sağlama gibi beklenti içeren cümleleri kullanmamış olmasıydı. Öğretmen belki bu beklentisinin karşılanmış olması sebebiyle özellikle vurgulama gereği hissetmemiş olabilir. Önemli diğer bir değişim ise öğretmenin öğrencilerinin anlama ve hayata geçirme becerileri üzerindeki beklentisinin artmış olmasıdır. Öğretmen artık üst düzey düşünen ve öğrendiklerini hayata geçiren öğrenci profili beklentisini şu cümlesiyle de günlüğünde ifade etmiştir:

“...Fakat bugün daha iyi anladıklarını düşünüyorum. Aslında benim yaptığım onlara oynarken düşündürebilmek ve eğlendirebilmektir. Bence hayatları boyunca yaptığım bu etkinlikler unutulmayacak. Kalıcı bir ders olduğunu düşünüyorum.”

4.4.5. Etkinlik Sonrası Öğrenci Günlükleri

Etkinlik sonrası öğrenci günlüklerinde beklenti başlığı altında fazla bir değişiklik olmadığı dikkat çekmektedir. Öğrencilerin etkinlik sonrası da başlangıçta olduğu gibi not ağırlıklı beklentilerinin olduğu söylenebilir. Örneğin E.G. rumuzlu öğrenci **“Yazılıda inşallah zorlanarak yapmam. Bu derste “Hamdullah Suphi Bey” hakkında bilgi aldık. O zamanın milli eğitim bakanıymış. Fazla bir şey yazamayacağım.”**(E.G.) derken T.K. rumuzlu öğrenci ise **“Ben açıkçası bu konuyu pek anlayamadım. Bu yüzden ben bu konuyu evde tekrar edip farklı kaynaklardan araştırarak anlamaya çalışacağım. Eğer yine olmazsa öğretmenimizden yardım isteyeceğim. Yoksa sınavda sıkıntı olabilir.”**(T.K.) demektedir.

Bu başlık altında özellikle belirtilmesi gereken hususlardan biri de bir öğrencinin etkinlik sonrasında günlüğünde dile getirdiği bir cümledir. Bu cümle Z.D. rumuzlu öğrenci tarafından kurulan **“Eski yönteme geri dönmesi.”**(Z.D.)cümlesidir. Öğrencinin böyle bir beklenti içerisinde olmasının birçok sebebi olabilir fakat bunu dile getirmesi bu çalışma açısından da oldukça önemli bir dönüt olarak değerlendirilebilir.

4.4.6. Etkinlikler Sonrası Gözlem

Etkinlikler sonrası gözlemlerde öğrencilerin beklentilerinin oldukça arttığı tespit edilmiştir. Bu beklentiler dersin etkinliklerle işlenmesine devam edilme süreci ile alakalıdır. Özellikle etkinlikler sırasında öğrencilerin öğretmenlerine belirttikleri beklentileri bu yöndedir.

“İ.B. rumuzlu öğrenci, etkinlik sonrasında sınıfta yüksek sesle –öğretmenim vatandaşlık dersinde de böyle ders işlese ne olur? Diye sordu 10.36”

“Sınıfta gözleri kapalı yürüyen öğrencileri izleyen diğer grup - hocam bizde yürüyelim- diyerek sabırsızlandıklarını dile getirdiler.11.03”

Etkinlik sonrası öğretmenin beklentileri gözlem kayıtlarında, etkinliklerin uygulanması sırasında öğrencilerden bekledikleri ile doğru orantılı olduğu kanısına varılmıştır. Öğretmen etkinliği en iyi ve en doğru çalışma haline getirme beklentisi içinde hareket ederken, bu durumda öğrencilerinin de aynı doğrultuda hareket etme amacı taşımaları gerektiğini hissettirmiştir.

Beklentiler başlığını genel olarak değerlendirecek olursak, etkinlikler öncesi beklentilerle, etkinlikler sonrası beklentilerin arasında en büyük değişimin derse karşı olan beklentiler açısından olduğu söylenebilir. Şöyle ki etkinlik öncesi sadece not ağırlıklı beklenti içinde olan öğrenciler, etkinliklerle birlikte notla beraber eğlenerek öğrenme ve süreci devam ettirme beklentisine kapılmışlardır. Öğretmen de başarı beklentisine, değer eğitimi ve beceri eğitimi kazandırma beklentisini de ekleyerek, yeni sisteme önemli bir adım atmıştır.

4.5. ÖNYARGILAR, SIKINTILAR

4.5.1. Etkinlik öncesi öğretmen günlükleri

Etkinlikler öncesi öğretmen günlüğünde, öğretmenin genel olarak yaşadığı önyargıların dersin süresi ile alakalı olduğu dikkat çekmektedir. Haftada 2 ders saatinin bu ders için ayrılması ve bilgi ağırlıklı bir ders olması sebebiyle öğretmen konuları yetiştiremeyeceği düşüncesine kapıldığını belirtmiştir. Ve bu sıkıntısını *“Bu derste süre kaygısı yaşıyorum. Kitabı bitirme endişesi bazen bazı konuların hızlı verilmesine neden*

oluyor. Kitaba bağlı kalarak ders anlatıyorum.” cümlesiyle ifade ederken, diğer bir günlük sayfasında *“1. Dünya Savaşı’nda açılan Çanakkale Cephesi’nden bahsettik. Bu cephe üzerinde uzunca durduk tabi ki bir ders saatinde ne kadar durulabilirse.”* Cümlesiyle ifade etmiştir. Öğretmenin etkinlik öncesinde yaşadığı diğer bir önyargı ise, dersin olmazsa olmazı olarak materyalleri ve projeksiyon aletini görmesidir. Bu önyargısını da farklı derslerde günlüğüne yazdığı şu cümlelerle destekleyebiliriz.

“Sınıfımızda projeksiyonumuzun olması lazım. Görselliğin az olduğunu düşünüyorum. Haritalarımız var ama bunlar yeterli değil.”

“Çok fazla ayrıntıyı buraya yazamadım. Ama ders güzel geçti. Gruplar her zamanki gibi anlattı. Tabi ki harita vs. kullandık ama projeksiyonla bu dersin daha zevkli olacağını düşünüyorum. Tahtaya maddeleri yazarak orada anlattım. Önemli yerlerin altını çizerek dikkat çekmeye çalıştım.”

Öğretmenin etkinlikler öncesi yaşadığı diğer bir önyargının da öğrencilerin gireceği seviye belirleme sınavları noktasındaydı. Bu dersin önemini farkında olan öğretmen, süre sıkıntısı ile yetiştiremeyeceği düşüncesi etrafında sınavda sıkıntı yaşamamaları için öğrencilerini düşündüğünü belirtmiştir. Süre konusunda yaşadığı sıkıntının konuları yoğun olarak anlatmasına sebep olduğunu belirterek, öğrencilerin bu durum karşısında sıkıldığını dile getirmiş, bu durumu farklı günlerde günlüğünde şu şekilde dile getirmiştir

“...Lakin gel gör ki ders anlatmaya başlayınca müfredat gereği ve girecekleri sınav nedeniyle bir sürü bilgi verdiğimi düşünüyorum.”

“Bu dersin süresi artmadığı sürece ya da kitapta bir değişiklik yapılmadığı sürece bu dersin çok verimli olacağını düşünmüyorum.”

“Çalışma kitaplarındaki etkinliklerin bazen gelişi güzel yapıldığını düşünüyorum. Sınıfta yapmaya her zaman şikâyet ettiğim gibi zamanımın yeterli olmayışı.”

Öğretmen ders kitabında da bazı sıkıntıların olduğunu, konuların anlaşılmasının zor olduğunu, öğretmen olarak kendisi için de bazen sıkıcı bir ders olabildiğini dile getirmiştir.

“Bu dersin amacı Türk gençliğinde milli bir bilinci oluşturmak olmalıdır. Yeni eğitim sisteminin amacı da bu olmasına rağmen maalesef konular öyle bir veriliyor ki bu dersi sıkıcı ve katlanılmaz hale getiriyor.”

4.5.2. Etkinlikler Öncesi Öğrenci Günlükleri

Öğrencilerin birçoğunun etkinlik öncesi önyargılarının, genelde ders ile alakalı olduğu göze çarpmaktadır. Derse hazırlıklı gelerek konu anlatacak olan öğrencilerin, öğretmen ve arkadaşları tarafından beğeni beklentisi bu önyargıları daha da artırmıştır. *“Bakalım konuyu nasıl anlatacağız. Acaba anlatımımız beğenilecek mi diye merak ediyorum doğrusu.”*(E.G.) bununla birlikte konuları anlayamayan öğrencilerin yaşadıkları sıkıntılarda kendi durumları hakkında önyargıya kapılmalarına neden olmuş ve bunu farklı öğrenciler günlüklerinde farklı zamanlarda belirtmişlerdir.

“Konuyu biraz anlamadım. Belki de tekrar edersem anlayabilirim diye düşünüyorum. Umarım test çözdükten sonra konuyu anlayabilirim. Yedi gün sonra görüşürüz.”(E.G.)

“Osmanlı ilk başta İngiltere’nin yanında ama sonradan Almanya’nın yanında bunun sebebini anlayamadım.”(B.A.)

“Çoğu şeyi anladım aradaki ufak ayrıntıları anlamadım.”(F.S.)

“Bu dersimizde Osmanlı Devleti’nin hangi cephede savaştığını ve 1. Dünya Savaşı’na katılan bu ülkelerin Osmanlı hakkında ne düşündüklerini anlayamadım. İtilaf ve İttifak Devletlerini de karıştırıyorum.”(E.E.)

Öğrencilerin konu anlatımı sırasında yaşadıkları sıkıntılar, hayal kırıklıkları, günlüklerde oldukça fazla rastlanan duygulardan bazılarıydı. Özellikle hemen hemen bütün öğrenciler konuyu anlatamama veya grup arkadaşı tarafından yaşanan sıkıntıları ifade etme gereği duymuşlardır. E.G. rumuzlu öğrenci bu yaşadığı sıkıntıya günlüğünde oldukça fazla yer ayırmıştır. Günlüğünde; *“Konuyu anlatırken kafam çok karıştı. Yanımdaki arkadaşımınla düşüncelerimiz farklıydı. O başka bir şey söyleyecekken ben onu söylememesini istiyordum. Bu da karışıklığa neden oldu. Yani çalışmamıza rağmen pek güzel anlatamadık. Benim aklımdaki bütün konuyu okutturmadan özetleyebilmektir. Sınıfa konu hakkında kısa bilgi yazdırmaktı. Zaman kısıtlıydı. Hoca da anlatınca ben*

doğru düzgün bir şey anlatamadım. Söze ara sıra girip kısa bir bilgi söyledim. Şimdi diyorum ki yine derste olsaydım tekrar anlatsaydım. Dersten çıktıktan sonra neler söyleyeceğim aklıma geldi. Ama neyse artık... Daha önümüzde birçok konu var. Onlara çalışarak gelirim. En azından okutturmadan anlatabilirim. Her şeyin planlı olması gerçekten çok önemli... Sadece bir hafta bile insanı yanlış yola saptırabiliyor. İşte bu hatalara düşmemek için daha çok çalışmalıyım.”(E.G.) cümleleri ile ifade eden öğrenci, öğrencinin kendini teselli vererek bu durum karşısında duyduğu mutsuzluktan sıyrılma gayretinde oldukça dikkat çekmektedir. Yine T.E. rumuzlu öğrenci de ders açısından yaşadığı bir sıkıntıyı ve çözme gayretini şu cümlesiyle ifade etme gereği duymuştur:

“...Bunlar çok fazla olduğu için ayırt etmekte biraz zorlanıyorum. Fakat öğretmenimden şöyle bir şey dinledim ve öğrendim: “Zararlı cemiyetlerin ismi farklıdır.” Bunu buradan anlayabilirmişiz. (T.E.)

4.5.3. Etkinlik Öncesi Gözlem

Etkinlik öncesi gözlemler önyargılar ve sıkıntılar açısından incelendiğinde, öğrencilerin sınav kaygısı yaşadığı, öğretmeninde süre kaygısı yaşadığı gözlenmiştir. Öğrencilerin dersin merkezine, girecekleri liselere giriş sınavının belirleyici gücünü yerleştirmeleri oldukça baskın gözlenmiştir. Öğrencilerin önceliği, dersten hayata geçirebilecek bilgiler edinmek yerine, sınavda işlerine yarayacak bilgiler almak olmuştur. Sınavın merkeze alındığı süreçte öğrencilerin önyargılarının da bu yönde olması gayet tabi olarak değerlendirilebilir.

Öğretmenin yaşadığı sıkıntıda dersin süresi ile alakalı olduğu gözlemlerde kayda alınmıştır. Öğretmen etkinlik öncesi süreçte birçok kez süre sıkıntısını sözlü olarak dile getirmiştir. “Öğretmen bu konuyu hızlı geçelim, yoksa süreyi yetiştiremeyeceğiz.11.25” bir diğer gözlemlerde “siz evde okuyarak gelin ki konuyu anlatan arkadaşlarınız anlattıktan sonra ben tekrar anlatmayayım. Zaman kaybı oluyor.10.48”ifadeleri bu durumu özetlemektedir.

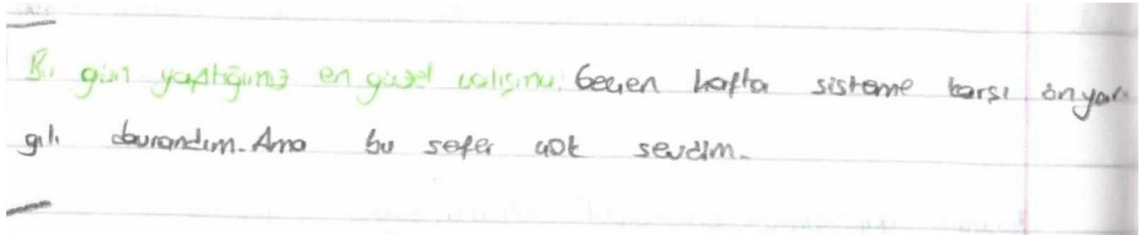
4.5.4. Etkinlik Sonrası Öğretmen Günlüğü

Etkinlikler sonrası öğretmen günlüğü yaşanan önyargılar ve sıkıntılar açısından incelendiğinde, öğretmenin önyargı ve sıkıntı teması altına yerleştirilebilecek konuya

çok rastlanmadığı tespit edilmiştir. Bu durumda öğretmenin etkinlik öncesinde yaşadıkları önyargıların veya sıkıntıların etkinliklerle birlikte çözülmüş olması ihtimalini kuvvetlendirmektedir. Ya da öğretmen ilgisi ve odak noktasını oluşturan önceliklerinin de değişmiş olabileceği göz ardı edilmemelidir.

4.5.5. Etkinlik Sonrası Öğrenci Günlükleri

Etkinlik sonrası öğrenci günlüklerinde, yaşanan sıkıntıların ve önyargıların, bir hayli azaldığı görülmüştür. Bu başlık altında kayda değer en önemli değişimin Z.D. rumuzlu öğrencinin kurmuş olduğu cümle ile yaşandığı söylenebilir. Z.D. rumuzlu öğrenci **“Geçen hafta sisteme karşı önyargılı davrandım. Ama bu sefer çok sevdim.”**

Cümlesini günlüğünde yazarak kendi yaşadığı önyargı değişimini oldukça net ifade etmiştir. Bir diğer husus da, bir öğrencinin yaşadığı ve çalışmanın sonuna gelindiğinde günlüğünde kaleme aldığı cümle oldukça manidardır. Bu cümlede; **“Etkinliklerle konumuz daha zevkli hale geldi. Rukiye hocamız gittiği için artık etkinlik yapmayacak mıyız? Biliyorum ben etkinlik yaparak konuyu daha iyi anlıyorum.”**(A.Y.B.) öğrenci çalışma sonrası için yaşadığı kaygıyı dillendirmiştir. Ayrıca öğrenci kendi için yararlı olarak atfettiği çalışmaların geleceği hakkında yaşadığı önyargısını en doğal haliyle cümlelere dökmüştür.

4.5.6. Etkinlik Sonrası Gözlem

Etkinlik sonrası gözlemlerde, öğrencilerin yaşadığı bazı önyargılarının değiştiği gözlenmiştir. Bunlardan en önemlisi Z.D. rumuzlu öğrenci ile M.E. rumuzlu öğrencilerde gözlenmiştir. Süreç başladığında yapılan çalışmalardan çok memnun olmayan ve etkinliklere büyük önyargılarla ve sıkıntılarla katılan bu öğrencilerin süreç ilerledikçe önyargılarından büyük oranda sıyrıldıkları gözlenmiştir. Örneğin gözlemlerde ilk etkinlikte **“Z.D. öğretmenin yanına giderek –hocam zaman kaybı değil mi? Bu etkinlikler- diye sormuş”** etkinlikler ilerledikçe ve öğrenci sürece dâhil

oldukça etkinliklerde daha fazla istekli yer almaya başlamıştır. Yine M.E. rumuzlu öğrenci öğretmenine **“hocam ben etkinliklere katılmak istemiyorum. Çocuk oynacağı gibi geliyor...”** diye düşüncesini ifade etmiş, süreç ilerledikçe özellikle M. Akif Ersoy’a teşekkür mektubu yazma etkinliğinde en istekli öğrencilerden birisi olmuştur.

Önyargılar ve sıkıntılar başlığını genel olarak değerlendirecek olursak, öğrencilerin başlangıçta olan sıkıntılarının ve önyargılarının bazılarında değişiklik yaşanırken, bazılarında da devam ettiği kanısına ulaşılmıştır. Etkinlik öncesinde gerek ders araç gereçleri gerek dersin süresiyle alakalı sıkıntılar yaşayan, öğretmenin etkinlik sonrasında bu sıkıntılardan özellikle araç gereç yönündeki önyargısının önemli ölçüde azaldığı tespit edilmiştir. Öğrencilerin sınav kaygısını aşmakta bir aşama gösterdikleri de bir diğer tespittir. Öğrencilerin dersin sürecine yönelik yaşadıkları önyargıdan sıyrılmaları da bir diğer kazanım olarak değerlendirilebilir.

Etkinlik öncesi ve etkinlik sonrası süreci tanımlayacak olursak, etkinlik öncesi süreç; öğretmenin liderliğinde, anlatılan konuya odaklı, anlatım yöntemi ve soru-cevap yöntemi ile işlenen, ders araç ve gereçlerinin tamamlanamadığı, süre sıkıntısı yaşanan, öğrencilerin genelinin derse katılmadığı bir süreçken; etkinlik sonrası süreç, öğretmen öğrenci işbirliği ile, yapılan etkinliğe ve kazanıma odaklı, çok farklı yöntem ve tekniklerle işlenen, ders araç ve gereçlerinin tamamlandığı, süre sıkıntısının ikinci planda kaldığı, sınıfın tamamının derslere istekle katıldığı bir süreçtir.

5. SONUÇLAR VE ÖNERİLER

Bu başlık altında bulgular ve yorumlar sonucunda elde edilen veriler ışığında ve araştırmanın alt problemleri çerçevesinde sonuçlar verilmeye çalışılacaktır. Öneriler kısmında ise araştırma süresince edinilen deneyimlerin gelecekte yapılacak diğer çalışmalara yardımcı olması adına araştırmacı tarafından sunulan öneriler yer almaktadır.

5.1. Sonuçlar

Bu araştırmanın alt problemlerinde de belirtildiği üzere öğrenen açısından, öğretene açısından sonuçlar ayrı başlık altında incelenmiştir.

5.1.1. Öğrenciler (Öğrenenler) Açısından Sonuçlar

- Öğrencilerin kendi arkadaşları ve öğretmenleri ile sınıf içi iletişimlerinde olumlu değişimlerin olduğu tespit edilmiş, birbirlerinin birey olarak farkına varma ve iletişimin önemini kavrama düzeylerinin arttığı kanısına ulaşılmıştır.
- T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersine olan ilgi ve dikkat düzeyinde olumlu gelişmeler tespit edilmiştir. Öğrenciler derse daha istekli gelme ve derste alıcı rolüyle birlikte verici rolünü üstlenme gibi yetenekleri kazandıkları gözlenmiş, yeni yaklaşımların getirisi olan aktif öğrenci modelini sergileyebilmişlerdir.
- Ders içi etkinliklerin parçası olan öğrenciler “özgüveniyle hareket etme” başarısını göstererek kendi yeteneklerinin farkına varmışlardır. Ayrıca etkinlik öncesi derse katılmayan bazı öğrencilerin etkinliklerle birlikte aktif rol alması, öğretmen ve öğrenciler arasında büyük takdir kazanmış, bu öğrenciler açısından da “derste bende varım” özgüvenini kazanmalarına vesile olmuştur.
- T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersinde, öğrenciler bu çalışma ile birlikte tarih dersinin zevkli yönlerini keşfetmişler, etkinliklerle ders işleme sisteminin

devamını ve sürekliliğini gerek yazılı gerek sözlü olarak öğretmenlerine ifade etmişlerdir.

- Bilmedikleri ve alışkın olmadıkları bir sistemle karşılaşan öğrencilerin, ilk başta çalışmaya karşı önyargıları olsa da, süreç ilerledikçe sürecin parçası olma mutluluğu, sınıf ortamının eğlenceli ve özlenen ortama dönüşmesini sağlamıştır.
- Öğrencilerin tarih dersleri hakkında sahip oldukları “ezber, sıkıcı, monoton, tekdüze” imajında değişiklikler tespit edilmiş, öğrencilerin olayları farklı boyutları ile değerlendirme, farklı düşüncelere saygı gösterme gibi üst düzey değerleri kazandıkları gözlemlenmiştir.
- Çalışmanın başlarında bir öğrenci yaşadığı sınav(SBS) kaygısı sebebiyle yapılan etkinlikleri zaman kaybı olarak değerlendirmiş, bu durumu öğretmenine sözlü olarak belirtmiştir. Etkinliklere katılmada sorunlar yaşayan bu öğrenci, süreç ilerledikçe aktif öğrenmenin kalıcı öğrenmeye katkısını fark ederek, hem günlüğünde hem de sözlü olarak, kendisindeki bu tutum değişikliğini belirtmiştir. Çalışmada bu durum öğrenci adına ve araştırmacı adına önemli sonuç olarak değerlendirilmiş, eğitim sürecinde bir bireyi derse kazandırma adına öğrenci-öğretmen işbirliğinin önemini gözler önüne sermiştir.

5.1.2. Öğretmen (Öğreten) Açısından Sonuçlar

- Öğretmen açısından sonuçlar değerlendirilirken öğretmenle çalışmanın bitiminden iki ay (bu zaman aralığı, öğretmenin çalışmayı kendi başına devam ettirebilmesi adına) sonra yapılan görüşme verilerinden de yararlanılmıştır.
- Öğretmen-öğrenci iletişimde olumlu gelişmelerin olduğu tespit edilmiş, birkaç öğrenci ile ders işlemek yerine sınıf katılımının sağlandığı, öğretmenin de öğrendiği bir sınıf ortamı oluşmuştur.
- Öğretmen bu çalışma ile öğretmenlikle birlikte öğrencilik görevini de üstlenmiş, bu çalışmanın en bariz değişikliğine bizzat tanık olmuştur. Bunu da yapılan görüşmede, *“yeni bir şeyler öğrenmek gerçekten güzeldi, kendimde bu kadar ilerlemeler olacağını düşünmemiştim”* cümlesiyle ifade etmiştir.

- Öğretmenin T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük dersi hakkında bilgi ağırlıklı bir ders olması ve öğrencilerin sıkıldığı yönündeki düşüncelerinin etkinliklerle birlikte değiştiği gözlemlenmiş, öğretmen bu durum karşısında hissettiklerini, *“önceden bu dersin etkinliklerle işlenmesinin mümkün olmadığını düşünüyordum fakat etkinlikleri sınıfla uyguladıkça çok ta imkânsız olmadığını gözlerimle gördüm. Evet uygulanabilir...”* cümlesiyle ifade etmiştir.
- Öğretmen etkinliklerle birlikte, daha önce derse katılmayan öğrencilerin derslerde aktif rol almasından memnun olduğunu fark etmiş, bu durum da öğretmende özgüvene neden olmuştur. Öğretmen aktif öğrenme yönteminin en önemli özelliği aktif öğrenci katılımını kendi tecrübesiyle keşfetmiştir. Öğretmenin sınıfta aktif katılımları ile şaşırdığı öğrenciler hakkındaki yorumu da oldukça manidardır. *“bu çalışmanın öğrencilerimden özellikle bazıları üzerinde daha etkili olduğunu düşünüyorum. Seda ve Ayşe... Gerçekten çok fark var kendilerini daha iyi ifade ediyorlar, derslere katılıyorlar sizde gördünüz etkinliklere çok isteklilerdi. Seda sınavdan da 70 aldı inan çok şaşırdım.”*
- Öğretmen bu ders ile birlikte öğrendiklerini diğer derslerde de uygulama şansı bulmuş böylece çalışmayı kendi hayatına geçirebilmiştir. Bu durumu görüşme esnasında *“ 8.A sınıfında sizin katılımızla yaptığımız çalışmaları 8.B ve 8.C sınıflarında da eş zamanlı olarak uyguladım. Onlar da çok memnun kaldılar. Öğrenciler değişiklik istiyormuş bunu gördüm. Bu arada elma etkinliğimiz vardı ya onu da vatandaşlık dersinde “farklı kültürlere saygı” konusunda yaptık oraya da uygun bir etkinlikmiş.”*
- Öğretmen etkinlikleri kendi uygulattığı için kendine güveni artmış, diğer çalışmalar içinde iyi bir örnek teşkil etmiştir.
- Öğretmen bu çalışmaların, onu artık eski uyguladığı sisteme dönme imkânını ortadan kaldırdığını, öğrencilerin de beklentilerinin bu yönde olduğunu ifade etmiştir. Görüşme sırasında kullandığı şu mizahi cümle bu olayın özeti niteliğindedir. *“Artık eski sisteme istesem de dönemem çünkü öğrencilerin beklentisi arttı. Derse girer girmez “hocam bugün hangi etkinlikle ders işliyoruz?” diyorlar. Sen bana iyilik mi yaptın kötülük mü bilemedim...”*

- Öğretmenin ileriki çalışmalarında bu yaklaşımlar ışığında ders işleyip işlemediğini kontrol etme imkânına sahip olmadığımızı bilerek, öğretmende farklı bir bakış açısı, farkındalık oluşturduğunu düşündüğüm bu çalışmanın en önemli sonucunun ilgisini bu yöne çekmek olarak düşünülebilir.

5.1.3. Araştırmacı Açısından Sonuçlar

- Bu çalışma ile birlikte planlanan ile uygulanan arasındaki farkları görüp geri dönütler alınarak çalışmanın geliştirilebileceği,
- Teorikte yer alan bilgilerin, işin mutfağına girilmeden yani pratiğe dökülmeden bir anlam ifade etmediği,
- Süreç ne kadar planlanırsa planlansın o uygulandığı anda yaşanacak küçük bir sıkıntının amaçların çok dışına çıkılmasına neden olabileceği,
- Eğitimin, pamuk ipliğine bağlı hassaslığı içinde kimin ne kadar, ne öğrendiğinin tam olarak kestirilemediği ve sürprizlerle dolu bir süreç olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır.

5.2. Öneriler

- Bu çalışma yapıldığı tarih itibariyle yeni yaklaşımlar dikkate alınarak hazırlanan etkinlikler kapsamında değerlendirilmiştir. Çalışmanın başından sonuna kadar vurgulan en önemli kavram eğitimde “değişim” kavramıydı. Bir yıl hatta bir ay sonra bu çalışmada kullanılan etkinlikler geçmişte kalacak ve ihtiyaçları karşılamayacak olabilir. İşte bu yüzden bu ve diğer çalışmalarda yapılan etkinlikleri derslerinde kullanacak olan öğretmenlerin bu durumun farkında olması ve zamanın anlayışına göre daha doğru bir ifadeyle en iyi nasıl uygulanır? Mantığıyla hareket etmelidirler.
- Öğretmenler unutmamalıdır ki öğretmen kılavuz kitapları öğretmene yol göstermek adına bulunmaktadır. Programda asıl olan kazanımların en iyi şekilde öğrencilere aktarılmasıdır. Bu yüzden ki öğretmen kılavuz kitabı eksenli değil kazanım eksenli planlar yapılmalı ve uygulanmalıdır.

- Etkinlik “uygulamak için” uygulanmamalı, o kazanımın ve öğrencilerin yaşama geçirmelerine fırsat vermek adına uygulanmalıdır.
- Yapılandırmacı etkinlikler uygulamak, geleneksel yöntemleri saf dışı bırakmak olarak anlaşılmamalı, bazı durum ve şartlarda geleneksel yöntemlerin de kullanılabilirliği unutulmamalıdır. Çünkü her sistem kendinden önceki sistemin bazı doğrularını da beraberinde taşımaktadır.
- Yeni yaklaşımların getirileri önemli işbirliklerini zorunlu kılmaktadır. Bu açıdan okul- aile, okul-öğretmen, öğretmen-öğrenci iletişim dinamiği sürekli taze tutulmalı ve bu amaç için her birey üzerine düşen görevi yapmalıdır.
- Konu ve kazanımlarının sayıları göz önüne alındığında ve içerik olarak ağır bilgi içermesi ile 8.sınıf T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük dersi ya haftalık süre bakımından tekrar değerlendirmeli, ya da konuları biraz daha hafifletilmelidir.
- Yüksek lisans ve doktora eğitimini, eğitim alanında yapan bireylerin, eylem araştırmalarını kullanarak bu işi mutfağında, kendi ortamında ve kendi değişkenleri ile görmeleri hem araştırmacı açısından hem de çalışma grubu açısından büyük artılara sebep olduğu unutulmamalı ve böyle çalışmalar özendirilmelidir.
- Yeni gelişmeler hakkında öğretmenlerin daha fazla bilgi sahibi olabilmeleri için üniversitelerin birçok kişiye ulaşabildikleri projeler yapmalarına olanaklar sağlanmalı, özellikle bu durumdan habersiz olan öğretmenler tercih edilmelidir.
- Öğretmenlerin mezun olduktan sonra öğrendikleri ve sahip oldukları bilgi birikiminin gerisinde kalmadan, kendilerini aktif tutacak çalışmalar içinde yer almaları özendirilmelidir.
- Öğretmenler sık aralıklarla yeni yaklaşım, yöntem ve tekniklerden haberdar edilmeli, bunun için etkili hizmet içi eğitim süreçlerinden geçirilmelidirler.
- Eğitim bir süreçtir. Süreç olan bir kavramda belirli bir anı bilmek süreç hakkında bilgi sahibi olmak demek değildir. Bu yüzden yapılan çalışmaların mümkünse uzun zaman dilimlerine yayılması daha güvenli sonuçlara neden olacaktır.

KAYNAKÇA

- Açıkgöz K. Ü. (2004).** *Aktif Öğrenme* (6. Baskı). İzmir: Eylül Eğitim Dünyası Yayınları
- Adalar, H. (2010).** *Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin 8. Sınıf T.C. İnkılâp Tarihi Ve Atatürkçülük Dersi Yeni Öğretim Programına İlişkin Görüşlerinin Değerlendirilmesi*. Gaziosmanpaşa Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yüksek Lisans Tezi. Tokat
- Aktekin, S. (2009).** *Türkiye’de Tarih Eğitimi*, S: 27-44. Çok Kültürlü Bir Avrupa İçin Tarih ve Sosyal Bilgiler Eğitimi. (Edt: S. Aktekin, P. Harnett, M. Öztürk, D. Smart). Ankara: Harf Eğitim Yayıncılığı
- Arslan, Ö. (2008).** *İlköğretim 8. Sınıf T. C. İnkılap Tarihi Ve Atatürkçülük Dersi Öğretiminde Görsel Ve İşitsel Materyal Kullanımının Öğrencilerin Akademik Başarıları Ve Hatırda Tutma Düzeyleri Üzerindeki Etkisi*. Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Yüksek Lisans Tezi. İzmir
- Belenli, T. (2010).** Tarih Öğretimi ve Çoklu Zekâ Kuramı. Safran, M.(editör) *Tarih Nasıl Öğretilir? Tarih Öğretmenleri İçin Özel Öğretim Yöntemleri*. İçinde(S:54-62). İstanbul: Yeni İnsan Yayın Evi 1. Baskı
- Birişik, E. (2006).** *İlköğretim Sekizinci Sınıf T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük Dersinde Ders İçeriğinin Yapıcı Öğrenme Kuramına Göre Düzenlenmesinin, Akademik Başarıya Etkisi*. Çukurova Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Adana
- Candan, A.S. (2003).** *Tarih Öğretiminde Ayrıntılı Okuma Becerilerinin Geliştirilmesi* Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara.
- Demircioğlu, İ. H. (2004).** *Öğretim Stratejileri, Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Öğretimi* (4.Baskı). Ankara: Pegem A Yayıncılık,
- Demirel, Ö. & Kaya, Z. (2007).** *Eğitim Bilimlerine Giriş*. (2.Baskı). Pegem A Yayıncılık: Ankara

Doğan, Y. (2005). *Sosyal Bilgiler Dersinde Çağdaş Bilginin Edinimini ve Kullanımını Etkileyen Faktörlerin Analizi*. Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İlköğretim Anabilim Dalı. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Bursa

Doğan, Y. (2010). Tarih öğretiminde kanıtı sorgulama. Safran, M.(editör) *Tarih Nasıl Öğretilir? Tarih Öğretmenleri İçin Özel Öğretim Yöntemleri*. İçinde(S:159-167). Yeni İnsan Yayın Evi: İstanbul 1. Baskı

Dönmez, C. ve Yazıcı, K. (2008). *T.C. İnkılap Tarihi Ve Atatürkçülük Konularının Öğretimi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım Şubat.

Dilek, D. (2002). *Tarih derslerinde öğrenme ve düşünce gelişimi*. (2.Baskı). Ankara: Pegem A.

Ekinci, A. (2007). *İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programlarının Yapılandırmacı Yaklaşım Bağlamında Değerlendirilmesi* Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Sınıf Öğretmenliği.

Karaduman, H. (2005). *Sosyal Bilimler Dersinde Yapılandırmacı Öğrenme İlkelerine Göre Hazırlanan Öğretim Materyallerinin Öğrencilerin Derse İlişkin Tutumlarına, Başarılarına ve Hatırlama Düzeylerine Etkisi*. Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Eskişehir

Karakuş, F. (2006). *Sosyal Bilgiler Öğretiminde Yapıcı Öğrenme Ve Otantik Değerlendirme Yaklaşımlarının Öğrencilerin Akademik Başarı, Kalıcılık ve Sosyal Bilgiler Dersine Yönelik Tutumlarına Etkisi*. Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Adana

Karasar, N. (2009). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. (19.Baskı). Nobel Yayın Dağıtım: Ankara

Kaplan, E. (2005). *İlköğretim Öğrencilerinin Tarihsel Düşünme Becerilerinin Sözlü Tarih Çalışmalarıyla Geliştirilmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Kaya, B. (2008). *Oluşturmacı Yaklaşımına Göre Düzenlenen İlköğretim T.C. İnkılâp Tarihi Ve Atatürkçülük Dersinin Öğrenmeye Etkisi: Bir Eylem Araştırması.* Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Doktora Tezi. İstanbul

Kılıç, H. (2006). *İlköğretim 4. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersinde Kubaşık Öğrenme Yönteminin, Geleneksel Küme Çalışması Yöntemine Öre Benlik Saygısına Ve Akademik Başarıya Etkisi.* Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Adana

Köksal, H. (2007). *Tarih Öğretiminde Tarihsel Düşüncenin İki Felsefi Dayanağı.* Milli Eğitim, S.175, Yaz 2007, s.230-235.

Köstüklü, N. (2001). *Sosyal Bilimler ve Tarih Öğretimi.* Güney Ofset Matbaacılık: Konya

Kuş, E. (2003). *Nicel ve Nitel Araştırma Teknikleri.* Anı: Ankara

MEB, (2005). *Sosyal Bilgiler 6-7. Sınıf Programı.* MEB Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı: Ankara

MEB, (2007). *Tarih Dersi Öğretim Programı (9.Sınıf).* MEB Talim Ve Terbiye Kurulu Başkanlığı: Ankara

MEB, (2009). *Ortaöğretim 11.Sınıf Tarih Dersi Öğretim Programı.* MEB Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı: Ankara

MEB, (2009). *T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük (8.Sınıf) Öğretmen Kılavuz Kitabı.* Devlet kitapları: Ankara

MEB, (2009). *T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük Dersi (8.Sınıf) Programı.* MEB Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı: Ankara

Öner, Ü. (2007) *İlköğretim 7. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersinde Tarih Konularının Öğretiminde İşbirlikçi Öğrenme Yönteminin Öğrenci Başarısına Etkisi.* Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Diyarbakır

Özalp, O. (2000) *İlköğretim Okulları ve Liselerde Tarih Eğitimi.* S:4-7 İçinde: Tarih Vakfı Tarih Öğretiminin Yeniden Yapılandırılması. İstanbul: Tarih Yayınları

Özbaran, S. (2005). *Tarih-Tarihçi ve Toplum* (3.Baskı). İstanbul: Tarih Vakfı

Özçelik, İ. (2001). *Tarih Araştırmalarında Yöntem ve Teknikler*. Gündüz Eğitim ve Yayıncılık Ankara

Öztürk, M. (2014). *Coğrafya Eğitiminde Araştırma*. (2.Baskı) Mayıs Pegem Akademi: Ankara

Punch, F.K. (2005). *Sosyal Araştırmalara Giriş Nicel ve Nitel Yaklaşımlar*. (Çev. Dursun Bayrak, Beder Arslan, Zeynep Akyüz). Ankara: Siyasal Kitapevi.

Sağlam, H. İ. (2006). *Türkiye'deki Davranışçı ve Yapılandırmacı Sosyal Bilimler Öğretim Uygulamalarının Değerlendirilmesi*. Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Erzurum

Safran, M. (2002). *Türk Tarihi Öğretimi ve Meseleleri*. Türkler Ansiklopedisi, C:17, Ankara: Yeni Türkiye Yayınları.

Safran, M. (2010). *Tarih Nasıl Öğretilir? Tarih Öğretmenleri İçin Özel Öğretim Yöntemleri*. İstanbul: Yeni İnsan Yayın Evi 1. Baskı

Şişman, M. (2007). *Eğitim Bilimlerine Giriş*. (3.Baskı). Pegem A Yayıncılık: Ankara

Yapıcı, G. (2006). *Dört Kültürde Tarih Öğretimi Yaklaşımı: İngiltere, Fransa, İsviçre ve Türkiye Örnekleri*. Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul

Yekrek, Ş. (2006). *İlköğretim Sekizinci Sınıf T.C. İnkılâp Tarihi Ve Atatürkçülük Dersinde Çoklu Zekâ Kuramının Öğrencilerin Erişimine Ve Derse Karşı Tutumlarına Etkisi*. Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Bolu

Yel, S. (2005). *İlköğretim Okullarında Atatürk İlke ve İnkılaplarının Öğretilmesinde Yeni Yöntem ve Yaklaşımlar*. (Saray, M. ve Tosun, H). İlk ve Orta Öğretim Kurumlarında T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük Konularının Öğretimi. Mevcut Durum Sorunlar ve Çözüm Önerileri. İçinde (s: 108-145)Atatürk Araştırma Merkezi. Ankara

Yelken, Y. T. (2010). Oluşturmacı Öğrenme Kuramları, Tarih Nasıl Öğretilir? (Editör: Safran, M.). Yeni İnsan Yayınevi 1.baskı. İstanbul

Yıldırım, Ş. ve Şimşek, H. (2008). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri* (7.Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.

<http://ttkb.meb.gov.tr>

<http://tdkterim.gov.tr/bts/>

E K L E R

Etkinlik 1 İlk Zaferimiz

Kazanım: “Kurtuluş Savaşı’nda Doğu ve Güney Cepheleri’nde yapılan mücadeleleri, sebep ve sonuçları açısından değerlendirir.”

Süre: 40dk

Anahtar soru

Doğu ve Güney Cepheleri’nde yapılan mücadelelerin Kurtuluş Savaşı’nda ki önemi nedir?

Dersin amacı

Doğu ve Güney Cepheleri’nde karşılaştığımız Ermenilerle geçmişten günümüze kadar yaşananları değerlendirir.

Hedeflenen Öğrenme Çıktıları

Bütün Öğrenciler Doğu ve Güney Cepheleri’nde Ermenilerle çatışma sebeplerini görebilecektir.

Birçok Öğrenci Kurtuluş Savaşında Doğu ve Güney Cephelerinde Ermenilere karşı kazanılan başarıların siyasi önemini değerlendirebilecektir.

Bazı Öğrenciler Ermenilerle olan ilişkilerin bozulma nedenlerini kavrayacaklar. Günümüz Ermeni iddialarını geçmişle kıyaslayabilecektir.

Başlangıç

Sınıf, sayısına göre gruplara bölünür. (gruplar en fazla 4’er kişiden oluşmalıdır) her gruba bir elma verilir. Öğrencilerden bu elmada neler gördüklerini inceleyip sınıfla paylaşımları istenir. Gruplardan gelenler tahtaya not edilir. Farklılıklar vurgulanır. Daha sonra bu elmaları Osmanlıda yaşayan gruplardan biriyle isimlendirmeleri istenir.(her grup farklı isimlendirme yapacaktır.) gruplardan birinden alınan elma ortadan ikiye bölünür. Ortaya çıkan şekil öğrencilere gösterilerek yorumlanması istenir. Osmanlının gruplara bakışı vurgulanır. (elma ortadan ikiye bölündüğü zaman yıldız şekli ortaya çıkmaktadır. Osmanlının, kendi bünyesinde yaşayan milletlerin, ırkları, dilleri ve dinleri farklı olsa da hoşgörüsüyle yaklaştığı vurgulanacaktır.)

10dk

Ana etkinlikler 1-) Öğrencilere çalışma yaprağı 1 dağıtılır ve öğrencilerden okumaları istenir. Metin okuduktan sonra öğrencilerin bilgileri kronolojik olarak sıralamaları istenir. 2-) Öğrencilere örnek olarak alınmış hikâye okutulur elerindeki çalışma yaprağı 1’den de hareketle Türk Ermeni ilişkilerinin neden bozulduğunu tespit etmeleri istenir. (Tehcir Kanunu vurgulanacaktır) 3-) Sizde çok güvendiğiniz bir arkadaşınız tarafından ihanete uğrasaydınız neler hissederdiniz? Böyle bir sorunu çözmek için neler yapardınız? Sorusu yöneltilerek öğrencilerin olayları kendi yaşamlarıyla ilişkilendirmesi sağlanır	20dk
Sonuç Gruplara orta kısmında “ Doğu ve Güney Cephelerinde yapılan mücadelelerin sebepleri” “Doğu ve Güney Cephelerinde yapılan mücadelelerin sonuçları” “ Doğu ve Güney Cephelerinde yapılan mücadelelerin önemi” yazılı büyük kartonlar dağıtılacak, gruplardan bu kartonlara grupça düşünerek cevaplarını yazmaları istenecektir. Bütün kartonlar bütün grupları dolaşacaktır. (Gümrü anlaşmasının siyasi önemi ve ilk oluşu vurgulanacaktır.)	10dk

TBMM ile Ermenistan devleti arasında 2-3 Aralık 1920 tarihinde Gümrü Anlaşması imzalanmıştır. Anlaşmayla birlikte Ermenistan işgal ettiği yerlerden çekilmiş Kars ve çevresi Türkiye'ye katılmıştır.

Sovyet Rusya ile imzalanan 16 Mart 1921 tarihli Moskova ve bu devlete bağlı cumhuriyetlerle yapılan 13 Ekim 1921 tarihli Kars anlaşmaları ile Türkiye Ermenistan sınırı belirlenmiştir.

Ermeniler tarafından 1915 olayları hakkındaki Ermeni iddiaları uluslar arası kamuoyunda zaman zaman gündeme gelmektedir. Bunlardan biride Mart 2010 da Amerikan dış ilişkiler komitesi, 1915 olaylarını "ermenî soykırımı" olarak tanıyan yasa tasarısını kabul etmesidir.

Türk Ermeni İlişkileri

Cumhuriyetin kuruluşundan sonra da Türkiye karşıtı faaliyetlerine ara vermeden devam eden Ermeni terör örgütleri diplomatlarımıza yönelik suikastlarına 1970'li yıllarda tekrar başladılar. 1973 de Los Angeles başkonsolosu Mehmet Baydar ve konsolos Bahadır Demir'in öldürülmesiyle başlayan cinayetler 1980'li yıllara kadar devam etti.

Osmanlı imparatorluğu zamanında ülkenin çeşitli yerlerinde Türklerle bir arada yaşayan Ermeniler, 19. Yüzyılda ortaya çıkan milliyetçilik akımının etkisiyle ve dış güçlerinde kışkırtmasıyla Osmanlıya karşı isyanlara başladılar. Özellikle İngiltere ve Rusya Osmanlı devleti üzerindeki emellerini gerçekleştirmek amacıyla Ermenileri isyana teşvik ettiler. Bunun yanında Ermeniler kurdukları çetelerle Osmanlı devletine karşı silahlı faaliyetlerde bulundular. Osmanlı devleti 1915 Şubatında başlayan ve Van, muş ve Bitlis illerinde bazı Ermeniler tarafından çıkarılan isyanlar ve halka yönelik saldırıları da değerlendirerek " Sevk Ve İskân Kanunu'nu" 27 Mayıs 1915'de çıkarmak zorunda kalmıştır. Bu kanunla, ordunun ve bölge halkının güvenliği için bazı Ermeniler ülkenin güvenli bölgelerine göç(tehcir) ettirilmişlerdir.

SORULARI ÇÖZELİM

Aşağıdaki soruları Çalışma Yaprağı 1’de bulunan bilgilerden yararlanarak cevaplayınız.

1-) Çalışma yaprağı 1’de yer alan bilgileri kronolojik olarak tarih şeridinde gösteriniz.

2-) “... Ölüm sinsice çöküyordu yüreklere. Yıllardır dost bildikleri; iyi günde kötü günde tuzlarını, ekmeklerini paylaştıkları Ermeni komşularının evlerinden de ölüm yağıyor şimdi. İhanet türkülleri kol geziyordu sokaklarda. Alçaklık hiç bu kadar acımasızlaşmamıştı.

“Ermeni evleriyle Türk evleri aynı sokakta yan yana. Fark gözetilmemiş yıllardır. Hırlakyan mebus diye İstanbul’a gönderilmiş. Bu kadar içli dışlyken birden bire değişmişti her şey. Yıllarca iç içe yaşadıkları, bir memlekette aynı vatandaşlık haklarıyla birlikte yaşayan bu insanlar, Fransızların şehri işgaliyle nasılda değişiverdiler! Dost bilinen kapılardan, çanları her vakit çalan kiliselerden kurşunlar yağıyor Maraşlının kalbine kalbine...”

Milli Mücadele’de Kınalı Eller “Söz Veriyorum” Osman Alagöz

Yukarda örnek olarak verilen hikâyeyi de göz önüne alarak geçmişten günümüze Türk Ermeni ilişkilerini bozan etmenler neler olabilir? Yazınız.

3-) Sizde çok güvendiğiniz bir arkadaşınız tarafından ihanete uğrasaydınız neler hissederdiniz? Böyle bir sorunu çözmek için neler yapardınız?

Etkinlik 2 “Destanlaşan Direniş”

Kazanım: “ *Kurtuluş Savaş’ında Doğu ve Güney cephelerinde yapılan mücadeleleri, sebep ve sonuçları açısından değerlendirir.* ”

Süre: 40dk

Anahtar soru

Güney Cephesi’nde Türk halkının vatanseverliği nasıl kendini gösterdi?

Dersin amacı

Güney cephesi savaşlarını değerlendirerek, Türk vatanseverliğini özümser.

Hedeflenen Öğrenme Çıktıları

Bütün Öğrenciler Güney Cephesinde yapılan mücadelelerin teorik bilgisine sahip olacaklardır.

Birçok Öğrenci Güney Cephesinde yapılan mücadelelerde Türk vatanseverliğini ve mücadelesini değerlendirecektir.

Bazı Öğrenciler ülke topraklarının birçok zorluklar geçirerek korunduğunu ve bugünlere geldiğini değerlendirerek çıkarımda bulunur.

Başlangıç

1-)Öğrencilere milli mücadeleye katılmış kadın ve erkek önemli isimler öğrencilere gösterilir. Bu kişilerin resimleri sınıfın bir çok yerine asılır. Bu resimlerdekilerin kimler oldukları hakkında öğrencilerden fikirler alınır. (Resimler 1)

2-) “Maraş, Urfa, Antep” gibi şehirlerimizin unvanları ve niçin böyle adlandırılmış oldukları sorulur. Bu şehirlerin yerleri tahtaya asılan Türkiye haritasında öğrencilere gösterilir.

5dk

Ana etkinlik 1-) öğrencilere konu hakkında bilginin verildiği bilgi kağıdı 1 dağıtılır ve öğrencilerin bu kağıtları incelemeleri ve okumaları istenir. Öğrencilere bununla birlikte çalışma yaprağı 1 de dağıtılır. Öğrenciler bilgi kağıdını okuduktan sonra soruları cevaplarlar.(bu çalışmadan sonra öğretmen güney cephesinde yapılan mücadeleleri kısaca özetleyecektir. 2-) öğrencilere çalışma yaprağı 2 dağıtılır ve öğrencilerin bu soruları da cevaplamaı beklenir. Daha sonra cevaplar sınıfta beraber tartışılır.	25
Sonuç Öğrencilere sınıfın duvarında asılı bulunan resimlerden birer isim seçmelerini ve bu kişilerin ağzından gençlere vatanseverlik hakkında bir mesaj söylemeleri istenir. Burada aktif öğrenme yöntemlerinden hızlı tur tekniğı kullanılacaktır.(hızlı tur, öğrencilerin ne söyleyeceklerini düşünüp, bir öğrencinin başlangıç yapmasıyla başlayan ve daha önce söylenmiş bir şeyi sırası gelen söylemeyecek şekilde düzenlenir)	10

Resimler 1

(Nene Hatun)

(Kara Fatma)

(Tayyar Rahime Hanım)

(Şahin Bey)

(sütçü imam)

Bilgi Kağıdı 1

Güney Cephesi

İngilizler, Mondros Ateşkes Anlaşması'ndan sonra Musul, Antep, Urfa ve Maraş'ı işgal ettiler. İngiltere ve Fransa, daha sonra kendi aralarında yeni bir antlaşma imzalayarak işgal bölgelerinde değişiklik kararı aldılar (**15 Eylül 1919**). Antep, Urfa ve Maraş'ı İngilizlerden teslim alan Fransız birlikleri içinde, Fransız üniforması giymiş Ermeniler de bulunmaktaydı.

Ermeniler, bölgedeki Türklere, giderek artan zulüm ve işkence uygulamaya başladılar. Ermeni saldırıları karşısında bölge halkı da silahlı direniş başlattı. Sivas Kongresi'nin ardından oluşturulan **Temsil Heyeti**, halkı teşkilatlandırması için bölgeye subaylar yolladı. Türk milleti, bu subayların öncülüğünde Fransızlara karşı direnişlerini artırdılar.

Maraş'ı işgal eden Fransızlar, Ermenilerle birlikte yöredeki halka çeşitli saldırılarda bulunarak baskı ve şiddet uyguladılar. Fransızlar, Maraş Kalesi'nden Türk bayrağını indirerek yerine Fransız bayrağını çektiler. Bu ise Maraş halkının büyük tepkisine yol açtı. Bunun üzerine Maraşlılar ayaklandılar. Sütçü İmam'ın attığı ilk kurşunla düşmana karşı direniş hareketi başladı. Direniş sonunda Fransızlar, kenti terk etmek zorunda kaldılar. **12 Şubat 1920**'de kentten çekildiler. Bu başarısından dolayı Maraş'a, Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından **Kahraman** unvanı verilmiştir (**1973**).

Urfalılar da Fransızlara karşı direnişe başladılar. Urfalılar, uzun çarpışmalardan sonra kenti işgal kuvvetlerinden kurtardılar (**11 Nisan 1920**). Türkiye Büyük Millet Meclisi, bu üstün başarısından dolayı Urfa'ya **Şanlı** unvanını verdi (**1984**).

Antep halkı, Fransızlar ile Ermenilerin baskı ve zulümleri karşısında mücadeleye başladı. Bu mücadelede Şahin Bey önemli kahramanlıklar gösterdi. Antep, uzun çarpışmalardan ve zorlu bir direnişten sonra **9 Şubat 1921**'de düşmana teslim oldu. Bu kahramanlık ve on bir ay süren direnişten dolayı, Türkiye Büyük Millet Meclisi, bu kente **Gazi** unvanını verdi (**1921**).

(<http://www.sosyalbilgilerci.com/kurtulus-savasinda-guney-cephesi/>)

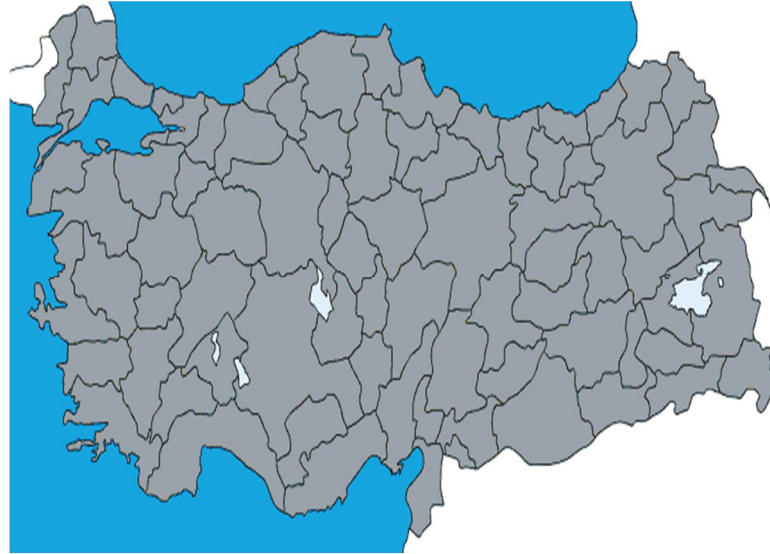
Çalışma Yapağı 1

1-) Maraş'ın yerini harita da göstererek yeşile boyayınız.

2-) Kurtuluş Savaşında "Maraş" hakkında öğrendiklerinizi buraya yazınız.

1-) Urfa'nın yerini harita da göstererek sarıya boyayınız.

2-) Kurtuluş Savaşında "Urfa" hakkında öğrendiklerinizi buraya yazınız.

1-) Antep'in yerini harita da göstererek maviye boyayınız.

2-) Kurtuluş Savaşında "Antep" hakkında öğrendiklerinizi buraya yazınız.

ÇALIŞMA YAPRAĞI 2

A) *“...Gün geldi söylentiler gerçek oldu. Yunanlılar önce İzmir’e girdi, oradan da Ödemiş’e kadar ilerledi. Halk bir mana veremedi, harp sonrası düşmanın tekrar ülkelerini işgal edişine. “hani cenk bitti idi ya, hani sulh olduydu ya! Topsuz tüfeksiz, memleket teslim edilir mi?”serzenişleri ve isyanları duyulmaya başladı. İçten içe kıpırdanmalar vardı halkta. Gözler ateş kusuyordu. ...”*

Milli Mücadele’de Kınalı Eller “Hevbe” Osman Alagöz

B) *“...Osmaniye’nin Fransızlar tarafından işgal edilmesini bir türlü hazmedemedi. Ara ara, “ne işi var bu melunların bizim toprağımızda!” deyip kızgınlığını dışa vuruyordu. Köylünün dilinde Fransızların Adana’da yaptığı zulümler dolaşıp duruyordu. İşlenen zulümleri duydukça Rahime’nin nefreti artıyor, sonrasında da kendi kabuğuna çekiliyordu. ...”*

Mili Mücadele’de Kınalı Eller “Son Arzu” Osman Alagöz

C-) *“...İşgal sonunda kanlı bir savaşa dönüşmüştü. Önce İngilizler, sonra da Fransızlar işgal etmişti Maraş’ı. Anlaşma gereği şehri İngilizlerden teslim alan Fransızlar, şehirdeki azınlıkların da desteğiyle Türk halkı üzerinde hâkimiyet kurmaya çalışıyorlardı. Bir yandan soğuk bir yandan işgal... Maraşlının yüreğinde tedirginlik ve kaygı hüküm sürmekte... Esaret, yüreklerdeki hürriyet közünü her geçen gün daha bir derinden körüklemekte... İçten içe bir volkan gibi patlamaya hazır Maraşlı. ...”*

Mili Mücadele’de Kınalı Eller “Söz Veriyorum” Osman Alagöz

Aşağıdaki soruları yandaki paragraflara göre cevaplayınız

1-) Yandaki (A) paragrafına göre Yunanlıların işgal ettikleri yerler nelerdir yazınız?.....

2-) Yandaki (B) paragrafına göre Fransızlar hangi bölgeyi işgal etmişlerdir?.....

3-) Yandaki (C) paragrafına göre İngilizlerden Fransızlara devredilen bölge neresidir yazınız?.....

4-) Bu üç paragrafta da ortak olan öğeler sizce nelerdir?.....

5-) İşgal devletler niçin özellikle bu bölgeleri seçmişlerdir nedenlerini araştırınız?.....

6-) bu işgaller nasıl sonuçlanmıştı. Bilgilerinizden yola çıkarak yazınız.

Etkinli 3 “İstiklal Milletimindir”

Kazanım: “Batı Cephesinde Kuvayı-millîye birliklerinin faaliyetlerini ve düzenli ordunun kurulmasını değerlendirir.”

Süre: 40dk

Anahtar soru

Kuvayımillîye ve düzenli ordunun
Kurtuluş Savaşında beraberinde
getirdikleri nelerdir?

Dersin amacı

İnönü ve Kütahya Eskişehir savaşları
ile birlikte imzalanan antlaşmaları,
konferansları, değerlendirerek,
çıkarımda bulunur

Hedeflenen Öğrenme Çıktıları

Bütün Öğrenciler İnönü ve Eskişehir Kütahya savaşları ile Londra konferansı, Moskova antlaşması, Afganistan antlaşması, gibi olayları kronolojik olarak değerlendirebilecektir.

Birçok Öğrenci İnönü ve Eskişehir Kütahya savaşları ile Londra Konferansı, Moskova Antlaşması, Afganistan Antlaşması, gibi olayların kurtuluş savaşındaki önemini kavrayarak, çıkarımlarda bulunacaktır.

Bazı Öğrenciler İnönü ve Eskişehir Kütahya Savaşları İle Londra Konferansı, Moskova Antlaşması, Afganistan Antlaşması, gibi olayların ulusal ve uluslar arası etkilerini değerlendirecektir.

Başlangıç (Ders başlamadan önce öğrencilerin rahat hareket etmelerini sağlayacak şekilde sınıf ortamı düzenlenir.) 1-) Öğrenciler 2'li gruplara ayrılır ve gruptan birinin A diğerinin de B olması istenir. Önce A'ların sınıfta ayrılan bölümde gözleri kapalı olarak dolaşmaları istenecektir.(öğrenciler kolları önde ve yavaş olarak dolaşmaları konusunda uyarılacak ve güvenlik önlemleri alınacaktır.) daha sonra aynı işlemi B'ler yapacaktır. Bundan sonra öğrencilere neler hissettikleri sorulacaktır. Daha sonra A'lar gözlerini kapatıp B'lerin yardımıyla sınıf içinde dolaşacak, bu etkinlik sonunda da öğrencilerin neler hissettiği sorularak iki etkinlik arasındaki farkları açıklamaları istenecektir. (bu etkinlik tamamlandıktan sonra düzenli ordunun önemiyle ilişkilendirilecektir. Kendi başlarına değil de bir arkadaş desteğiyle daha başarılı olduklarını gören öğrenciler düzenli ordunun da önemini anlayacaklardır. (Not: öğretmen kuvayımillie'nin de başarılarını vurgulayarak düzenli ordunun gerekli olduğunu vurgulayacaktır.) 2-) Öğrenciler 2 gruba ayrılacaklardır. Uzun bir bez parçası alınarak bu bez parçasının “iki taraf arsında paylaşılamayan” bir şeyi simgelediği birkaç dakika içerisinde hangi grup daha çok elemanı kendi tarafına çekerse bu bez parçasının onların olacağı yönergesi verilecektir.(güvenlik önlemleri alınarak, öğrenciler de uyarılarak etkinlik gerçekleştirilecektir.) (kazanan gruba ne hissettikleri, kaybeden gruba ne hissettikleri sorulacaktır. Savaşlarda da bir istenilen bölgenin ya da simgenin varlığı, kazanmanın ve ya kaybetmenin savaşlarda olası olduğu, vurgulanacaktır. Eskişehir Kütahya savaşları gibi)	10dk
---	-------------

Ana etkinlikler Öğrenciler 4'er kişiden oluşan gruplara bölünecektir. Gruplara çalışma yaprağı 1 dağıtılacaktır. Gruplar işbirliği içinde bu çalışmayı gerçekleştireceklerdir. Çalışma tamamlandıktan sonra sınıfla paylaşılacak ve öğretmen kısaca özetleyecektir. Öğrenciler konuların bilgisine ders kitaplarının "istiklal milletimindir" adlı konu başlığından ulaşabilirler.	20dk
Sonuç Öğrencilerden Bu derste ve çalışma yapraklarındaki başarılarından yola çıkarak, o dönemin gazetelerinde muhabir olduklarını hayal etmeleri, nasıl gazete manşeti hazırlarlardı yazmaları ve sınıfta paylaşımları istenir.	10dk

Çalışma yaprağı 1

Değerli öğrenciler grup arkadaşlarınızla elde ettiğiniz bilgileri gerekli yerlere yazınız.

“1. İnönü Zaferi”

Kim?

Ne yapar?

Kim için? Ne için?

Ne zaman?

Nerede?

Nasıl?

Niçin?

Cümle formu

“Eskişehir Kütahya Savaşları ”

Kim?

Ne yapar?

Kim için? Ne için?

Ne zaman?

Nerede?

Nasıl?

Niçin?

Cümle formu

“Londra Konferansı”

Kim?

Ne yapar?

Kim için? Ne için?

Ne zaman?

Nerede?

Nasıl?

Niçin?

Cümle formu

“Moskova Antlaşması ”

Kim?

Ne yapar?

Kim için? Ne için?

Ne zaman?

Nerede?

Nasıl?

Niçin?

Cümle formu

“2. İnönü Zaferi ”**Kim?****Ne yapar?****Kim için? Ne için?****Ne zaman?****Nerede?****Nasıl?****Niçin?****Cümle formu****“Afganistan Dostluk Antlaşması ”****Kim?****Ne yapar?****Kim için? Ne için?****Ne zaman?****Nerede?****Nasıl?****Niçin?****Cümle formu**

Etkinlik 4 “İstiklal Marşımız yazılıyor!”

Kazanım: “Batı Cephesinde Kuvayimillîye birliklerinin faaliyetlerini ve düzenli ordunun kurulmasını değerlendirir.”

Süre: 40dk

Anahtar soru

Kurtuluş Savaşı devam ederken niçin böyle bir marşa ihtiyaç duyulmuştur?

Dersin amacı

İstiklal Marşımızı diğer marşlarla kıyaslayarak hangi duygularla ortaya çıktığını özümser.

Hedeflenen Öğrenme Çıktıları

Bütün Öğrenciler İstiklal Marşının yazıldığı dönemi ve şartları bileceklerdir.

Birçok Öğrenci İstiklal Marşının diğer milletlerin marşlarıyla biçimsel benzerlik ve farklılıklarının olduğunu görecektir.

Bazı Öğrenciler İstiklal Marşının yazıldığı dönem ve sonrasını düşünerek sorumluluk, bağımsızlık, duyarlılık değerlerini özümseyeceklerdir.

Başlangıç Öğrencilere istiklal marşımız dinlettirilecek ve neler hissettikleri sorulacaktır. (bütün öğrencilerin hissettikleri duygular alınacaktır.)	5dk
Ana etkinlikler 1-) Öğretmen öğrencilere istiklal marşının yazarı, yazıldığı dönem, istiklal marşının kabulü ve tarihi gibi teorik bilgileri anlatacaktır. 2-) Öğrenciler 4 gruba ayrılacak ve öğrencilere “istiklal marşımız ve diğer milletlerin marşları” bulunan etkinlik yaprağı 1 ve soruların bulunduğu çalışma yaprağı 1 verilecektir. (öğrencilerin yapmaları gerekenler anlatılacak ve grupla çalışmaları için 10 dk süre verilecektir. Öğrenciler çalışmalarını tamamladıktan sonra gruplar cevaplarını sınıfla paylaşacaktır.	20dk
Sonuç Gruplara A4 kağıtları ve birer adet zarflar dağıtılacak ve öğrencilerden Mehmet Akif Ersoy’a bu güzel marşı oluşturduğu için teşekkür mektubu yazmaları istenecektir. Gruplar mektuplarını yazdıktan sonra grupların oylamasıyla en güzel mektup birinci seçilip panoya asılacaktır.	15dk

Etkinlik yaprağı 1

Sevgili öğrenciler aşağıda bazı ülkelerin milli marşları ile ülkemizin milli marşı olan istiklal marşı verilmiştir. Bunlardan hareketle sorulara cevap vermeniz beklenmektedir.
Başarılar

İSTİKLAL MARŞI

Mehmet Akif Ersoy 1921

Korkma, sönmez bu şafaklarda yüzen al sancak;
Sönmeden yurdumun üstünde tüten en son ocak.
O benim milletimin yıldızıdır parlayacak;
O benimdir, o benim milletimindir ancak.

Çatma, kurban olayım çehreni ey nazlı hilal!
Kahraman ırkıma bir gül! ne bu şiddet bu celal?
Sana olmaz dökülen kanlarımız sonra helal,
Hakkıdır, Hakk'a tapan, milletimin istiklal!

ABD MİLLÎ MARŞI

(Söz: Francis Scott Key, müzik: John Stafford Smith, yazılışı: 1814, kabulü: 1931)

Pul Pul Yıldızlı Sancak

Ah, söyle, görebiliyor musun şafağın ilk ışıklarında,
Alacakaranlığın son pırıltıları içinde öylesine övünçle selamladığımızı,
O tehlikeli kavgada kalın çizgileri ve parlak yıldızlarıyla,
Tabyalar üzerinden görkemli dalgalanışını izlediğimizi?
Ve roketlerin kızıl ışığı, havada patlayan bombalar,
Tanıtladılar tüm gece, bayrağımız hâlâ oradadır.

Ah, söyle o pul pul yaldızlı sancak hâlâ dalgalanıyor mu?

Toprağı üzerinde özgür insanların ve vatani üzerinde yiğitlerin?
Kıyıda, denizin sisleri içinden belli belirsiz görülen,
O kıyı ki orada düşmanın böbürlenmiş ordusu son derece sessizlik içinde yatmaktadır,
Nedir o, esen yelde, yüksek tepenin üstünden, Esintiyle bir kaybolup, bir görünen?
Bir alazlanıyor ışıltısında sabahın ilk ışığının,
Bir tüm görkemiyle yansıyarak parlıyor sular üzerinde,

İşte bu, pul pul yıldızlı sancaktır, ah, uzun yıllar dalgalansın...

ÇİN CUMHURİYETİ (FORMOZA) MİLLÎ MARŞI

(Söz: Sun Yatsen, Müzik : Cheng Mao-Yun, Kabulü: 1929)

Üç halk ilkesidir partimizin yolu, Amacımız özgür bir ülke kurmak.
Barış içinde bir dünya için
Yoldaşlarımıza, gönüllülere önderlik edip,
Güneş ve yıldız ile
Amacımıza hızla ulaşalım,
İçtenlikle ve cesaretle,
İnançla ve sadakatle,
Tek yürekle, tek ruhla,
Aynı inançla, aynı hedefe!

İNGİLİZ MİLLÎ MARŞI

(17. yüzyılda anonim, yaygınlaşmaya başlaması; 1744)

Tanrı korusun iyi yürekli kralımızı,
Uzun ömürler soylu kralımıza,
Tanrı kralı korusun!
Yengin kılsın onu,
Mutlu ve şanlı,
Başımızdan etmesin eksik;
Tanrı kralı korusun!
Tanrım en seçkin yetenekleri elindeki
Ona bağışla gönülden kucaklar dolusu.
Uzun yıllar başımızdan eksilmesin diye;
Savunsun diye yasalarımızı.
Ve haklı kılsın bizi diye
Tüm yüreğimiz ve sesimizle haykırmamız için
Tanrı kralı korusun!

MISIR MİLLÎ MARŞI

Memleketim, memleketim, memleketim
Sevgim ve kalbim senin içindir.
Ey ülkelerin anası Mısır
Sen hedefim ve gayemsin
Ve bütün insanların gayesi
Seni elde etmek için birçok el uzanır
Memleketim, memleketim, memleketim
Sevgim ve kalbim senin içindir
Mısır, sen, incilerin en güzelisin
Zamanın alnı üzerinde parlayan bir inci
Ülkem, özgür olarak yaşayasın
Düşmanlara rağmen esenlik içinde olasin
Memleketim, memleketim, memleketim
Sevgim ve kalbim senin içind

Sorular

1-) Bütün marşlarda ortak olan ifadeler, kelimeler var mı? Varsa bunları yazınız.

.....

2-) Marşlarda hâkim olan duygular neler olabilir belirtiniz?

[illegible]

3-) İstiklal marşında hangi duygulara yer verilmiştir. Diğer marşlardan farklı olduğunu düşünüyor musunuz? Eğer farklılık varsa sizce bunun sebebi neler olabilir.

[illegible]

Etkinlik 5 “Savaş Rağmen Eğitim Kongresi”

Kazanım: “Kurtuluş Savaşı’nın yaşandığı ortamda Atatürk’ün Maarif Kongresi yaparak Türkiye’nin milli ve çağdaş eğitimine verdiği önemi kavrar.”

Süre: 40dk

Anahtar soru

Atatürk’ün eğitime verdiği önem
Kurtuluş Savaşı sırasında nasıl gözler
önüne serildi?

Dersin amacı

Atatürk’ün Kurtuluş Savaşının
olduğu sırada maarif kongresini
yapmasını değerlendirerek, eğitime
verilen önemi kavrar.

Hedeflenen Öğrenme Çıktıları

Bütün Öğrenciler Maarif Kongresinin kurtuluş savaşı sırasında gerçekleştiğini bilirler.

Birçok Öğrenci Atatürk’ün eğitime verdiği önemle, Maarif Kongresinin yapılmasının ilişkisini kurabilir.

Bazı Öğrenciler Atatürk’ün Kurtuluş Savaşının olduğu sırada maarif kongresini yapmasını değerlendirerek, eğitime verilen önemi kavrar.

Başlangıç

Sınıf gruplara ayrılacaktır. bu gruplara Mustafa Kemal Atatürk’ün eğitimle alakalı değişik zamanlarda söylemiş olduğu sözler dağıtılacaktır. (sözler 1) öğrencilerden düşünceleri alınacaktır.

5dk

Ana etkinlikler 1-) Öğretmen öğrencilerin tam karşısına oturacak ve kendini “ ben Hamdullah Suphi bey'im” bana benimle ilgili merak ettiklerinizi sorabilirsiniz” diyerek öğrencilerden gelen soruları yanıtlayacaktır. 2-) Gruplara hazırlanan bilgi kağıdı 1 dağıtılacaktır. Grupların bu kağıtlardan hareketle bir senaryo yazmaları ve her grup elemanında rol alacağı istenecektir. Öğrencilere bu çalışmalarını yapmaları için 10 dakika süre verilecektir. Gruplar tek tek sergileyecekler, izleyen gruplar da gördükleri hakkında yorum yapacaklardır.	30dk
Sonuç Gruplardan, Atatürk'ün savaşa rağmen eğitime verdiği önemi anlatan bir şarkı yazmalarını ve bunu söylemeleri istenir.	5dk

Sözler 1

Atatürk'ün Eğitimle İlgili Söylediği Sözler

Bir millet irfan ordusuna sahip olmadıkça, muharebe meydanlarında ne kadar parlak zaferler elde ederse etsin, o zaferlerin kalıcı sonuçlar vermesi ancak irfan ordusuna bağlıdır. 1923

Öğretmenler her fırsattan yararlanarak halka koşmalı, halk ile beraber olmalı ve halk, öğretmenin çocuğa yalnız alfabe okutan bir varlıktan ibaret olmayacağını anlamalıdır. 1927

Milli eğitimde süratle yüksek bir seviyeye çıkacak olan bir milletin, hayat mücadelesinde maddi ve manevi bütün kudretlerinin artacağı muhakkaktır. 1928

Milli eğitim ışığının memleketin en derin köşelerine kadar ulaşmasına, yayılmasına özellikle dikkat ediyoruz. 1924

En önemli ve verimli vazifelerimiz milli eğitim işleridir.

Milli eğitim işlerinde kesinlikle zafere ulaşmak lazımdır. Bir milletin gerçek kurtuluşu ancak bu şekilde olur. Bu zaferin sağlanması için hepimizin tek vücut ve tek düşünce olarak bir program üzerinde çalışması lazımdır. Bence, bu programın iki esaslı noktası vardır:

(a) Sosyal hayatımızın ihtiyaçlarına uygun olması

(b) Çağın gereklerine uymasındır. 1922

Milli Eğitim programımızın, Milli Eğitim siyasetimizin temel taşı, cahilliğin yok edilmesidir.

Cahillik yok edilmedikçe, yerimizdeyiz... Yerinde duran bir şey ise geriye gidiyor, demektir. Bir taraftan genel olan cahilliği yok etmeye çalışmakla beraber, diğer taraftan toplumsal yaşamda bizzat faal ve faydalı, verimli elemanlar yetiştirmek lazımdır. Bu da ilk ve orta öğretimin uygulamalı bir şekilde olmasıyla mümkündür. Ancak bu sayede toplumlar iş adamlarına, sanatkarlarına sahip olur. Elbette milli dehamızı geliştirmek, hislerimizi layık olduğu dereceye çıkarmak için yüksek meslek sahiplerini de yetiştireceğiz. Çocuklarımızı da aynı öğretim derecelerinden geçirerek yetiştireceğiz. 1922

Gelecek için yetiştirilen vatan çocuklarına, hiçbir güçlük karşısında baş eğmeyerek tam sabır ve dayanıklılık ile çalışmalarını ve öğrenimdeki çocuklarımızın anne ve babalarına da yavrularının öğrenimlerini tamamlaması için her fedakarlığı göze almaktan çekinmemelerini tavsiye ederim. Büyük tehlikeler önünde, uyanan milletlerin kararlarında ne kadar ısrarlı olduklarını tarih doğrulamaktadır. Silahı ile olduğu gibi kafasıyla da mücadele mecburiyetinde olan milletimizin, birincisinde gösterdiği kudreti ikincisinde de göstereceğine asla şüphem yoktur. 1921

İlk ve orta öğretim mutlaka insanlığın ve medeniyetin gerektirdiği ilmi ve fenni versin, fakat o kadar pratik bir şekilde versin ki, çocuk okuldan çıktığı zaman aç kalmaya mahkûm olmadığına emin olsun. 1922

Milli Eğitimin gayesi yalnız hükümete memur yetiştirmek değil, daha çok memlekete ahlaklı, karakterli, cumhuriyetçi, inkılâpçı, olumlu, atılgan, başladığı işleri başarabilecek kabiliyette, dürüst, düşünceli, iradeli, hayatta rastlayacağı engelleri aşmaya kudretli, karakter sahibi genç yetiştirmektir. Bunun için de öğretim programları ve sistemleri ona göre düzenlenmelidir. 1923

Okullarda öğretim vazifesinin güvenilebilir ellere teslimini, memleket evladının, o vazifeyi kendine hem bir meslek, hem bir ideal sayacak üstün ve saygıdeğer öğretmenler tarafından yetiştirilmesini sağlamak için öğretmenlik, diğer serbest ve yüksek meslekler gibi, derece ilerlemeye ve her halde refah sağlamaya uygun bir meslek haline getirilmelidir. Dünyanın her tarafında öğretmenler insan toplumunun en fedakar ve saygıdeğer unsurlarıdır. 1923

Milletleri kurtaranlar yalnız ve ancak öğretmenlerdir. Öğretmenden, eğiticiden yoksun bir millet henüz millet adını almak kabiliyetini kazanmamıştır. Ona basit bir kitle denir, millet denemez. Bir kitle millet olabilmek için mutlaka eğitimciler, öğretmenlere muhtaçtır. 1925

Yeni nesil, en büyük Cumhuriyetçilik dersini bugünkü öğretmenler topluluğundan ve onların yetiştirecekleri öğretmenlerden alacaktır. 1924

Türkiye'nin birkaç yıla sığdırdığı askeri, siyasi, idari inkılâplar sizin, sayın öğretmenler, sizin sosyal ve fikri inkılâptaki başarılarınızla pekiştirilecektir. Hiçbir zaman hatırlarınızdan çıkmasın ki, Cumhuriyet sizden "fikri hür, vicdanı hür, irfanı hür" nesiller ister. 1924

(Öğretmenler) Ordularımızın kazandığı zafer, sizin ve sizin ordularınızın zaferi için yalnız zemin hazırladı...gerçek zaferi siz kazanacak ve devam ettireceksiniz ve mutlaka başarılı olacaksınız. Ben ve sarsılmaz imanla bütün arkadaşlarım, sizi takip edeceğiz ve sizin karşılaştığınız engelleri kıracağız. 1922

Öğretmenler; yeni nesli Cumhuriyetin fedakâr öğretmen ve eğitimcileri, sizler yetiştireceksiniz, yeni nesil sizin eseriniz olacaktır. Eserin kıymeti, sizin beceriniz ve fedakarlığınızın derecesiyle orantılı olacaktır. Cumhuriyet; fikren, ilmen, fennen, bedenlen kuvvetli ve yüksek karakterli koruyucular ister. Yeni nesli, bu özellik ve kabiliyette yetiştirmek sizin elinizdedir...Sizin başarınız, Cumhuriyetin başarısı olacaktır. 1924

Hedefe yalnız çocukları yetiştirmekle ulaşamayız! Çocuklar geleceğindir. Çocuklar geleceği yapacak adamlardır. Fakat geleceği yapacak olan bu çocukları yetiştirecek analar, babalar, kardeşler hepsi şimdiden az çok aydınlatılmalıdır ki, yetiştirecekleri çocukları bu millet ve memlekete hizmet edebilecek, yararlı ve faydalı olabilecek şekilde yetiştirsinsinler! Hiç olmazsa yetiştirmek lüzumuna inansınlar! Okullardan başka gazeteler, küçük dergiler köylere kadar yayınlanıp dağıtılmalıdır. Bizim köylümüz ne gazete ne dergi v.s. okumaz. Bilenler bilmeyenleri toplayıp, okutmayı, onlara okumayı anlatmayı bir vazife bilmelidir. 1923

Bilgi Kağıdı 1

Maarif Kongresi için, 18 Temmuz 1921 tarihli Hâkimiyet-i Milliye gazetesi şunları yazacaktır:

“Cephelerde felah ve istiklal ordusu Yunanla mücadele ederken, Ankara da muallimler ordusu cehalete karşı müdafaa programı hazırlıyor. Harb ve Maarif cephelerinin ikisinde de faaliyetler var. Milli ordu vatandan düşmanı, muallimler ordusu da cehalet ve zulmeti kovacak, iki hizmetin aynı anda tecellisi ulvi bir tesadüftür...”

“Bugün Ankara, Milli Türkiye’nin Milli Eğitimi’ni kuracak olan Türkiye Öğretmenler Kongresi’nin toplanmasına da sahne olmak mutluluğu ile övünmektedir.” “Yüzyıllar süren derin bir umursamazlığın devlet yapısında açtığı yaraları sarmak için gerekli olan çabaların en büyüğü, hiç kuşkusuz eğitim alanında, esirgmeden göstermek gerekir.” “Ancak geniş ve yeterli koşullara ve araçlara kavuşuncaya dek, geçecek savaş günlerinde de, tam bir dikkat ve özenle işlenip çizilmiş bir milli eğitim programı yapmak ve eldeki örgütlerimizi bugünden verimli bir çalışmaya yöneltecek ilkeleri hazırlamak için çalışmalıyız.” M.K. ATATÜRK

Etkinlik 6 “Anadolu İnsanın Büyük Fedakarlığı”

Kazanım: *Türk milletinin milli birlik, beraberlik ve dayanışmasının ifadesi olarak Tekalif-İ Milliye Kararları’nın uygulamalarını inceler.*

Süre: 40dk

Anahtar soru

Kurtuluş Savaşında Tekalif-İ Milliye kararlarının önemi nedir?

Dersin amacı

Türk milletinin topyekun mücadelesini değerlendirerek bugünlere kolay gelinmediğini kavrar

Hedeflenen Öğrenme Çıktıları

Bütün Öğrenciler Tekalif-İ Milliye Kararlarını bileceklerdir.

Birçok Öğrenci Tekalif-İ Milliye Kararlarının Türk milletinin milli birlik ve beraberliğinin göstergesi olarak değerlendireceklerdir.

Bazı Öğrenciler Kurtuluş Savaşı sırasında Türk milletinin gösterdiği fedakarlığı özümseyerek, milli bilince sahip olacaktır.

Başlangıç

Öğrenciler 4 kişiden oluşan gruplara bölünecektir. Tekalif-İ Milliye kararlarının uygulanışını gösteren tablo (şekil 1) puzzle şeklinde hazırlanarak gruplara dağıtılacaktır. Gruplardan bu parçaları tamamlayarak resmi ortaya çıkarmaları istenecektir. Gruplara parçayı ilk tamamlayan gruba hediye verileceği söylenecektir. Daha sonra gruplar resimde neler gördüklerini aktaracaktır.

10dk

Ana etkinlikler 1-) Öğrencilere Tekalif-İ Milliye emirleri dağıtılacaktır. (Ek 1) öğretmenle birlikte incelenecek ve kararlar kısaca tartışılacaktır. 2-) Öğrencilere Kurtuluş Savaşı videosu izlettirilecek(genel kurmay arşivinden) ve öğrenciler izlerken belgesel değerlendirme kağıtlarıyla birlikte izleyecek sorulara gereken cevapları vereceklerdir (çalışma yaprağı 1). Video izlendikten sonra öğrenciler düşüncelerini ve sorulara verdikleri yanıtları arkadaşlarıyla paylaşacaklardır.	25dk
Sonuç Gruplara “ Vatan, Fedakarlık, Zafer, Toprak” kelimelerinin içinde bulunduğu ve bugün ders boyunca işlenen konuları göz önüne alarak birkaç mısralık bir şiir yazmaları istenecek ve arkadaşlarıyla paylaşılacaktır.	15dk

Şekil 1

Ek 1

Tekâlif-i Milliye Emirleri, Kurtuluş Savaşı'nın dönüm noktalarından olan Sakarya Meydan Muharebesi öncesi ordunun ihtiyacını karşılamak ve Sakarya Savaşı'na hazırlanmak için Başkomutan Mustafa Kemal Paşa'nın kanunla kendisine verilen yasama yetkisini kullanarak yayınladığı "Ulusal Yükümlülük Emirleridir" 7 Ağustos 1921'de yayınlanmış olup toplamı on maddedir.

Her ilçede bir tane Tekalif-i Milliye Komisyonu kurulacak.

Halk, elindeki silah ve cephaneyi 3 gün içinde orduya teslim edecek.

Her aile bir askeri giydirecek.

Yiyecek ve giyecek maddelerinin %40'ına el konacak ve bunların karşılığı daha sonra geri ödenecek.

Ticaret adamlarının elindeki her türlü giyim eşyasının %40'ına el konacak ve bunların karşılığı daha sonra geri ödenecek.

Her türlü makineli aracın %40'ına el konacak.

Halkın elindeki binek hayvanlarının ve taşıt araçlarının %20'sine el konacak.

Sahipsiz bütün mallara el konacak.

Tüm demirci, dökümcü, nalbant, terzi ve marangoz gibi iş sahipleri ordunun emrinde çalışacak.

Halkın elindeki araçlar aylık 100 km. askeri ulaşım yapacaklar.

Çalışma yaprağı 1**Belgesel Değerlendirme**

Sevgili öğrenciler izleyeceğiniz belgeselde şu bölümlere dikkat ederek, izlemeniz ve not almanız beklenmektedir.

Kim?**Ne yapar?****Kim için? Ne için?****Ne zaman?****Nerede?****Nasıl?****Niçin?****Konu özet** (bu soruyu belgesel bittikten sonra cevaplandırınız)

Bu belgeseli izlerken neler hissetiniz? Bu belgeselde özellikle vurgulanan mesajlar nelerdir?

Etkinlik 7 “Diriliş Destanı: Sakarya, Hayat Veren Zafer”

Kazanım: “*Sakarya Meydan Savaşı’nın ve Büyük Taarruz’un kazanılmasında Atatürk’ün rolünü fark eder.*”

Süre: 40+40dk

Anahtar soru

Mustafa Kemal Atatürk’ün Sakarya Meydan Savaşı ve Büyük Taarruz’da ki önemi nedir?

Dersin amacı

Sakarya Meydan Savaşı ve Büyük Taarruz’un kazanılmasında Atatürk’ün önemini değerlendirerek, Atatürk’ün kişisel özellikleriyle bağdaştırır

Hedeflenen Öğrenme Çıktıları

Bütün Öğrenciler Sakarya Meydan Savaşı ve Büyük Taarruz’un teorik bilgisine sahip olacaklardır.

Birçok Öğrenci Sakarya Meydan Savaşı ve Büyük Taarruz’un kazanılmasında Mustafa kemal Atatürk’ün önemini kavrayacaklardır.

Bazı Öğrenciler Sakarya Meydan Savaşı ve Büyük Taarruz’un kazanılmasını değerlendirerek Mustafa kemal Atatürk’ün kişisel özellikleriyle bütünleştireceklerdir.

Başlangıç

1-)Öğretmen tarafından tahtaya şekil 1 çizilecektir. Öğrencilerden de bu şeklin etrafına tek tek gelip bir liderde bulunması gereken vasıfları yazmaları istenecektir. Öğrencilerin tahtaya yazdıkları cevapları beyin fırtınası tekniğiyle, Atatürk’te bulunan özelliklerle kıyaslanacaktır.

2-) Öğrencilere konu başlıkları söylenir ve niçin diriliş destanı ve hayat veren zafer olarak adlandırılmış oldukları sorulur ve öğrencilerin fikirleri alınır.

20dk

Ana etkinlikler 1-) öğrenciler 4'er kişiden oluşan gruplara ayrılır. Her gruba hazırlanan çalışma yaprağı 1 dağıtılır ve grupların birlikte çalışarak çalışmayı tamamlamaları istenir. Daha sonra gruplar çalışmalarını birbiriyle paylaşır. Öğretmen çalışma yaprağında bulunan resim hakkında öğrencileri bilgilendirir. 2-) Öğrencilere hazırlanan bilgi kartları (Bilgi Fişi 1) ve tek cümlelik özet tekniğinin kullanıldığı çalışma yaprakları (çalışma yaprağı 2) dağıtılır. Öğrencilerin çalışmalarını tamamlamalarından sonra sınıfla paylaşımları istenir.	40dk
Sonuç Tahtaya başlangıçta çizilen şekil 1 tekrardan çizilir. Öğrencilerin bilgi fişlerinden ve öğrendikleri bilgilerden yola çıkarak Mustafa Kemal Atatürk'ün Sakarya ve Büyük Taarruz Savaşlarında hangi liderlik özelliklerini gördüklerini tekrar yazmaları istenir.	20dk

Şekil 1

Çalışma yaprağı 1

Ne görebiliyorum?
(Sadece fotoğrafta
gördüklerinizi yazınız)

Ne öğrenmek istiyorum?
(bu fotoğrafa
baktığınızda cevabını
bulamadığınız sorular
neler)

Burada ne gösterildiğini
düşünüyorum?

Daha çok bilgiye nasıl
ulaşırım?

Bilgi Fişi 1

[TBMM](#) Ordusu, [Kütahya-Eskişehir Muharebelerindeki](#) yenilgisinden sonra cephe kritik bir duruma düşmüştü. Cepheye gelerek durumu yerinde gören [Mustafa Kemal Paşa](#) ile İcra Vekilleri Heyeti Reisi [Fevzi Paşa](#), [Batı Cephesi](#) birliklerinin [Yunan](#) ordusuyla arada büyük bir mesafe bırakılarak [Sakarya Nehri](#)'nin Doğusu'na çekilmesine ve savunmayı bu hatta devam ettirmesine karar verdiler. Mustafa Kemal Paşa, "Hatt-ı müdaafaa yoktur; sath-ı müdafaa vardır. O satıh bütün vatandır." emrini vererek muharebeyi geniş bir alana yaydı. Böylece Yunan kuvvetleri de karargâhlarından uzaklaşıp bölünmüş olacaktı. 14 Ağustos'ta ileri harekata geçen [Yunan](#) ordusu ise, 23 Ağustos'tan itibaren 3'ncü Kolordusu ile Sakarya Nehri doğusundaki [TBMM](#) Kuvvetlerini tespit, 1'nci Kolordusu ile [Haymana](#) istikametinde, 2'nci Kolordusu ile Mangal Dağı güneydoğusunda kuşatıcı taarruza başladı. Fakat bu taarruzlarında başarısız oldular. Bu durumda Yunan ordusu için geri çekilmekten başka hal tarzı kalmıyordu. 13 Eylül 1921'e kadar Sakarya Nehri'nin doğusunda tek Yunan askeri kalmadı. Sakarya'dan çekilen Yunan ordusu, [Eskişehir-Afyon](#)'un doğusu hattına kadar çekilerek, bu bölgede savunma için tertiplenmeye başladı. Savaş, 22 gün ve gece sürmüş, 100 km uzunluğunda bir alanda cereyan etmiştir. Yunanlılar Ankara'nın 50 km kadar yakınından geri çekilmişlerdir. Sakarya Savaşı,Türk Tarihi'nde bir dönüm noktasıdır.Sakarya Savaşı'nın kazanılmasıyla,Türk Milleti'nin genel savaşın kazanılacağına olan inancı yerine gelmiştir. O ana kadar, Ankara'ya mesafeli duran İstanbul Basını'nda dahi bir sevinç duygusu oluşmuştur. Uluslararası toplumun (özellikle İngiltere'nin) TBMM güçlerine bakışı değişmiş ve Yunanistan, arkasındaki İngiltere desteğini kaybetmiştir. Fransızlarla 20 ekim 1921 yılında Ankara antlaşması imzalandı. Fransızlar işgal ettikleri yerlerden Antakya hariç geri çekildiler. Aynı zamanda da Sovyetler birliğine bağlı Azerbaycan, Ermenistan ve Gürcistan ile 13 ekim 1921 tarihinde Kars Antlaşması imzalanmıştır. Doğu sınırimız bugünkü şeklini almıştır.

Sakarya Savaşı'ndan sonra, kamuoyunda ve TBMM'nde taarruz için sabırsızlık baş göstermişti. Gazi Mustafa Kemal Paşa, 4 Mart 1922'de Büyük Millet Meclisi'nin gizli bir toplantısında endişe ve huzursuzluk duyanlara açıklamalar yapmıştı. 26 Ağustos sabahı Başkomutan Mustafa Kemal Paşa, yanında Genelkurmay Başkanı Fevzi Paşa(Çakmak), Batı Cephesi Komutanı İsmet Paşa (İnönü) ile birlikte muharebeyi idare etmek üzere Kocatepe'deki yerini aldı. Büyük taarruz burada başladı. 30 Ağustos 1922 Başkomutan Meydan Muharebesi sonunda, düşman ordusunun büyük kısmı dört taraftan sarılarak, Dumlupınar'da Gazi Mustafa Kemal Paşa'nın ateş hatları arasında bizzat idare ettiği savaşta tamamen yok edilmiş veya esir edilmişti. Böylece tasarlanan kesin sonuç beş gün içinde elde

edilmiş ve hazırlanan plan tam başarı ile uygulanmıştı. 30 Ağustos 1922'nin gurur verici zaferi ile Mustafa Kemal, kaçabilen düşmanın takip edilmesini ve üç koldan Ege'ye doğru ilerlemesini uygun buldu. "Ordular ilk hedefiniz Akdeniz'dir. İleri" diyerek, tarihi emrini 1 Eylül 1922'de verdi. Yunanlılar, İzmir'e doğru kaçmaktaydı. Başta Yunan Ordusu Başkomutanı Trikopis olmak üzere çok sayıda esir ele geçirilmişti. Ordumuz bu muharebede, on beş günde 400 kilometre katederek, 9 Eylül 1922 sabahı İzmir'e girdi. Büyük Türk zaferi karşısında endişeye düşen ve o anda da İstanbul ve Çanakkale Boğazlarını işgal altında bulunduran İtilaf Devletleri, savaşı durdurmayı ve Türklerin haklı isteklerini yerine getirmeyi kendi çıkarlarına uygun buldular. 11 Ekim 1922'de imzalanan Mudanya Ateşkes Antlaşması'yla, silahlı çatışma durdurulduğu gibi, Edirne dahil Trakya'nın da Türkiye'ye bırakılacağı ve bir ay içerisinde Yunanlılar tarafından boşaltılacağı kabul edildi.

Çalışma yaprağı 2

“Sakarya Meydan Savaşı”

Kim?

Ne yapar?

Kim için? Ne için?

Ne zaman?

Nerede?

Nasıl?

Niçin?

Cümle formu

“Büyük Taarruz ”

Kim?

Ne yapar?

Kim için? Ne için?

Ne zaman?

Nerede?

Nasıl?

Niçin?

Cümle formu

“Ankara Antlaşması ”

Kim?

Ne yapar?

Kim için? Ne için?

Ne zaman?

Nerede?

Nasıl?

Niçin?

Cümle formu

“Kars Antlaşması ”

Kim?

Ne yapar?

Kim için? Ne için?

Ne zaman?

Nerede?

Nasıl?

Niçin?

Cümle formu

Etkinlik 8 “Savaşa Son Veren Belge”

Kazanım: “Türk milletinin Kurtuluş Savaşı sürecinde elde ettiği askeri başarılarının ulusal ve uluslararası etkilerini değerlendirir.”

Süre 40 dk

Anahtar soru

Kurtuluş savaşında Türk milleti askeri başarılarını nasıl değerlendirdi?

Dersin amacı

Türk milletinin topyekun verdiği mücadelenin yankılarını değerlendirir.

Hedeflenen Öğrenme Çıktıları

Bütün Öğrenciler savaşa son veren belge, “Mudanya ateşkes antlaşmasının” teorik bilgisine sahip olacaklardır.

Birçok Öğrenci Mudanya ateşkes antlaşmasının ulusal ve uluslar arası etkisini değerlendirebilecektir.

Bazı Öğrenciler kurtuluş savaşında verilen mücadelelerin günümüz Türkiye’sine etkisini değerlendirir.

Başlangıç

1-) Öğrencilere kendi tarih şeritlerini oluşturmaları için kağıtlar dağıtılır.(miladi takvimde Hz İsa’nın doğumu 0 olarak kabul edildiği, ve öğrencilerin de kendi hayatlarında önemli bir olayı milat sayıp kendi milat öncesi önemli ve milat sonrası olaylarını tarih şeridine yerleştirmeleri istenir.)

2-) kendi tarih şeritlerini oluşturan öğrencilerden “ya istiklal ya ölüm” ünitesinde gördükleri siyasi olay ve savaşların tarihlerinin de tarih şeridine yerleştirmeleri istenir.(milat olarak bu ünite Türk milleti için dönüm noktası olarak gördükleri savaş yada

10dk

siyasi olayı yerleştirmeleri istenir. Gerekçelerini de tarihleri yerleştirdikleri kısma belirtmeleri istenir. Öğrenciler boya kalemleriyle tarih şeritlerini süsleyeceklerdir.) çalışma tamamlandıktan sonra öğrenciler arkadaşlarıyla paylaşır.	
Ana etkinlikler 1-) Mudanya Ateşkes Antlaşmasının teorik bilgisi öğretmen tarafından aktarılacaktır. (kimler katıldı, nerede oldu, yaşanan gelişmeler ve tarihi) öğrencilerden bu öğrendikleri tarihi de hazırladıkları tarih şeridine eklemeleri istenir. 2-) Mudanya Ateşkes Antlaşmasının maddeleri öğrenciler tarafından incelenecek, Türkiye açısından ve Yunanistan açısından maddeleri değerlendirmeleri istenecektir. 3-) gruplara geçmişten günümüze dış ülkelerin basının da ve anıtkabir özel defterinde, Mustafa Kemal Atatürk ve Türk milleti için söylenen sözler çalışma kağıdı (çalışma yaprağı 1) dağıtılacaktır. Öğrencilerin bu kağıtları incelemesi ve neler gördüklerini sınıfla paylaşımları istenecektir.	20dk
Sonuç Öğrencilerden çalışma kağıdı 1 den yola çıkarak, 2012 yılında kurtuluş mücadelesinin yıldönümünde bir konferans için afiş hazırlamaları istenir. (öğrencilere afiş örnekleri gösterilecek ve istedikleri gibi süslemeleri için kartonlar dağıtılacaktır.)	10dk

Çalışma yaprağı 1

Gaulis, Burdur'dan 14 Nisan

1921'de Mustafa Kemal Paşa'ya şu telgrafi göndermiştir:

“Sizi bir kez daha

Türkiye'nin kurtarıcısı yapan büyük askeri başarı için en hararetli tebriklerimi sunmama izin veriniz Paşam. Ankara'ya gitmek üzere 6 Şubatta Paris'ten yola çıktım. Şartlar elvermedi, ivedi kişisel işlerim beni Paris'e dönmeye zorluyor. Sizinle görüşmek ve konuşmak şerefine kavuşmamamın derin üzüntüsüyle geri döneceğim. Çok canım sıkıldı. Ama şimdiki olayların mutlu biçimde sonuçlanmasından sonra sizi yakında Avrupa'da görmek zevkine kavuşacağımı umuyorum. Size hayranlık ve sempati duygularımı iletmeden Anadolu'dan ayrılmak istemiyorum Paşam” (Şimşir, 1992, s.112).

Berthe Gaulis'in bu saygı ve hayranlık dolu ifadelerle yazdığı tebrik telgrafına, TBMM Başkanı Mustafa Kemal, cevaben Ankara'dan 17 Nisan 1921'de şu telgrafi göndermiştir:

“Nâzik telgrafınız ve ordularımızın kazandığı son

zafer dolayısıyla bana gönderdiğiniz tebrikleriniz için hararetle teşekkür ederim. Ülkemizde kalışınızı biraz daha uzatacağınızı ve Ahmet Muhtar Beyin de rica ettiği gibi Ankara'ya kadar geleceğinizi umarım. Derin saygılarımı kabul buyurunuz Madam” (Şimşir, 1992, s.113).

Mustafa Kemal Paşa'nın bu nazik ısrarı karşısında Berthe Gaulis, 18 Nisan'da Eskişehir'den gönderdiği telgrafta:

“Paşam, sözleriniz beni pek

duygulandırdı. İsmet Paşanın lütfen izin verdiği cepheye gezimden dönünce, Paris'e çağırılmama rağmen, Ankara'ya gitmekten geri kalmayacağım. İsteğiniz üzerine Anadolu'da kalışımı uzatacağım. Uzun zamandır sizinle ve sizin dâvanız üzerine konuşmak arzusundayım. Pek içten sempati ve en iyi duygularıma inanmanızı dilerim Paşam” (Şimşir, 1992, s.114).

Türkiye Cumhuriyetinin 10. Kuruluş yıl dönümü dolayısıyla Alman İmparatoru Von Hindenburg’un, Mustafa Kemal’e gönderdiği kutlama mesajı şöyledir:

“Ekselansları, Türkiye Cumhuriyetinin Başkanı Gazi Mustafa Kemal Bey’e;

Sayın Başkan,

Türkiye Cumhuriyetinin kuruluşunun 10. yılı münasebetiyle Siz Ekselanslarına ve Türk milletine, benim ve Alman halkının en derin mutluluk dileklerini ifade etmeyi kendime şeref addediyorum. Ben ve Alman halkı, mükemmel yönetiminiz altında modern Türk Devletinin fevkalade oluşumunu takip etmektedir. Biz Almanlar büyük bir sempati ve şaşkınlıkla, Sizin

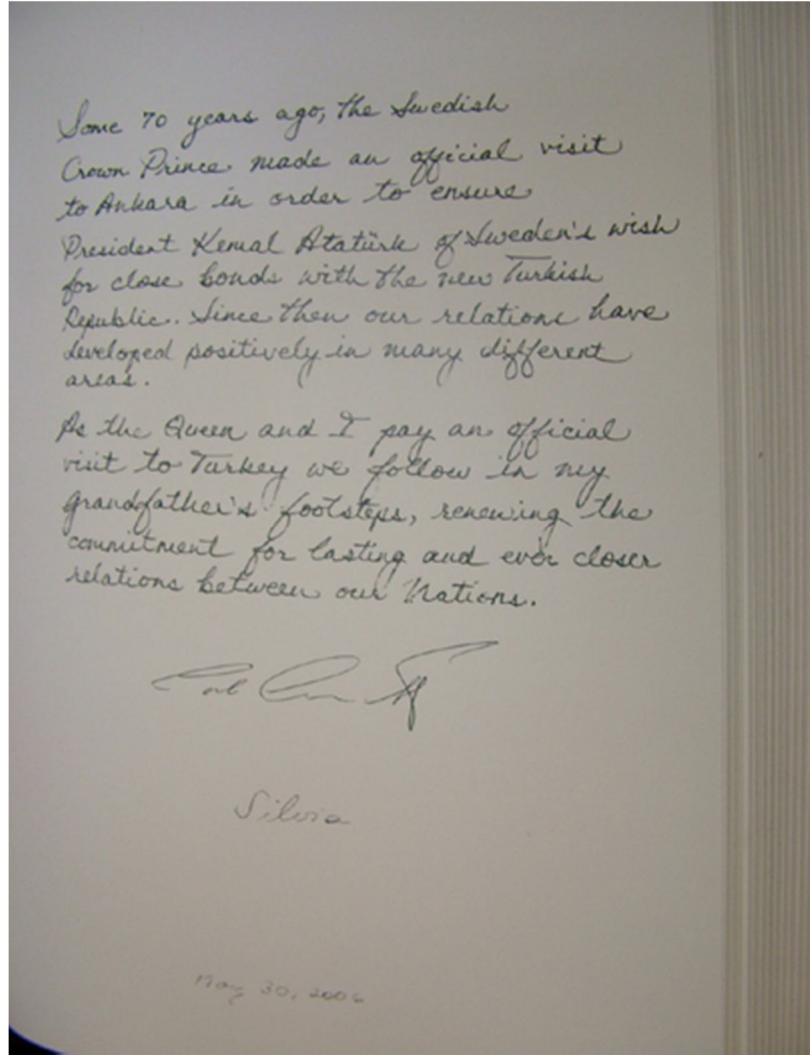
Türk halkını yeniden nasıl uyandırdığınızı, istikrara kavuşturduğunuzu ve Sizin marifetli ellerinizle, çalışkan ve yenilenmeye istekli milletinizi bütün dünyaya nasıl tanıttığınızı, siyasî ve ekonomik yükselmeye nasıl getirdiğinizi gördük.

Özellikle Siz Ekselanslarına, Alman halkının, Türk milletinin silâh arkadaşlığını hiçbir zaman unutmayacağını ve ortak mücadelede kazandığı dostluğu devam ettireceğini ve derinleştireceğini garanti vermeyi kendime vazife addediyorum.

Sayın Başkan, Size, Sizin çalışkan halkınıza, mutlu bir gelecek arzu ediyorum.

Aynı zamanda Siz Ekselanslarına şahsi mutluluğunuz için en derin saygılarımı ve en iyi dostluk dileklerimi sunmak için bu fırsatı değerlendiriyorum.”⁹

(<http://www.atam.gov.tr/index.php?Page=DergiIcerik&IcerikNo=210>)

70 yıl kadar önce, İsveç Veliâht Prensi, Cumhurbaşkanı Kemal Atatürk'ün İsveç'in yeni Türkiye Cumhuriyeti ile yakın ilişkiler kurma dileğinden emin olmasını sağlamak için Ankara'ya resmi bir ziyaret yaptı. O günden beri ilişkilerimiz pek çok farklı alanda olumlu yönde gelişti. Kraliçe ve ben de Türkiye'ye resmi ziyaretimizde, büyükbabamın adımlarını takip ediyoruz. Milletlerimiz arasındaki süregelen yakın ilişkilerimize olan bağlılığımızı yeniliyoruz.

İsveç Kralı

Carl XVI Gustav ile

Kraliçesi Silvia

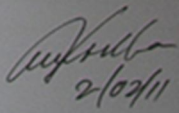
It is indeed an honour to visit this site, the final resting place
 for the father of the modern Turkish nation. It is
 a tribute to your vision, courage and determination that
 the Nation you created has grown to be
 a strong, prosperous and democratic nation.

Your legacies are indispensable and continue
 to inspire generations of leaders and political
 thinkers from across the world.

My visit to your great country today
 represents a group intensity and warmth
 in Turkish-Nigerian relationship. It is my
 hope that these relationships will continue
 to grow for strength & strength, & to
 mutual benefit of our two countries.

May your noble soul rest in
 peace.

Goodluck. E. Jonathan
 President, Federal Republic of
 Nigeria.

 2/02/11

Modern Türk Ulusu'nun Atasının ebedi istirahat gahını ziyaret etmek gerçekten bir onurdur. Yarattığın ulusun büyüyüp güçlü, başarılı ve demokratik bir ulus olması senin görüşlerine, cesaretine ve vatanseverliğine bir övgüdür. Senden kalanlar yok olmaz ve tüm dünyadaki politikacı ve lider nesillerini etkilemeye devam edecektir. Bugün büyük ülkenize ziyaretim Türkiye - Nijerya ilişkilerinde bir yoğunluğu ve sıcaklığı simgelemektedir. Umuyorum ki, ilişkimiz iki ülkenin ortak yararının güçlenmesi için gelişmeye devam edecektir.

Asil ruhun huzur içinde yatsın.

2 Şubat, 2011

Goodluck Jonathan

Cumhurbaşkanı, Federal Nijerya Cumhuriyeti (<http://www.tsk.tr/anitkabir/defter101.htm>)

Etkinlik 9 “Sanat Ve Edebiyat Eserlerimizde Kurtuluş Savaşımız”

Kazanım: “Örnek eser incelemeleri yaparak dönemin toplumsal olaylarının sanat ve edebiyat üzerine yansımalarını fark eder.”

Süre 40 dk

Anahtar soru

Dönemin Edebiyat ve sanat eserlerinde kurtuluş savaşının izleri nelerdir?

Dersin amacı

Örnek edebiyat ve sanat eserlerini inceleyerek kurtuluş mücadelesinin yansımalarını değerlendirir.

Hedeflenen Öğrenme Çıktıları

Bütün Öğrenciler örnek edebiyat ve sanat eserlerini göreceklerdir.

Birçok Öğrenci örnek edebiyat ve sanat eserlerinin milli mücadeleden nasıl şekillendiğini değerlendirecektir.

Bazı Öğrenciler Kurtuluş Mücadelesinin Türk milletini bir çok alanda etkilediğini kavrar.

Derse hazırlık

Ders saatinden 3 hafta önce gruplara ödevler dağıtılır.(proje 1) öğrencilerin derse hazırlıklı gelmeleri istenir.

Başlangıç

Öğrencilerin derse ilgilerini çekmek ve o günün şartlarını tekrardan hatırlamalarını sağlamak için nutuktan bir bölüm okunacaktır.(bilgi kağıdı 1)

5dk

Ana etkinlikler 1-) gruplar hazırlandıkları eserleri arkadaşları ile paylaşacaklardır. Bu paylaşımı yaparken grup uzmanlığı tekniği kullanılacak, gruplardan bir kişi konu uzmanı olarak oy birliği ile seçilecek ve grubun uzmanı her grubu tek tek gezerek inceledikleri eserleri aktaracaklardır. Bu süre bütün gruplar birbirinin eserlerini inceleyene kadar devam edecektir. Grup uzmanları da gittikleri grupların eserlerinin bilgisini gruptan alacaktır.	20dk
Sonuç Gruplar birbirlerinin eserlerini inceledikten sonra gördükleri ortak yönleri sınıfla paylaşacak, tahtaya üç sıra çıkarılacak ve üzerlerine kartonlar konularak, milli mücadele dönemini anlatan, birisine hikaye, birisine şiir, birisine de slogan yazmaları istenecektir. Bu işlem istasyon tekniği kullanılarak yapılacak gruplar bütün istasyonları dolaşarak diğer grupların başlatmış oldukları hikaye, şiir, sloganı tamamlayarak çalışmayı tamamlayacaklardır.	15dk

Proje 1

İçerik Düzeyi: T.C. İnkılap Tarihi Ve Atatürkçülük

Sınıf Düzeyi: İlköğretim 8. Sınıfı

İlgili Konu /Ünite: “ Ya İstiklal Ya Ölüm” Ünite 3

Beklenen Performans : Araştırma, Karar Verme, iletişim,

Süre : 3 Hafta

Konu: Milli Mücadele Dönemi Eser İncelemesi

Konular:

Halide edip Adıvar “Ateşten Gömlek”

Yakup kadri Karaosmanoğlu “Yaban”

Milli mücadele dönemini anlatan on şiir

Milli mücadele dönemini anlatan on tablo

Bu konular kura ile gruplara dağıtılacaktır. Gruplar eserleri incelerken şu başlıklar altında inceleyecekler ve buna göre notlarını alacaklardır.

1-) Eserin Künyesi(isim, ne zaman yazılmış veya çizilmiş, kahramanları kim? Vb.)

2-) Eser Milli Mücadeleyi fiziksel olarak nasıl anlatmış?

3-) Eser Milli Mücadeleyi duygusal olarak nasıl anlatmış?

4-) Eserlerinizi en iyi şekilde birkaç cümleyle özetleyiniz.

Grup üyelerinin hepsi verilen eseri incelemek zorundadır. (grup üyeleri birbirlerinin kontrolünü sağlamak zorundadırlar.) yukarıda yazılı olan başlıklar aynı zamanda sizin için birer kriterdir. Gruplar, eserlerini birbirlerine tanıttıktan sonra diğer grupların bu başlıkları dikkate alarak oylayacaklarını unutmayınız. (ayrıca akran değerlendirme formu da dikkate alınacaktır.

Not: şiir ve tablo bulma konusunda öğretmeninizden yardım isteyebilirsiniz.

Unutmayınız! Bu çalışmanızı gruplar sınıfta diğer arkadaşlarınıza sunacaksınız. Burada asıl amaç sizin öğrenmenizle birlikte diğer grupları da bilgilendirmektir.

GRUP ÇALIŞMASI
AKRAN DEĞERLENDİRME FORMU

Yönerge: Bu form, bir grup olarak çalışmalarınızı değerlendirmek üzere hazırlanmıştır.

Aşağıdaki her bir ifadeyi okuyunuz, bu ifadelere göre önce gruptaki arkadaşlarınızı, son sütunda ise kendinizi değerlendiriniz.

Buna göre 5: Çok iyi, 4: İyi, 3:Orta, 2:Kabul edilebilir, 1: Kabul edilemez olarak derecelayınız.

Değerlendiren öğrencinin; 1. Arkadaşımın adı soyadı:.....
 Adı: 2. Arkadaşımın adı soyadı:
 Soyadı: 3. Arkadaşımın adı soyadı:
 Sınıfı: 4. Arkadaşımın adı soyadı:

Çalışmanın adı:	1. Arkadaşım	2. Arkadaşım	3. Arkadaşım	4. Arkadaşım	5. Arkadaşım	Ben
Grup adı						
1. Grup çalışmalarına istekli katılma						
2. Görev ve sorumluluklarını zamanında yerine getirme						
3. Eserle ilgili yeni fikir ve öneriler geliştirme						
4. Grup arkadaşlarının görüşlerine saygılı olma						
5. Grupla etkili ve uyumlu iletişim kurabilme						
6. Tertipli ve düzenli çalışma						
7. Grup arkadaşlarının haklarını koruyup gözetme						
8. Grup kararlarına uyma						
9. Grup arkadaşlarının çalışmalarını takdir etme						
10. Grup arkadaşlarına yardımcı olma						
Toplam						

İstek ve önerilerim:

Bilgi Kağıdı 1

“... 12 Ağustos 1921 günü, Genelkurmay Başkanı Fevzi Paşa Hazretleriyle birlikte Polatlı’ya cephe karargâhına gittim.

Düşman ordusunun cephemize yüklenerek sol kanadımızdan kuşatacağı yargısına varmıştık. Bu görüşe dayanarak tam bir cesaretle gerekli tedbirleri aldırđım ve yapılacak hazırlıkları yaptırdım. Olaylar görüşümüzü doğruladı. Düşman ordusu, 23 Ağustos 1921’de ciddi olarak cephemize doğru ilerlemeye başladı ve taarruza geçti. Birçok kanlı, bunalımlı safhalar ve dalgalar oldu. Düşman ordusunun üstün grupları, savunma hattımızın birçok parçalarını kırdılar. Bu ilerleyen düşman birliklerinin karşısına kuvvetlerimizi yetiştirdik.

Meydan muharebesi yüz kilometrelik cephe üzerinde oluyordu. Sol kanadımız, Ankara’nın elli kilometre güneyine kadar çekilmişti. Ordumuzun yönü batıya iken güneye döndü. Arkası Ankara’ya iken kuzeye çevrildi. Cephenin yönü değiştirilmiş oldu. Bunda hiçbir sakınca görmedik. Savunma hatlarımız kısım kısım kırılıyordu. Fakat kırılan her kısmın yerine en yakın bir yerde hemen yeni bir savunma hattı kuruluyordu. Savunma hattına çok ümit bağlamak ve onun kırılmasıyla, ordunun büyüklüğü ölçüsünde çok gerilere çekilmek gerektiğı teorisini çürütmek için memleket savunmasını başka türlü ifade etmeyi ve bu ifademde direnerek şiddet göstermeyi yararlı ve etkili buldum. Dedim ki:

Savunma hattı yoktur, savunma sathı vardır. O satıh bütün vatandır. Vatanın her karış toprağı vatandaşın kanıyla ıslanmadıkça terk olunamaz. Onun için küçük büyük her birlik bulunduğu mevziden atılabilir. Fakat küçük büyük her birlik, ilk durabildiğı noktada yeniden düşmana cephe kurup savaşa devam eder. Yanındaki birliğın çekilmeye mecbur olduğunu gören birlikler ona tâbi olamaz. Bulunduğı mevzide sonuna kadar dayanmaya ve karşı koymaya mecburdur.”

Mustafa Kemal Atatürk “Nutuk s: 463”

EK 2: Öğretmen ve Öğrenci Günlüklerinden Örnekler

25/11/2011

1.Ders : İlk Zafere

2.Ders : Destanlaşan Diken

Bu gün yeni bir günün ders anlatmaya başladım. İlk derstirizde dış cephesinde bahsettiğimiz gerçeklerde. Sınıf gruplara ayrıldı. Her gruba bir elma verdim. Elma ne gördüklerini her grup söyledi. Tahtaya yazdım. Gruplara bu elmaların Osmanlı'da yazayan bir azatlığın sembol vermelerini söyledim. Sınıf biraz zarkış. Belkide ilk defa elmayı bir ders için kullandık. Tabi bu da derste bir elmayı aratı gerçe olarak kullanmamıştım. Her grubun söylediği azatlık isimlerini tahtaya yazdım. Her azatlığın bu elmalar gibi farklı özellikleri olduğunu ve aynı coğrafyada yazdıklarını belirttim. Osmanlı Devleti'nin azatlıkların değeriyle yazmadıklarını söyledim. Elmayı ilave kestim. Ortada kalan yıldıza sordum. Osmanlı'nın bütün azatlıklar, yıldız gibi gördüğünü onlara değeri verdiklerini söyledim.

Gruplara kronolojik sıralamaları için bilgiler notu dağıttım. Bilgi notlarını sıraya soktum. Sonra da aalımı kâğıtları yapıldı. En son kâğıtlara dış cephesinin notları, sonuçlar ve özet yapıldı. Gruplar sırayla yazdılar. İlk kez bu şekilde ders anlatmıştım. Buca çok güzeldi. Ders kitabını hiç okutmadım. Bu gün

2/12/2011

İstiklal Milleti'mizdir.

Bugün sınıfı ikizeli gruplar yaptım. Her grupta bir kişi A diğeri B oldu. Önce A'lar tahtaya geldi. Gözlerini kapatıp yürümeye çalıştılar. Ne düzendiklerini sordum. Çoğunluk endizelendiklerini farkettim. Kimisi körleri anladığını söyledi. Kimi korktuğunu ifade etti. Genel endizelendiğini belirtti. Sonra B'ler aynı zekilde yürüdü. Tüm sınıf gözlerini kapatıp yürümeye çalıştı. Sonra gruplar birlikte yürüdü. Birinin gözleri açık, diğeri gözleri kapalı, açık olan kapalı olanı yönlendiriyordu. Bu etkinlikle bütün sınıf yaptı. Yani herkes birinin yardımıyla gözleri kapalı yürüdü. Kuşay Milliye'den düzenli orduya geçişte bahsettim. Kuşay Milliye Birlikleri bir düşme karşı önemliydi fakat düzenli ordu ile kurumsallaşma bu zamanlar ancak kararlılabiliyordu. Gözleri kapalı olup arkadaşının yardımıyla yürümeyi düzenli ordu ile kurumsallaşma na benzettim. Öğrenciler gayet mutlu ve anlamlı gibi duygulandı. Dersin başında bazı öğrenciler bu durum bayağı ilimlerinden pek memnun değildi. Onlara göre ders böyle olmalıydı. Böylece oğru gibi geldi onlara. Fakat bugün daha mı anlamlı olduklarını düşünüyorum. Aslında ben yaptığım onlara oğruken düşünmelerini ve eğitilebilirlikte, birer hayatta bo-

ALLI

(19)

23/09/2011 Cums

I.Ünite Batı'ya Erken Açılan Kent Selanik (40dk)
Mustafa Kemal Okulda (40 dk)

Bugün Selanik kenti hakkında öğrencilerle bilgi verdim. Mustafa Kemal'in hayatını inceleyen onun hangi kentte doğduğu ve o kentin sosyo-kültürel yapısının M. Kemal'e faydalarının neler olduğu üzerinde durduk. İnkılap Tarihinin ilk dersi olduğu için grupları anlatmaya başlanmadı. Hep birlikte dersi izledik.

Bu derste süre kavgası yaşıyorum. Kitabı bitirme endişesi bazı bazı konuların hızlı verilmesine neden oluyor. Kitabı başlıklar olarak ders anlatıyorum.

Haftaya birinci grup konuyu anlatacağı. Umarım geçen sene yapılan hatalar yapılmaz.

Bu hafta Mustafa Kemal'in doğduğu kenti ve onun öğrenim hayatını anlattım.

Öğrencilerin Mustafa Kemal'in hangi kentlerde hangi okullara gittiğini bilmesi olmaları gerekiyor. Öğrenim hayatının Selanik, Manastır ve İstanbul kentlerinde geçtiği ve bu kentlerin bulundukları bölgenin özelliği olarak M. Kemal'i etkilediğini anlattım.

Öğrencilerinden beklentim bu dersi ezber dersi olarak görmemeleri ve M. Kemal'in karakterini en iyi tahlil ederek onun liderlik özelliklerinden ders çıkarmalarını bekliyorum.

07.10.2011 CUMA

Bu gün konu sırası bize gelmişti. Konuya her ne kadar çalışıp pelsemede Rana Hoca beşenmedi. Anlatımımızın yarım olduğunu söyledi. Döşal olarak bura üzüldüm. Ama söyle birşey de var. Konuyu anlatırken çok kafam karıştı. Yanımdaki arkadaşımınla düşüncelerimiz farklıydı. O başka birşey söyleyeyken ben onu söylememesini istiyordum. Bunda karışıklığa neden oldu. Yani anlatması peki güzel anlatamadık çalışmamıza rağmen. Benim aklımda bütün konuyu okutturmadan öğretebilmekti. Sınafa konu hakkında kısa bilgi yaptırmaktı. Zaman kısıtlıydı, hocada anlatınca ben döşal düşünün birşey anlatamadım. Söz ara sıra pürüp kısa bir bilgi söyledim. Şimdi diyorumki yine derste olsaydım da tekrar anlatsaydım. Dersten çıkınca aklıma peldi neler söyleyeceğim. Ama neyse artık. Daha önümüzde birçok konu var. Onlara çalışarak peşirim. En azından okutturmadan anlatabilirim. Herşeyin planlı olması perşekten çok önemli. Sadece 1 hata bile insanı yanlış yola saptırabiliyor. İste bu hatalara düşmemek için;

DAHA ÇOK ÇALIŞMALIYIM ---

"

30.09.2011

CUMA

KONU: Cepheler Cepheye M.Kemal, Dört Şehir ve M.Kemal

M.Kemal'in savaştığı cepheler, Östördüğü başarılar ve bazı yenilgiler Mustafa Kemal'in kişilik özellikleri. Dört şehir olan Selanik, Manastır, İstanbul ve Sofya ve bu dört şehrin M.Kemal'in fikir hayatını nasıl etkilediğini öğrendim.

Bu deftere yazılarak bir şey olmadı. Öğretmenin belirlediği öğrenciler tohtaya girerek konuyu anlattılar.

Bu dört şehrin Mustafa Kemal'in fikir hayatındaki etkilerini hâlâ öğrenemedim, anlayamadım.

M.Kemal'in savaştığı cepheleri, sonuçları ve dört şehri İstanbul'u, Manastır', Selanik'i ve Sofya'yı öğrendim. Derste de neredeyse bütün soruları doğru cevap verdim.

Konuya çalışmayan, anlatamayan öğrencilere ders verip konuyu kendisinin anlatması. (Geri kendisi de anlatıyor ama öğrenciler yani arkadaşlarım çalışmadıklarından bazen sıkıyorlar)

04.11.2021 "Cuma"

Biz bu hafta derste "Egemenlik Milletindir" konusunu işledik. Bu konuda artık yavaş yavaş Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşuna geldik. Bu konuda Misakı Milli'ye değin var. İşte bu derste Misakı Milli'de alınan kararları işledik. Misakı Milli'nin tarihi 12 Ocak 1920ydi. Bu tarihten itibaren 3 yıl sürmüştü. Burada sınırlar çizilmişti. Yani Misakı Milli sayesinde sınırların çizilmesi Ulusal egemenlik ve tam bağımsızlık kavramlarını vurgulamıştı. Neyse daha sonra pörçürürüz.

MISAKI MILLI

SAYGI DEĞER GÜNDÜK

Bugünkü konumuzdu, kıştan istemedik.
 Artık etkinlik yaparak işliyoruz konumuzu
 hep birlikte. Böyle dahada zevkli, ve
 daha kolay anlaşılıyor konu bence
 Rukiye hocamız ve Rana hocamız
 iş birliği ile bizlere etkinlik yaparak
 anlatıyorlar. Böylece konu, hemen bitiyor
 ve etkinliklerle, zaten diğer konularda
 böyle etkinliklerle geçecek "keste"
 ilk baştan hep etkinlik yaparak
 konuyu işleseydik yinede, konumuzun
 zaini şöyleyim: istiklal milletindir.
 Etkinlikleri ilkönce uygulayarak
 yapıyoruz sonra, çalışma yapraklarına
 oradaki sorulara cevap veriyoruz.
 Etkinlikler çok zevkli geçiyor ve
 Eğlenceli halde bir ders yapıyoruz.
 Her cuma, intilap dersi olması istiyorum
 ve cuma günü ipe geliyorum.
 Artık,

Bugünkü bu kadar haftaya
 görüşme üzere

Hassakal

ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı, Soyadı: Rukiye DEMİREZEN

Uyruğu: T.C.

Doğum Tarihi: 5 Kasım 1988

Medeni Durumu: Bekâr

Tel: 0352 621 7201

email: rddemirezen@hotmail.com

Yazışma Adresi: Cami Cedid Mah. Hastane Cad. No/6

Develi/ KAYSERİ

EĞİTİM

Derece	Kurum	Mezuniyet Tarihi
Yüksek Lisans	EU Eğitim Bilimleri Enstitüsü	2014
Lisans	EU Eğitim Fakültesi	2010
Lise	Develi Lisesi (Kayseri)	2005

İŞ DENEYİMLERİ

Yıl	Kurum	Görev
2013-2014	EU Eğitim Bilimleri Enst.	Özel Kalem (Part Time)
2012-2013	Milli Eğitim Bakanlığı	Sınıf Öğretmenliği
2011-2012	Milli Eğitim Bakanlığı	Sosyal Bilgiler Öğretmenliği

YABANCI DİL

İngilizce